

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

Kraków, dnia 27 października 2016 r.

Poz. 6001

UCHWAŁA NR XXIV/223/16 RADY GMINY NAWOJOWA

z dnia 3 października 2016 roku

w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie wiejskim Gminy Nawojowa

Działając na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2015 r., poz. 1515) i art. 8 w związku z art. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2015 r., poz. 1777) Rada Gminy Nawojowa uchwala, co następuje:

§ 1. Wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji na terenie wiejskim Gminy Nawojowa, w granicach określonych w załącznikach Nr 1, 2, 3, 4 i 5 do niniejszej Uchwały.

§ 2. Obszary o których mowa w § 1, stanowią tereny znajdujące się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz skorelowanych z nimi negatywnych zjawisk gospodarczych, przestrzenno- funkcjonalnych i technicznych, zidentyfikowanych i analizowanych na obszarach wiejskich Gminy Nawojowa.

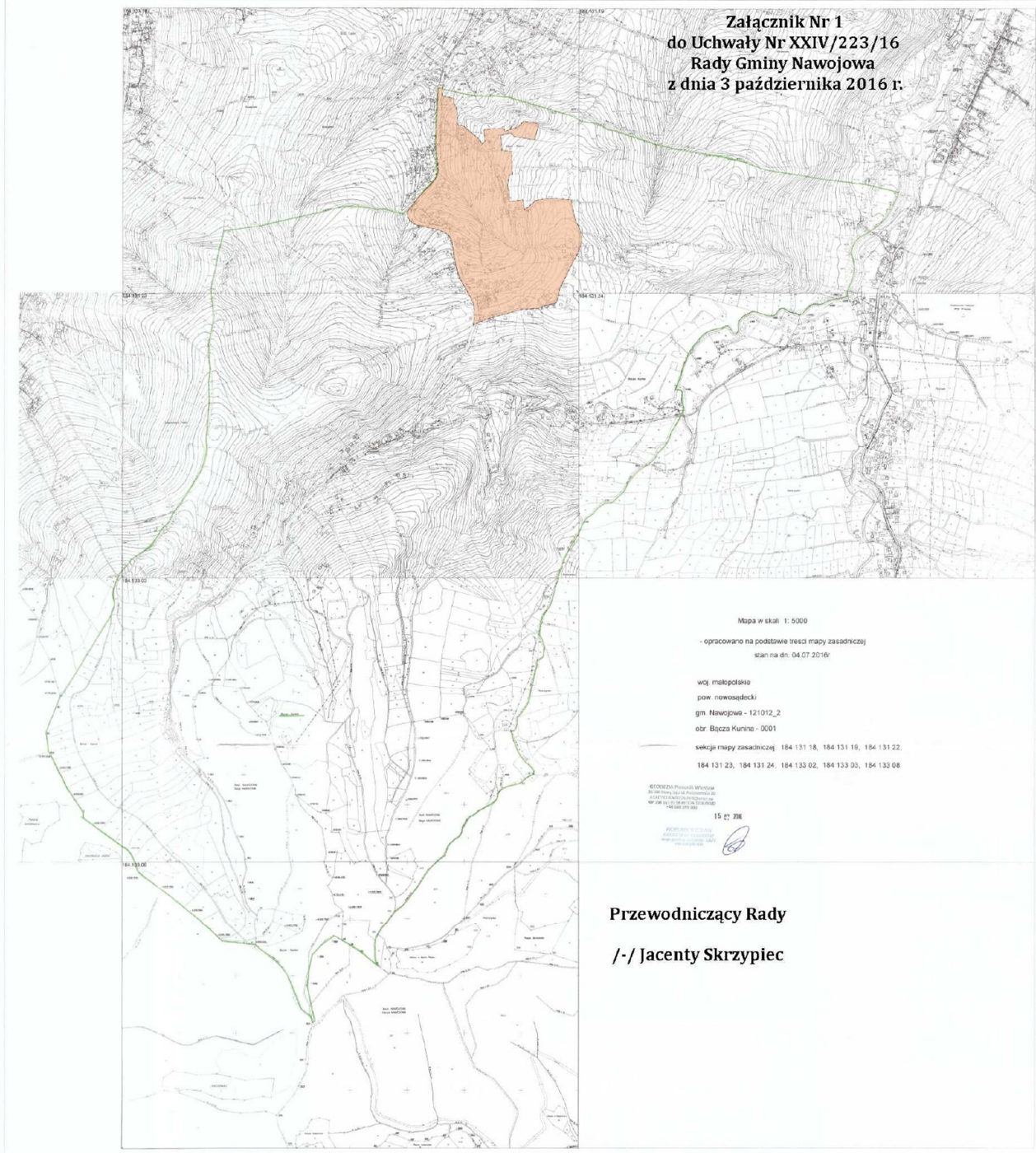
§ 3. Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Nawojowa stanowi załącznik Nr 6 do niniejszej uchwały.

§ 4. Wykonanie Uchwały powierza się Wójtowi Gminy Nawojowa.

§ 5. Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

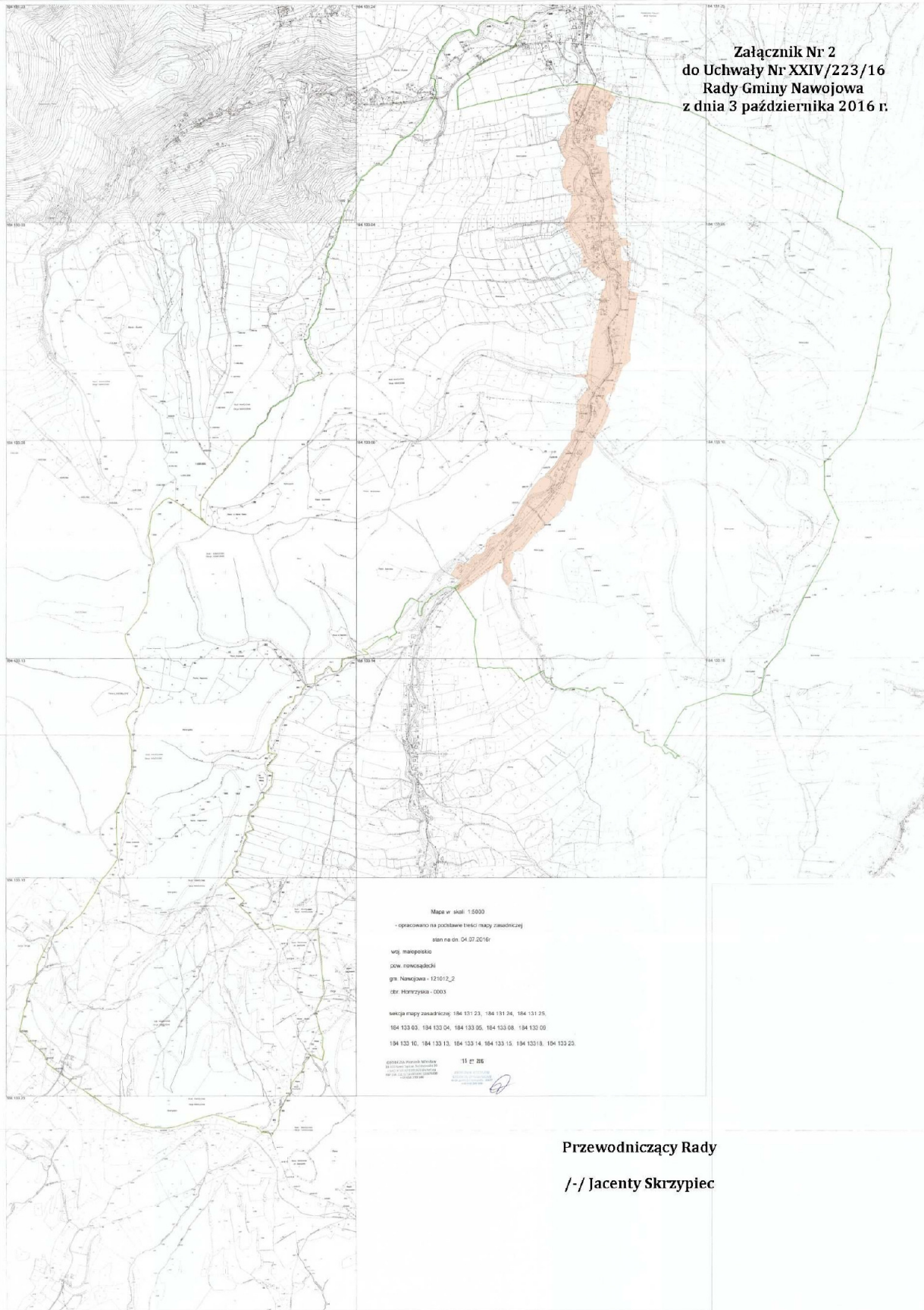
Przewodniczący Rady
Jacenty Skrzypiec

Załącznik nr 5 do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji - podsektor rewitalizacyjny II w miejscowości Bączka Kurina.

Załącznik nr 2 do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru urządzeniowego i obszaru realizacyjnego - podziału realizacyjnego II w miejscowości Nawojowa

**Załącznik Nr 2
do Uchwały Nr XXIV/223/16
Rady Gminy Nawojowa
z dnia 3 października 2016 r.**

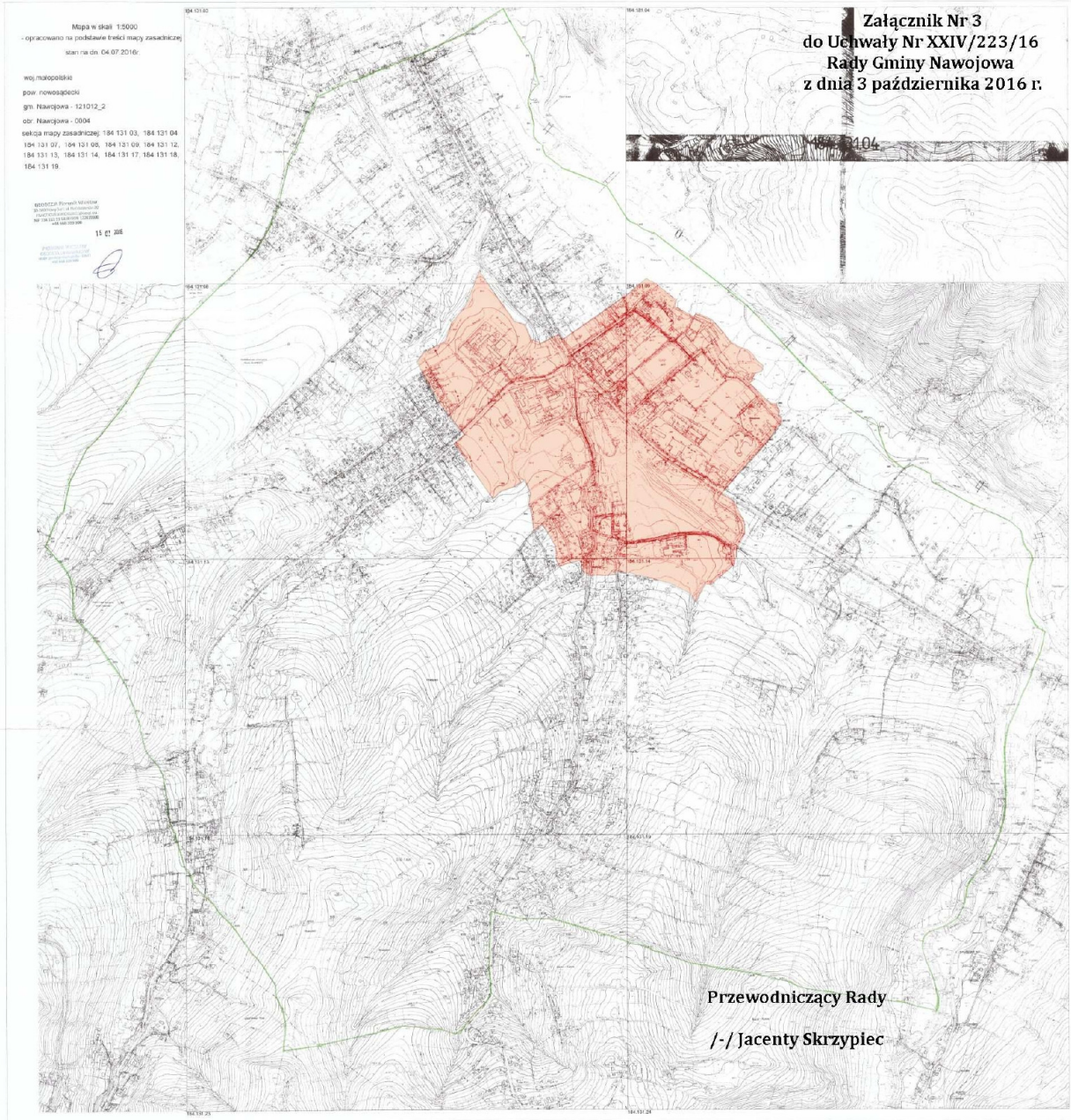
Mapa w skali 1:5000
- opracowano na podstawie treści mapy zasadniczej
stan na dn. 04.07.2016r.
woj. małopolskie
pow. nowosądecki
gm. Nawojowa - 121012_2
obr. Horeczyska - 0003

swięta mapy zasadniczej: 184 131 23, 184 131 24, 184 131 25,
184 133 03, 184 133 04, 184 133 05, 184 133 08, 184 133 09,
184 133 10, 184 133 13, 184 133 14, 184 133 15, 184 133 18, 184 133 20.

opracował: Marek Mironow
11 27 285

**Przewodniczący Rady
/-/ Jacenty Skrzypiec**

Załącznik nr 3 do projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zabudowanego i obszarów rolniczych - podziału rolniczo-wodnego 1 w miejscowości Nawojowa.

Załącznik nr 3 do Projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji - podobszar rewitalizowany III w miejscowości Żeleznikowa Mała.

**Załącznik Nr 4
do Uchwały Nr XXIV/223/16
Rady Gminy Nawojowa
z dnia 3 października 2016 r.**

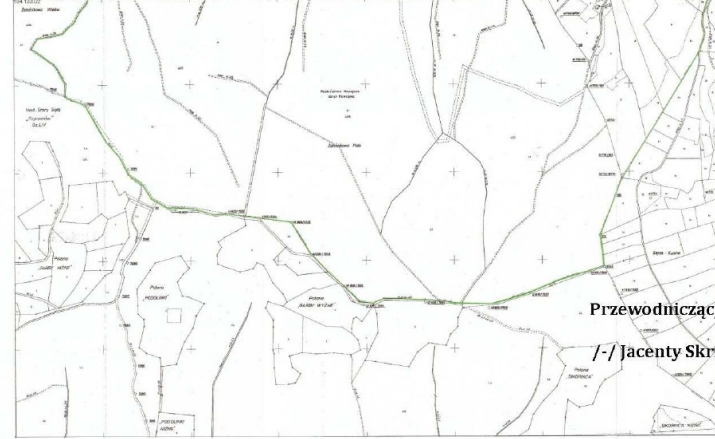
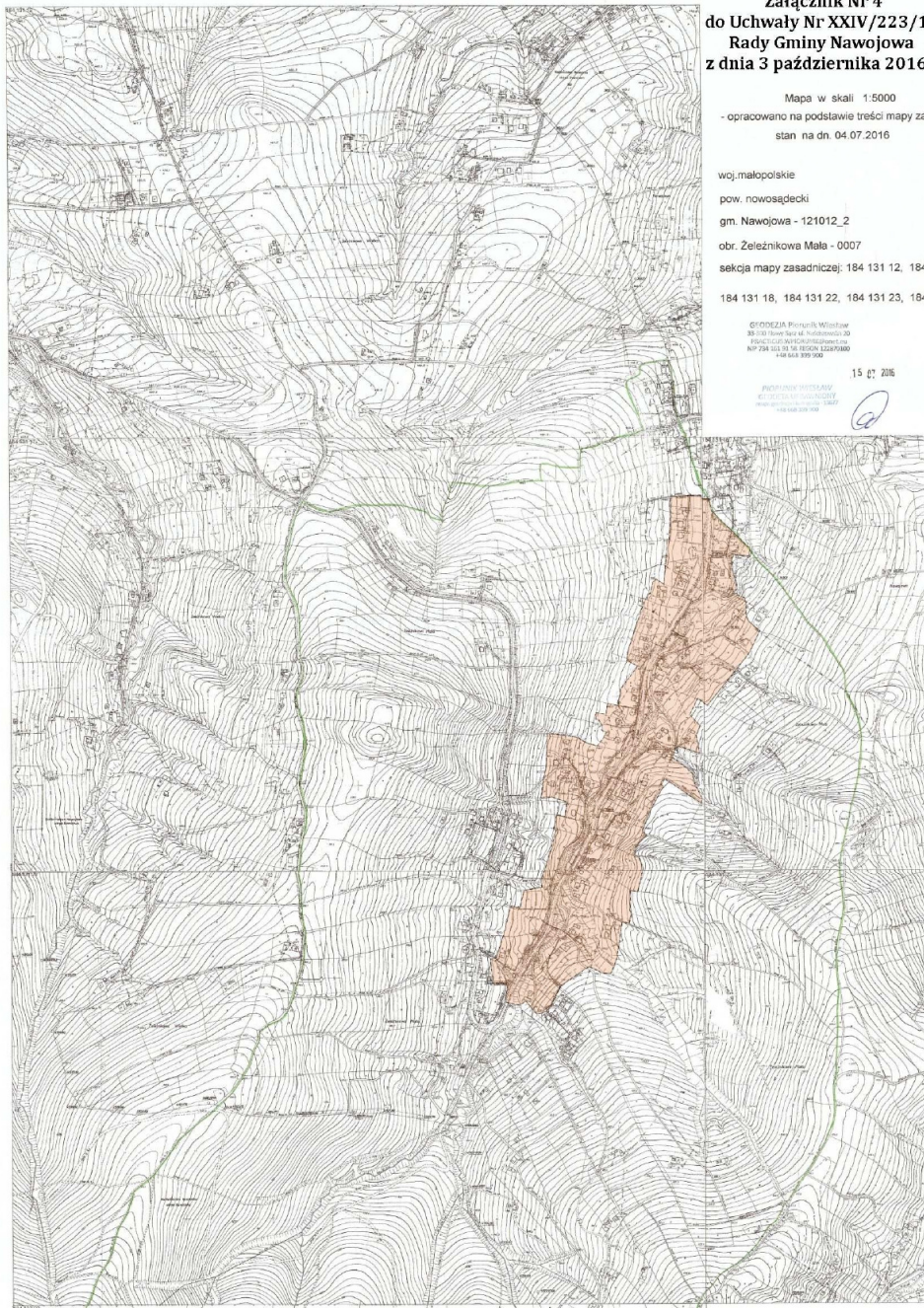
Mapa w skali 1:5000
- opracowano na podstawie treści mapy zasadniczej
stan na dn. 04.07.2016

woj. małopolskie
pow. nowosądecki
gm. Nawojowa - 121012_2
obr. Żeleznikowa Mała - 0007
sekcja mapy zasadniczej: 184 131 12, 184 131 17,
184 131 18, 184 131 22, 184 131 23, 184 133 02.

GEODEZJA Piotr i Wioletta
85-101 Nowe Sącze Al. Wolności 30
KRAJOWY REJESTR GEODETA
NIP 798 543 53 56 REGON 142670800
+48 13 339 950

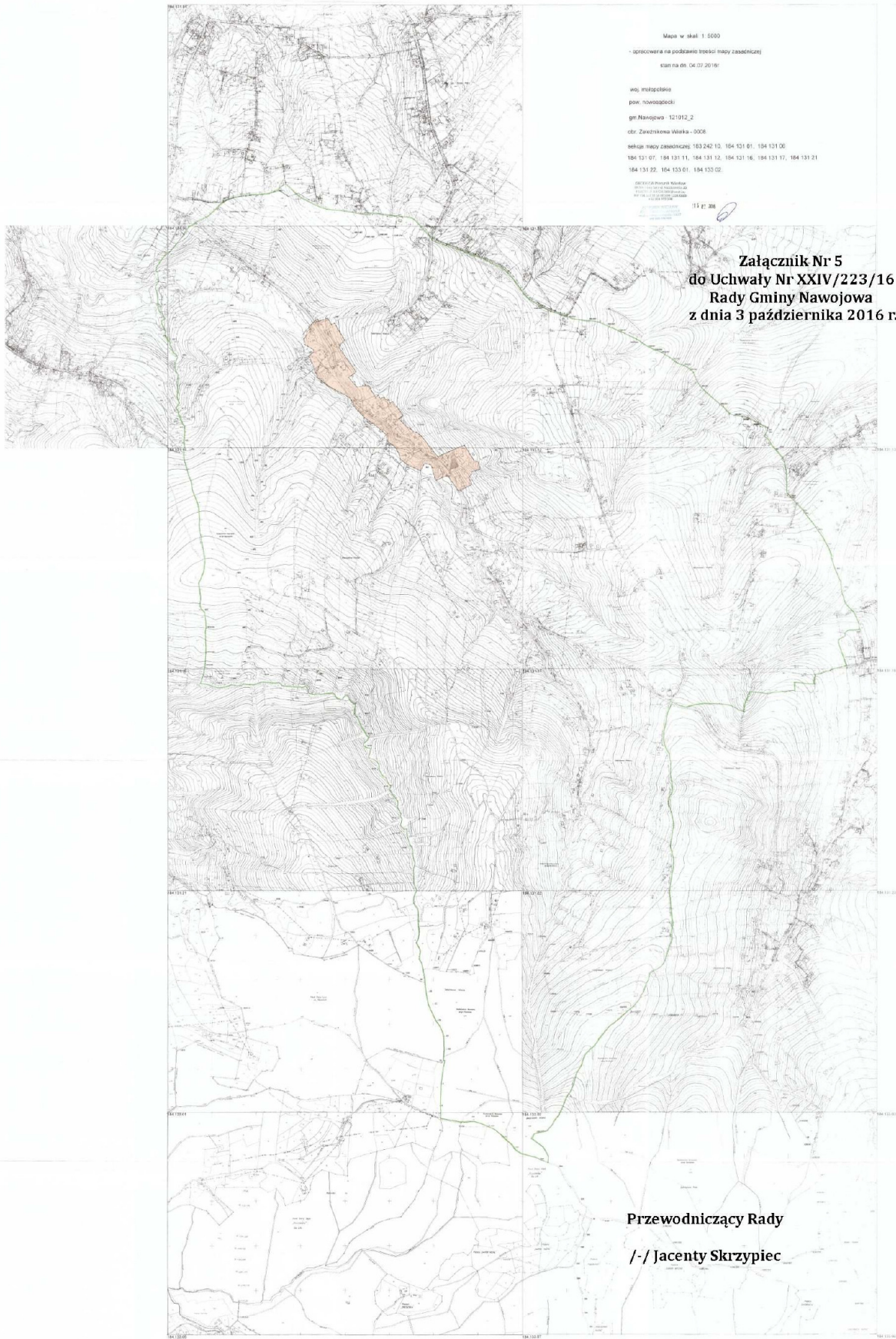
15 07 2016

PROJEKTOWY GEODEZJA
KRAJOWY REJESTR GEODETA
NIP 798 543 53 56 REGON 142670800
+48 13 339 950

Przewodniczący Rady
/-/ Jacenty Skrzypiec

Załącznik nr 4 do Projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru objętego planem i obszaru rezerwowego - planuszka rezerwowany 2P w miejscowości Zakładnikowa Wielka.

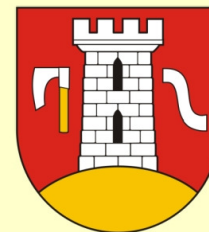

**Załącznik Nr 5
do Uchwały Nr XXIV/223/16
Rady Gminy Nawojowa
z dnia 3 października 2016 r.**

Przewodniczący Rady

/-/ Jacency Skrzypiec

Załącznik Nr 6
do Uchwały Nr XXIV/223/16
Rady Gminy Nawojowa
z dnia 3 października 2016 r.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

GMINA NAWOJOWA
2016-2024

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Spis treści.

1. Wstęp.....	3
I. STRESZCZENIE.....	6
II. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI NA OBSZARZE GMINY.....	8
2. Sfera społeczna.....	10
3. Sfera mieszkaniowa i społeczne aspekty mieszkalnictwa na wybranym obszarze.....	62
4. Sfera gospodarcza.....	65
5. Sfera przestrzenno - funkcjonalna i środowiskowa.....	74
6. Stan infrastruktury technicznej.....	84
7. Analiza SWOT dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego.....	96
8. Podsumowanie - zdiagnozowane zjawiska negatywne.....	101
9. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.....	105
10. Zasięgi przestrzenne obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.....	113
III. WYNIKI KONSULTACJI SPOŁECZNYCH - AKCJA ANKIETOWA.....	125
IV. ZAŁĄCZNIKI.....	142
V. SPIS TABEL.....	143
VI. SPIS ILUSTRACJI.....	144
VII. SPIS WYKRESÓW.....	144
VIII. SPIS MAP.....	144

1. Wstęp.

Geneza.

Gmina Nawojowa boryka się z występowaniem negatywnych zjawisk społecznych: wysokiego poziomu bezrobocia (bezrobocie agrarne), ubóstwa, barier wykorzystania kapitału społecznego, a także niekorzystnych zjawisk gospodarczych (niski wskaźnik przedsiębiorczości). Wyżej wymienione problemy są pochodną występowania w gminie zdegradowanych terenów, na których uwidaczniają się problemy natury przestrzenno - funkcjonalnej i technicznej, objawiające się brakami w podstawowej infrastrukturze służącej lepszemu funkcjonowaniu lokalnej społeczności. W konsekwencji gmina nie może zaproponować odpowiedniego poziomu oferty społecznej, mającej wpływ na poziom jakości życia mieszkańców, co jest istotne zwłaszcza w odniesieniu do skoncentrowanych tu negatywnych zjawisk społecznych. Istniejąca sytuacja ma negatywny wpływ na życie społeczno-gospodarcze jak i wizerunek całej gminy. Niezbędne są **działania rewitalizacyjne**, które poprzez nadanie terenom i obiektom zdegradowanym nowych funkcji społecznych przyczynią się do zmniejszenia dysproporcji w rozwoju społeczno - gospodarczym gminy, jak i do zniwelowania istniejących dysproporcji w zakresie dostępu mieszkańców do odpowiadającej ich potrzebom oferty społecznej: edukacyjnej, kulturalnej, czy rekreacyjnej. Rewitalizacja rozumiana ma być tu jako proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe, integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone we współpracy z lokalną społecznością, w sposób zaplanowany oraz zintegrowany przez określenie i realizację gminnego programu rewitalizacji, prowadzone przez interesariuszy tego procesu. Mnogość i kompleksowość problemów, z jakimi boryka się gmina nie pozwala na ich rozwiązanie za pomocą doraźnych środków, dlatego też po konsultacji z mieszkańcami i innymi interesariuszami rewitalizacji, władze gminy podjęły decyzję o przystąpieniu do sporządzenia **kompleksowego programu rewitalizacji**. W pierwszym etapie podjętych prac opracowano niniejszy dokument, będący **diagnozą istniejącej sytuacji**, służącą wyznaczeniu na terenie gminy obszarów zdegradowanych oraz rewitalizowanych.

Procedura przygotowania i zastosowane metody pracy.

Diagnoza na potrzeby GPR została przygotowana w oparciu o *Ustawę o Rewitalizacji* z dnia 09.10.2015 r. oraz *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* (wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 03.07.2015), a także wytyczne i interpretacje regionalne.

Ustawa o rewitalizacji przewiduje, że aspekty społeczne rewitalizacji będą tymi, które są kluczowe i nadrzędne dla wszystkich projektowanych rozwiązań. Wynika to z podejścia, zgodnie z którym rewitalizacja ma w pierwszej kolejności **służyć poprawie jakości życia mieszkańców**, a oznacza to m.in., że to kwestie społeczne będą podstawowymi dla wyznaczenia obszarów do objęcia działaniami rewitalizacyjnymi, oraz że projektowane rozwiązania mają służyć poprawie sytuacji społeczno - ekonomicznej lokalnych społeczności.

Na podstawie ww. dokumentów zdefiniowano pojęcie: **obszar zdegradowany**, jako teren koncentracji negatywnych **zjawisk społecznych** (w tym bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, problemów edukacyjnych, niskiego kapitału społecznego), a także **gospodarczych** (bezrobocie, niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw), **środowiskowych** (degradacja środowiska naturalnego, przekroczenie norm środowiskowych), **przestrzenno - funkcjonalnych** (brak wyposażenia obszaru w infrastrukturę techniczną i społeczną, brak dostępu do podstawowych usług, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedostatek terenów rekreacyjnych) lub **technicznych** (degradacja stanu technicznego tkanki budowlanej, przede wszystkim mieszkaniowej, brak wyposażenia w nowoczesne rozwiązania techniczne, degradacja jakości przestrzeni publicznych).

W ramach obszaru zdegradowanego dokonano **delimitacji obszaru rewitalizacji** – jako tej części obszaru zdegradowanego, gdzie występuje szczególna koncentracja negatywnych zjawisk oraz szczególny potencjał oddziaływania i istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego. Może on stanowić nie więcej niż **20% powierzchni** gminy oraz obejmować nie więcej niż **30% mieszkańców** gminy.

W toku prac nad diagnozą GPR zastosowana została metoda pracy oparta na konsultacjach społecznych. W celu zapewnienia odpowiedniego forum rewitalizacji

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

i uwzględnienia opinii mieszkańców, przeprowadzono **akcję ankietową** wśród lokalnej społeczności oraz konsultacje wśród innych nieformalnych partnerów procesu rewitalizacji (NGO, przedsiębiorcy), dla których występowanie obszarów zdegradowanych istotnie wpływa na możliwości dalszego rozwoju i inwestowania w gminie.

Dla potrzeb zarządzania procesem przygotowania, a następnie realizacji GPR powołano zarządzeniem **Wójta Gminy Nawojowa nr 0050.179.2015 z dnia 16 XII 2015 r. Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji Gminy Nawojowa.**

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

I. Streszczenie.

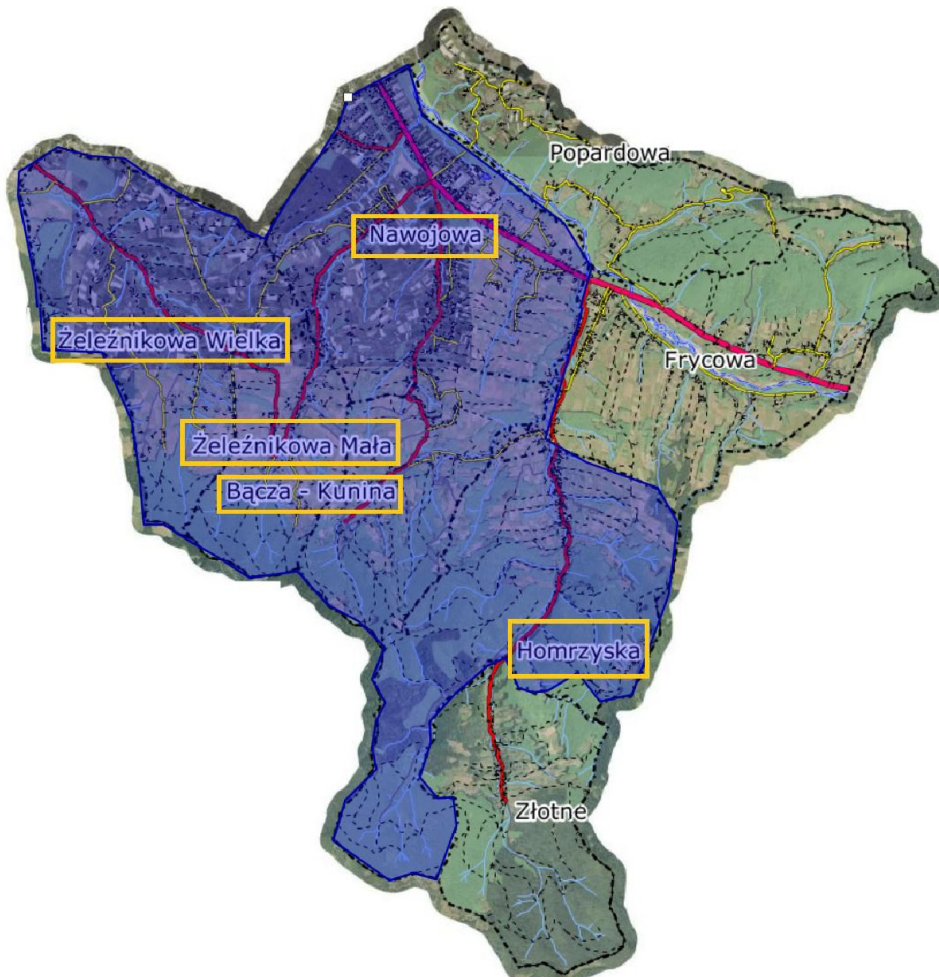
Lokalizacja: Gmina Nawojowa, powiat nowosądecki, woj. małopolskie.

Obszar zdegradowany: ok. 31,6 km² tj. 3164 ha, obejmujący 5 miejscowości Nawojowa, Żeleźnikowa Wielka, Homrzyska, Żeleźnikowa Mała i Bącza Kunina.

Liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego: 6484 (2015).

Mapka sytuacyjna/ plan obszaru:

Mapa 1 Obszar zdegradowany.

Źródło: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Obszar rewitalizacji: 5 podobszarów:

- I.** część miejscowości **Nawojowa**, w tym przysiółki **Wójcikówka, Hamernia, Barnakówka, Bonifacówka, Ziajówka, Wygoda**;
 - Ludność obszaru: **253 osoby**.
 - Powierzchnia: **93,70 ha**.
- II.** część miejscowości **Homrzyska**;
 - Ludność obszaru: **331 osób**.
 - Powierzchnia: **72,50 ha**.
- III.** część miejscowości **Żeleźnikowa Mała**;
 - Ludność obszaru: **230 osób**.
 - Powierzchnia: **29,20 ha**.
- IV.** część miejscowości **Żeleźnikowa Wielka**.
 - Ludność obszaru: **85 osób**.
 - Powierzchnia: **12,80 ha**.
- V.** **część miejscowości Bącza Kunina**.
 - Ludność obszaru: **258 osób**.
 - Powierzchnia: **26,3840 ha**.

Łącznie obszar rewitalizowany zajmuje **234,58 ha czyli 4%**, czyli zgodnie z ustawą o rewitalizacji - **nie więcej niż 20% powierzchni gminy**.

Liczba mieszkańców obszaru rewitalizowanego: 1157 (na podstawie danych meldunkowych UG Nawojowa) **osób** tj. **ok. 13,7 %** ogółu ludności gminy. Wszystkie wytypowane podobszary cechuje szczególne natężenie występowania problemów przestrzenno - funkcjonalnych i technicznych oraz niekorzystnych zjawisk społecznych, gospodarczych i środowiskowych.

Uzasadnienie wyboru obszaru: W celu wyboru obszaru zdegradowanego przeprowadzono analizę stanu istniejącego na terenie Gminy Nawojowa, uzupełnioną o analizę wskaźnikową. Obszar rewitalizacji stanowi tę część obszaru zdegradowanego, w którym negatywne **zjawiska społeczne przyjmują szczególne natężenie** i występują **najbardziej istotne problemy w sferze przestrzennej/ funkcjonalnej**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

II. Charakterystyka obecnej sytuacji na obszarze gminy.

Gmina Nawojowa przynależy administracyjnie do powiatu nowosądeckiego, będącego częścią województwa małopolskiego. Położona jest w odległości 7 km od Nowego Sącza, oraz 110 km od Krakowa. Od północy gmina graniczy z miastem Nowy Sącz i gminą Kamionka Wielka, od wschodu z gminą Łabowa, od południa z gminą Piwniczna-Zdrój, a od zachodu z gminami Rytró oraz Stary Sącz. Siedzibą władz gminnych jest Nawojowa, wieś leżąca na lewym brzegu rzeki Kamienicy, 365 m n. p. m., przy najkrótszej trasie z Nowego Sącza do Krynicy.

Rysunek 1 Położenie Gminy Nawojowa.

Obszar Gminy Nawojowa wynosi **51,13 km²**, (co stanowi 3,3 % powierzchni powiatu) i zamieszkiwany jest przez 8444 osoby (2015). Gminę stanowi **8 sołectw**: Bączka Kunina, Frycowa, Homrzyńska, Nawojowa, Popardowa, Złotne, Żeleźnikowa Mała i Żeleźnikowa Wielka.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 1 Sołectwa Gminy Nawojowa wg wielkości zajmowanej powierzchni.

Sołectwo	Powierzchnia w ha (w zaokrągleniu do pełnych liczb)	% powierzchni gminy
Bącza Kunina	462	9,2%
Frycowa	828	16,5%
Homrzyska	864	17,2%
Nawojowa	859	17,1%
Popardowa	497	9,9%
Złotne	532	10,6%
Żeleźnikowa Mała	231	4,6%
Żeleźnikowa Wielka	748	14,9%
Razem	5021	100%

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nawojowa.

Poniższą analizę stanu obecnego na terenie Gminy Nawojowa, w tym określenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizowanego przeprowadzono głównie w oparciu o informacje udostępnione przez działające na terenie gminy instytucje, ale także ogólnodostępne dane statystyczne. W diagnozie uwzględniono ponadto wyniki przeprowadzonych konsultacji społecznych.

2. Sfera społeczna.

Struktura demograficzna.

Według danych Urzędu Gminy w Nawojowej na koniec roku 2015 ludność gminy stanowiło **8444** osób. Wg danych za rok 2014 (razem: 8394 os.) zauważalna była przewaga liczebna kobiet: 50,5% do 49,5% mężczyzn. Najliczniejsze sołectwo Nawojowa zamieszkuje **3679** osób. Stanowi to ok. 43% ogółu ludności gminy.

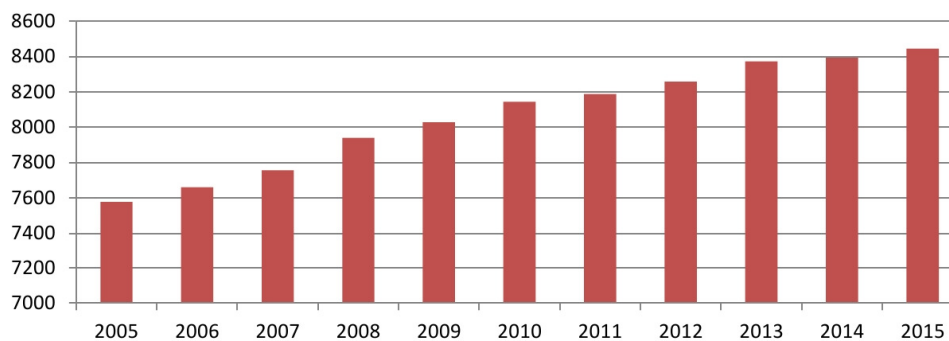
Tabela 2 Liczebność sołectw Gminy Nawojowa 2014 i 2015 w podziale na płeć (2014).

Miejscowość	Razem 2014	Kobiety 2014	Mężczyźni 2014	Razem 2015
Bącza - Kunina	656	329	327	657
Frycowa	1306	665	641	1314
Homrzyska	411	192	219	406
Nawojowa	3646	1873	1773	3679
Popardowa	499	245	254	498
Złotne	145	77	68	148
Żeleźnikowa Mała	567	280	287	570
Żeleźnikowa Wielka	1164	585	579	1172
RAZEM	8394	4246	4148	8444

Źródło: UG Nawojowa.

Wskaźnik **gęstości zaludnienia** dla Gminy Nawojowa jest stosunkowo wysoki i wynosi 168 osób/km². Od kilku lat zauważalny jest systematyczny **wzrost liczby ludności** gminy: w 2005 roku zamieszkiwało ją 7578 osób, a więc blisko 1000 mniej niż obecnie.

Wykres 1 Liczba ludności 2005 - 2015.

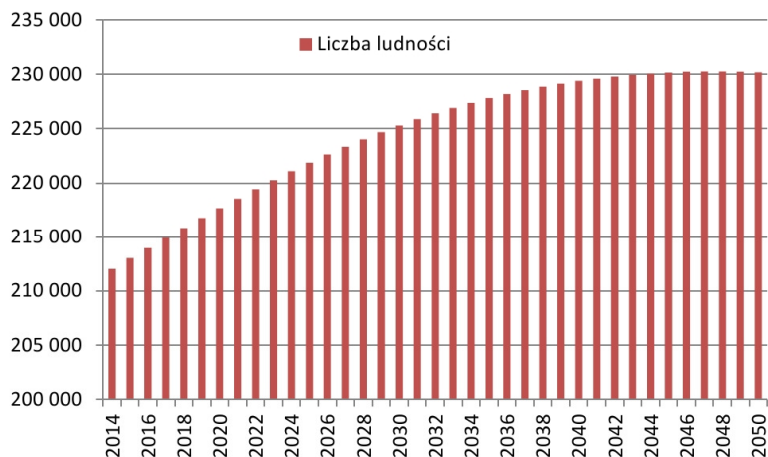
Źródło: na podstawie BDL GUS i danych gminy.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Wzrost liczby ludności powodowany jest nie tylko **stale od 2005 r. dodatnim przyrostem naturalnym: 6,0 w 2014 r.**, ale także stale dodatnim w okresie 2005 - 2013 **saldem migracji: 53** w roku 2013 - więcej osób zameldowuje się na terenie gminy każdego roku niż wymeldowuje, co jest wynikiem poprawiających się warunków życia w gminie. W roku 2014 zanotowano po raz pierwszy od 10 lat ujemne saldo migracji.

Także **prognozy demograficzne** na lata kolejne dla całego powiatu nowosądeckiego przewidują znaczący wzrost liczby ludności w perspektywie do roku 2050. Będzie to największy przyrost w Małopolsce, zaraz po powiatach wielickim i krakowskim ziemskim.

Wykres 2 Prognozowany wzrost liczby ludności powiatu nowosądeckiego do roku 2050.

Źródło: na podstawie BDL GUS.

Pomimo stale dodatniego przyrostu naturalnego **struktura wiekowa** mieszkańców gminy jest coraz mniej korzystna, widoczny jest **trend starzenia się ludności**, chociaż na tle województwa postępuje on niezwykle powoli: 25,8% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym; 61,8% mieszkańców to osoby w wieku produkcyjnym, a jedynie 12,4% w wieku poprodukcyjnym. Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało w roku 2014 20,1% osób w wieku poprodukcyjnym i jest to najgorszy wskaźnik zanotowany od 2005 roku.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Przyjmując definicję skali starości demograficznej według ONZ, gdzie populacja uznawana jest za starą jeżeli udział ludności w wieku powyżej 65 roku życia jest większy niż 7%, można powiedzieć, że **ludność gminy jest populacją starą**. **Wskaźnik obciążenia demograficznego**, pomimo znaczącego udziału osób w wieku przed- i produkcyjnym notuje z roku na rok gorszy wynik.

Tabela 3 Ludność gminy wg ekonomicznych grup wiekowych, 2010-2014.

Udział % w ogólnej liczbie ludności	2005	2010	2011	2012	2013	2014
w wieku przedprodukcyjnym	30,2	27,6	26,9	26,5	26,4	25,8
w wieku produkcyjnym	58,4	60,7	61,4	61,5	61,5	61,8
w wieku poprodukcyjnym	11,4	11,7	11,7	12,0	12,2	12,4

Źródło: na podstawie BDL GUS.

Kapitał ludzki gminy ocenić należy pozytywnie przede wszystkim na polu potencjału demograficznego, wynikającego z wysokiej dzietności i procesów migracyjnych, głównie mieszkańców Nowego Sącza na okalające miasto tereny wiejskie. Wskaźniki kapitału intelektualnego odbiegają jednak w sposób istotny od przeciętnych wartości obserwowanych w Małopolsce. Korzystnym czynnikiem w tej dziedzinie jest możliwość wykorzystania **potencjału edukacyjnego i akademickiego Nowego Sącza** – jako zaplecza do podnoszenia jakości kapitału ludzkiego na terenie gminy. Brak jest aktualnych szczegółowych danych odnośnie liczby mieszkańców z poszczególnym poziomem wykształcenia, jednak porównanie dwóch spisów powszechnych z lat 1998 i 2002 pokazuje **dwukrotny wzrost liczby osób z wykształceniem wyższym, jak i średnim**. Posiłkując się krajowymi danymi GUS ze spisu z roku 2011 można założyć, że tak jak w całym kraju także w Gminie Nawojowa, udział osób z wykształceniem wyższym wzrósł do 10%.

Tabela 4 Wykształcenie mieszkańców gminy wg spisów powszechnych 1998, 2002.

Poziom wykształcenia	1998	%	2002	%
wyższe	104	2%	263	5%
średnie (2002: +policalne)	690	16%	1492	26%
zasadnicze zawodowe	1226	29%	1644	29%
podstawowe i bez wykształcenia	2172	52%	2255	40%

Źródło: na podstawie BDL GUS.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Rynek pracy

W strukturze zatrudnienia przeważa rolnictwo i leśnictwo, a większość **stanowi ludność rolnicza**. Praca w rolnictwie jest ściśle związana z cyklami przyrody - w okresie zimowym występuje zmniejszona ilość pracy. Gmina boryka się z problemem charakterystycznym dla gmin wiejskich, rolniczych - **bezrobociem agrarnym/** ukrytym. Występowanie zjawiska **bezrobocia** to istotny problem społeczny. Dla wielu rodzin jest ono czynnikiem potęgującym biedę i powodującym ich degradację ekonomiczną. Bezrobocie i ubóstwo powodują, że rodziny przestają spełniać właściwe dla nich funkcje, mają trudności z realizacją funkcji ekonomicznej i wychowawczo-opiekuńczej. Wynika to z **niskiego poziomu dochodów** oraz ograniczonych możliwości poprawy sytuacji materialnej przez podjęcie pracy zarobkowej przez obojga rodziców. Występujące bezrobocie i związane z nim ubóstwo mogą doprowadzić do marginalizacji i wykluczenia społecznego określonych grup mieszkańców gminy.

Zgodnie z danymi GUS i PUP w Nowym Sączu liczba bezrobotnych w gminie zmniejszyła się w ostatnim czasie w stosunku do lat ubiegłych. Większość osób zarejestrowanych jako bezrobotne w PUP ma jednak status będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy: 379 na 432 zarejestrowanych (IV kw. 2015).

Tabela 5 Bezrobotni zarejestrowani wg płci z terenu Gminy Nawojowa.

	2010	2011	2012	2013	2014	IV kw. 2015	II kw. 2016
ogółem	592	514	518	600	483	432	363
mężczyźni	248	221	221	261	183	195	153
kobiety	344	293	297	339	300	237	210

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS, PUP Nowy Sącz; dane UG.

Niestety nie poprawił się w ostatnich latach stosunek liczby bezrobotnych kobiet do bezrobotnych mężczyzn. W ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy stanowią one blisko **60%**. Na problem bezrobocia, w tym szczególnie **widocznego bezrobocia kobiet** wskazują sami mieszkańcy gminy ankietowani w ramach procesu konsultacji społecznych programu rewitalizacji.

Wśród bezrobotnych **ponad połowę** - 224 osób - stanowią osoby **długotrwale bezrobotne**. Ponad **35%** bezrobotnych z terenu gminy to **osoby poniżej 30 roku życia**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 6 Liczba bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach, II kw. 2016.

Sołectwo	Liczba bezrobotnych	Bezrobocie kobiet
Bącza Kunina	21	13
Frycowa	49	32
Homrzyska	14	16
Nawojowa	175	93
Popardowa	26	11
Złotne	4	2
Żeleźnikowa Mała	27	14
Żeleźnikowa Wielka	47	29
Razem	363	210

Źródło: dane UG.

Stopa bezrobocia na terenie powiatu nowosądeckiego wyniosła na koniec 2015 roku **13,6%** przy 10 136 zarejestrowanych bezrobotnych - jest to stopa **znacznie wyższa niż zarejestrowana na poziomie całego województwa małopolskiego: 8,4%**. Bezrobotni z terenu Gminy Nawojowa stanowią jednak jedynie ok. 3% ogółu osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Nowym Sączu. Pod tym względem sytuacja gminy na tle powiatu przedstawia się stosunkowo korzystnie.

Tabela 7 Udział bezrobotnych z terenu gminy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	12,0	10,2	10,2	11,7	9,3
mężczyźni	9,5	8,3	8,2	9,5	6,6
kobiety	14,7	12,3	12,4	14,1	12,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

Największa grupa zarejestrowanych bezrobotnych z terenu Gminy Nawojowe posiada **wykształcenie zasadnicze zawodowe: ponad 30% ogółu bezrobotnych**, następna grupa to osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym: blisko 30%, kolejna grupa to osoby z wykształceniem podstawowym i niepełnym podstawowym: ponad 20%, następnie osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym: ok. 5%. Natomiast osoby z wyższym wykształceniem stanowiły ok. 3% ogólnej liczby bezrobotnych.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Liczba **pracujących** na terenie gminy systematycznie wzrasta. Wskaźnik GUS pracujący na 1000 ludności w 2010 wyniósł 111 osób, zaś w roku 2014 - 120 osób. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż **znacząca grupa lokalnych pracodawców zlokalizowana jest na terenie obszaru zdegradowanego, w tym rewitalizowanego, co sprawia, że rewitalizacja tych obszarów pełni ważną rolę w pobudzeniu rozwoju gospodarczego całej gminy.**

Tabela 8 Pracujący wg płci z terenu Gminy Nawojowa.

	2010	2011	2012	2013
ogółem	904	877	902	991
mężczyźni	393	401	418	461
kobiety	511	476	484	530

Źródło: Bank Danych Lokalnych GUS

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Infrastruktura społeczna**Edukacja**

Oświata i wychowanie stanowi jedno z najważniejszych zadań własnych gminy, na które corocznie przeznaczają się znaczne środki, a istniejące placówki oświatowe istotnie oddziałują na środowiska wsi, w których funkcjonują. Gmina prowadzi placówki wychowawcze i oświatowe na poziomie przedszkolnym, szkoły podstawowej i na poziomie gimnazjalnym:

- Szkoła Podstawowa w Bączej Kuninie,
- Szkoła Podstawowa we Frycowej,
- Szkoła Podstawowa w Homrzyskach,
- Szkoła Podstawowa w Żeleźnikowej Małej,
- Szkoła Podstawowa w Żeleźnikowej Wielkiej,
- Szkoła Podstawowa w Nawojowej,
- Publiczne Gimnazjum w Nawojowej,
- Gminne Przedszkole Publiczne w Nawojowej.

Dostęp dzieci do edukacji szkolnej i przedszkolnej pod kątem **odległości** jest **korzystny i w miarę równomierny** na terenie całej gminy.

Tabela 9 Średnia odległość w km do szkoły/ przedszkola.

Miejscowość	Odległość do szkoły/przedszkola w km
Bączka Kunina	1,1
Frycowa	1,75
Homrzyska	1,6
Nawojowa	1,32
Popardowa	2,45
Złotne	1,6
Żeleźnikowa Mała	1,8
Żeleźnikowa Wielka	1,25
średnia	1,61

Źródło: dane UG Nawojowa.

Zgodnie z prognozami gminy w kolejnych latach **liczba uczniów** sześciu szkół podstawowych i gimnazjum gminnego będzie **utrzymywać się na poziomie podobnym do dzisiejszego i/ lub będzie rosnąć**, co ma związek z rosnącą liczbą ludności gminy i wysoką dzietnością.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Dlatego też jednym z kluczowych zadań Gminy Nawojowa w procesie dalszego rozwoju i koniecznej rewitalizacji, zwłaszcza w obszarze zdegradowanym, jest zapewnienie **odpowiedniego poziomu oferty oświatowej**, ale też oferty pozalekcyjnej, związanej z **zagospodarowaniem czasu wolnego dzieci i młodzieży**, zarówno poprzez formy edukacyjne, jak i ruchowe.

Tabela 10 Prognoza liczby młodzieży w Gimnazjum w Nawojowej do roku 2019/2020.

Rok szkolny	Klasy			Razem
	I	II	III	
2015/2016	96	92	113	301
2016/2017	99	96	92	287
2017/2018	108	99	96	303
2018/2019	92	108	99	299
2019/2020	88	92	108	288

Źródło: dane UG Nawojowa.

Tabela 11 Prognoza liczby dzieci w szkołach podstawowych gminy do roku 2019/2020.

Lp.	Nazwa szkoły	Rok szkolny	„0”	Klasy						Razem szkoła	Szkoła + „0”
				I	II	III	IV	V	VI		
1.	Bączka Kunina										
	2015/2016	10	9	17	8	7	15	9	65	75	
	2016/2017	9	10	9	17	8	7	15	66	75	
	2017/2018	7	7	10	9	17	8	7	58	65	
	2018/2019	10	7	7	10	9	17	8	58	68	
	2019/2020	9	10	7	7	10	9	17	60	69	
2.	Frycowa										
	2015/2016	25	41	14	19	22	24	20	140	165	
	2016/2017	23	25	41	14	19	22	24	145	168	
	2017/2018	25	23	25	41	14	19	22	144	169	
	2018/2019	16	25	23	25	41	14	19	147	163	
	2019/2020	25	16	25	23	25	41	14	144	169	
3.	Homrzyska										
	2015/2016	16	12	8	8	12	7	6	53	69	
	2016/2017	9	16	12	8	8	12	7	63	72	
	2017/2018	9	9	16	12	8	8	12	65	74	
	2018/2019	9	9	9	16	12	8	8	62	71	
	2019/2020	4	9	9	9	16	12	8	72	76	
4.	Nawojowa										
	2015/2016	53	52	43	29	35	29	33	221	274	
	2016/2017	59	53	52	43	29	35	29	241	300	
	2017/2018	58	59	53	52	43	29	35	271	329	
	2018/2019	52	58	59	53	52	43	29	294	346	
	2019/2020	44	52	58	59	53	52	43	317	361	
5.	Żeleźnikowa Mała										
	2015/2016	25	12	11	9	6	15	11	64	89	
	2016/2017	10	25	12	11	9	6	15	78	88	
	2017/2018	11	10	25	12	11	9	6	73	84	

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

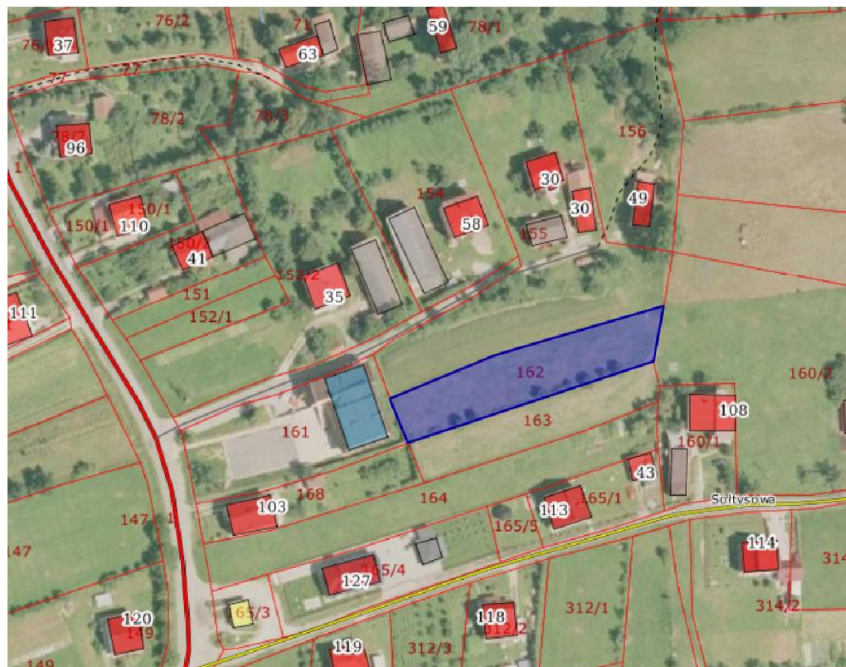
	2018/2019	9	11	10	25	12	11	9	78	87
	2019/2020	7	9	11	10	25	12	11	78	85
6.	Żeleźnikowa Wielka									
	2015/2016	16	22	31	15	20	18	20	126	142
	2016/2017	18	16	22	31	15	20	18	122	140
	2017/2018	18	18	16	22	31	15	20	122	140
	2018/2019	18	18	18	16	22	31	15	120	138
	2019/2020	13	18	18	18	16	22	31	123	136

Źródło: dane UG Nawojowa.

Zaplecze infrastrukturalne placówek oświatowych z terenu Gminy Nawojowa:

- **Szkoła Podstawowa w Bączej Kuninie** posiada znajdujący się w dobrym stanie technicznym budynek przekazany do użytku w 1989 roku. Placówka nie posiada zaplecza sportowego. Istnieje potrzeba budowy boiska sportowego mogącego zaspokoić istniejące potrzeby w zakresie dostępu dzieci do zajęć ruchowych. Jednocześnie, boisko sportowe mogłoby pełnić istotne funkcje dla społeczności miejscowości Bączka Kunina, pozbawionej dostępu do obiektów i terenów o potencjale integrowania ludności i zaspokajania potrzeb w zakresie infrastruktury czasu wolnego. Na **brak odpowiedniej infrastruktury rekreacyjno – sportowej** na terenie Bączej Kuniny wskazują **mieszkańcy ankietowani** w ramach procesu konsultacji społecznych planowanej rewitalizacji. Dlatego też **w ramach procesu rewitalizacji** proponuje się **budowę boiska sportowego przy Szkole Podstawowej w Bączej Kuninie, działka nr 162** o powierzchni 0,15 ha. Dzięki uzyskanej infrastrukturze możliwa będzie realizacja **projektu zajęć sportowych i rekreacyjnych** dla dzieci, młodzieży i całej społeczności obszaru zdegradowanego, z wyodrębnieniem oferty dla kobiet i mężczyzn. Tym samym zaspokojone zostaną istniejące i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby, a ciekawa oferta zagospodarowania czasu wolnego będzie ważnym czynnikiem integrującym lokalną społeczność. Projekt pozwoliłby na **ograniczenie niekorzystnych zjawisk społecznych** takich jak **wykluczenie i izolacja**, obserwowane w różnych grupach wiekowych, zarówno wśród dzieci i młodzieży ze środowisk dotkniętych biedą, i dysfunkcjami, jak i wśród dorosłych, i seniorów, nie znajdujących adekwatnej do ich potrzeb oferty, zamykających się na aktywność zewnętrzną.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 2 Działka 162 w Bączej Kuninie.

Źródło: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

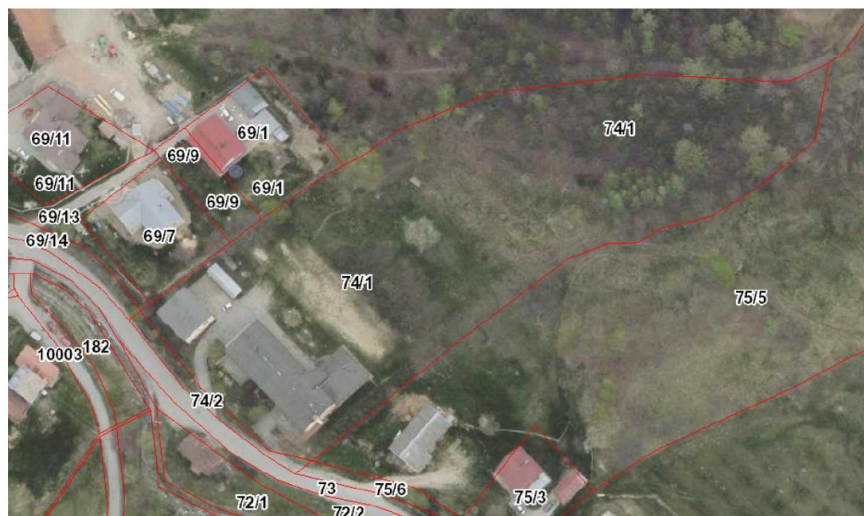
- **Szkoła Podstawowa we Frycowej** posiada nowoczesny obiekt z salą gimnastyczną, oddany do użytku w 1998 r.
- **Szkoła Podstawowa w Homrzyskach** posiada obiekt z 1948 r., zmodernizowany w 2003 r.
- **Szkoła Podstawowa w Żeleźnikowej Małej** mieści się w budynku drewnianym z 1948 r. Budynek poddawany jest stałym modernizacjom i remontom dla jak najlepszego pełnienia przewidzianych funkcji.
- **Szkoła Podstawowa w Żeleźnikowej Wielkiej** posiada obiekt wybudowany w ramach tzw. "1000-latki" w dobrym stanie technicznym. W budynku znajduje się bardzo mała sala gimnastyczna, która uniemożliwia zaproponowanie szerszej i ciekawszej oferty zajęć ruchowych zarówno dla dzieci i młodzieży, jak i dorosłych mieszkańców gminy. Na **braki w tego rodzaju ofercie wskazują mieszkańcy ankietowani** w ramach procesu konsultacji społecznych planowanej rewitalizacji.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Dlatego też **w ramach procesu rewitalizacji** proponuje się **przebudowę i rozbudowę sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w Żeleźnikowej Wielkiej, działka nr 74/1** o powierzchni 1,10 ha.

Dzięki uzyskanej infrastrukturze od 2020 roku możliwa byłaby realizacja **projektu dodatkowych zajęć sportowych** dla dzieci, młodzieży i całej społeczności obszaru zdegradowanego, z wyodrębnieniem oferty dla kobiet i mężczyzn. Tym samym zaspokojone zostaną istniejące i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby, a ciekawa oferta zagospodarowania czasu wolnego będzie ważnym czynnikiem integrującym lokalną społeczność. Projekt pozwoliłby na **ograniczenie niekorzystnych zjawisk społecznych** takich jak **wykluczenie i izolacja**, obserwowane w różnych grupach wiekowych, zarówno wśród dzieci i młodzieży ze środowisk dotkniętych biedą, i dysfunkcjami, jak i wśród dorosłych, i seniorów, nie znajdujących adekwatnej do ich potrzeb oferty, zamykających się na aktywność zewnętrzną.

Mapa 3 Działka 74/1 w Żeleźnikowej Wielkiej.

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl

- **Szkoła Podstawowa w Nawojowej** mieści się w budynku z 1934 r. Budynek znajduje się w **najgorszym stanie technicznym ze wszystkich szkół** na terenie Gminy Nawojowa. Trwają prace nad budową nowego budynku o charakterze edukacyjnym i zagospodarowaniem jego otoczenia, co proponuje się **kontynuować w ramach procesu rewitalizacji**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z ustaleniami prawomocnej decyzji o pozwoleniu na budowę wydanej przez Starostę Nowosądeckiego w dniu 10.10.2014r nr decyzji 1576/2014, teren inwestycji obejmuje działki położone w Nawojowej, oznaczone numerami ewidencyjnymi **675/14, 675/16, 675/18, o powierzchni 1,10 ha.**

Przedsięwzięcie obejmować ma szkołę podstawową z **przedszkolem (od roku 2019)** i **żłobkiem (od roku 2019)** oraz **salą gimnastyczną** (z instalacjami wewnętrznymi w tym gazową) wraz z infrastrukturą zewnętrzną tj. wodociągiem z hydrantem zewnętrznym, kanalizacją sanitarną, kanalizacją deszczową z drenażem opaskowym, oświetleniem terenu, ogrodzeniem i układem komunikacji wewnętrznej z miejscami postojowymi z możliwością przekształcenia w **kompleks obiektów wielofunkcyjnych** (w tym Gminy Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna, Centrum Sportu).

Ponadto znalazłyby się tam również **boisko wielofunkcyjne i boisko do piłki plażowej.**

Mapa 4 Lokalizacja działek 675/14, 675/16, 675/18

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Zespół powstałych obiektów oświatowych będzie infrastrukturą o **skali niespotykanej w dotychczasowej bazie gminnej oświaty podstawowej**. Elementami zagospodarowania terenu i jego ukształtowania będą otaczające zieleńce, skarpy i zadrzewienia wymagające odpowiedniego wkomponowania w składniki obowiązkowego wyposażenia terenu jakimi są towarzyszące funkcjom podstawowym dojazdy, place, chodniki, miejsca postojowe, elementy małej architektury, które łącznie tworzyć będą **niepowtarzalny klimat całkiem nowego miejsca w skali gminy**.

Całość będzie sąsiadować z **rozległym terenem parku wchodzącego w skład zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego rodziny Stadnickich** z jednej strony i rozległymi terenami **naturalnej zieleni polnej** i drzewiasto-krzewiastej z innej.

Objęcie opisywanego obszaru działaniami rewitalizacyjnymi pozwoliłoby na osiągnięcie celu, który przyczyni się do stworzenia właściwych warunków do nauki, rekreacji i wypoczynku **wielosetosobowej grupie** dzieci i młodzieży, kadry nauczycielskiej, rodziców uczniów uczęszczających do szkoły.

Pojawiłaby się szansa na generowanie pozytywnych relacji ucznia z miejscem, w którym przyjdzie mu spędzać większą część czasu w trybie odbywanej edukacji, a także zajęć towarzyszących. Przedsięwzięcie inwestycyjne w integralnym połączeniu z właściwie zagospodarowanym otoczeniem w ramach zrewitalizowanej przestrzeni publicznej **wpłynęłoby pozytywnie na całościowy wizerunek centralnej jednostki osadniczej** jakim jest wieś Nawojowa a pośrednio na całą gminę.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Rysunek 2 Zagospodarowanie terenu przy budowanym obiekcie wielofunkcyjnym.

Źródło: materiały UG Nawojowa.

Rysunek 3 Zagospodarowanie terenu przy budowanym obiekcie wielofunkcyjnym.

Źródło: materiały UG Nawojowa.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- **Publiczne Gimnazjum w Nawojowej** posiada duży, jasny i przestronny gmach oddany do użytku w 2001 roku z 13 klasopracowniami, pracownią informatyczną, biblioteką z czytelnią i stołówką. Budynek jest dostosowany dla osób niepełnosprawnych – wyposażony w windę, ubikację, szerokie drzwi. Przy gimnazjum znajduje się sala gimnastyczna z siłownią i boisko sportowe. Szkoła oferuje szeroką ofertę zajęć pozalekcyjnych. Również zaplecze sportowe szkoły przyciąga na zajęcia ruchowe mieszkańców w różnym wieku. W bliskiej okolicy ulokowany jest szereg instytucji ważnych dla całego życia publicznego gminy, w tym mieszkańców obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego.

Wszystkie szkoły prowadzą klasę "0". W ramach działalności pozalekcyjnej szkoły prowadzą koła zainteresowań, zespoły artystyczne i kluby uczniowskie. We wszystkich szkołach znajdują się bardzo dobrze wyposażone pracownie informatyczne. Obiekty zostały wyposażone w zestawy do monitoringu wizyjnego, co zwiększa bezpieczeństwo osób przebywających na ich terenie i w okolicach.

- **Gminne Przedszkole Publiczne w Nawojowej** mieści się w budynku oddanym do użytku w 1985 r., wyremontowanym w ostatnich latach. Na terenie placu przedszkola znajduje się wybudowany w 2012 r. parking, wielofunkcyjne boisko do piłki ręcznej, siatkówki, tenisa i mini koszykówki oraz plac zabaw dla dzieci. W znacznym stopniu pogłębia to integrację społeczeństwa wokół tego obszaru.

SP oraz Publiczne Gimnazjum w Nawojowej zlokalizowane są w samym **sercu obszaru wykazującego istnienie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych, a tym samym uznanego za zdegradowany**, w pobliżu najważniejszych instytucji życia publicznego gminy. Do placówek tych uczęszcza ponad 500 dzieci i młodzieży, często dowożonych tu przez ich rodziców z peryferyjnych części gminy. Teren Szkoły Podstawowej i Gimnazjum Publicznego, to miejsca codziennych spotkań najmłodszych mieszkańców wsi oraz ich rodziców. Szkoły spełniają wiele funkcji - uczą, wychowują, pomagają.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Jednym z zadań szkół jest wyzwalanie aktywności ludzi na rzecz rozwoju własnej społeczności lokalnej. Jest to miejsce pracy, odbywają się tu także różne imprezy kulturalne i konkursy, ważne wydarzenia w życiu społeczności lokalnej. Poza tym szkoły współpracują z innymi instytucjami i organizacjami z sąsiedztwa i dalszej okolicy. Szeroka współpraca i kontakty szkoły z wartościowymi, wspierającymi instytucjami sprzyjają z kolei pełniejszemu realizowaniu jej misji edukacyjnej w środowisku lokalnym.

Pod względem wyników uzyskanych przez uczniów na **sprawdzianie szóstoklasisty** w roku 2016, szkoły z terenu Gminy Nawojowa plasują się na poziomie od niskiego po wysoki. Wg stosowanej przez OKE skali, szkoły z wynikiem niskim, to szkoły, których wyniki znajdują się od 1 do 3 stopnia skali staninowej, z wynikiem średnim od 4 do 6 stopnia skali staninowej, a z wynikiem wysokim od 7 do 9 stopnia skali staninowej. Na terenie gminy **najgorszy wynik uzyskała SP w Żeleźnikowej Wielkiej**: stanin dla części I (j. polski i matematyka) wynosi **3** a dla języka angielskiego zaledwie **2**. **Najlepszy wynik** zanotowała SP w Bączej Kuninie: stanin dla części I - 7, a dla j. angielskiego 6.

Tabela 12 Sprawdzian szóstoklasisty 2016.

Szkoła	Liczba uczniów przystępujących do sprawdzianu	Średni wynik ogółem w %	Stanin część I	Średni wynik z j. polskiego w %	Średni wynik z matematyki w %	Średni wynik z j. angielskiego w %	Stanin j. angielski
SP we Frycowej	20	61	5	71	52	75	6
SP w Homrzychach	6	74	8	76	72	58	3
SP w Żeleźnikowej Wielkiej	20	55	3	66	45	55	2
SP w Bączej Kuninie	9	69	7	79	59	76	6
SP w Nawojowej	33	64	6	71	57	75	6
SP w Żeleźnikowej Małej	10	66	6	76	56	72	6
Średnia dla gminy		65	6	73	57	69	5
Powiat nowosądecki ogółem	2506	62		71	53	67	
Województwo Małopolskie	31343	66		73	58	73	
Polska	344 713	63		71	54	71	

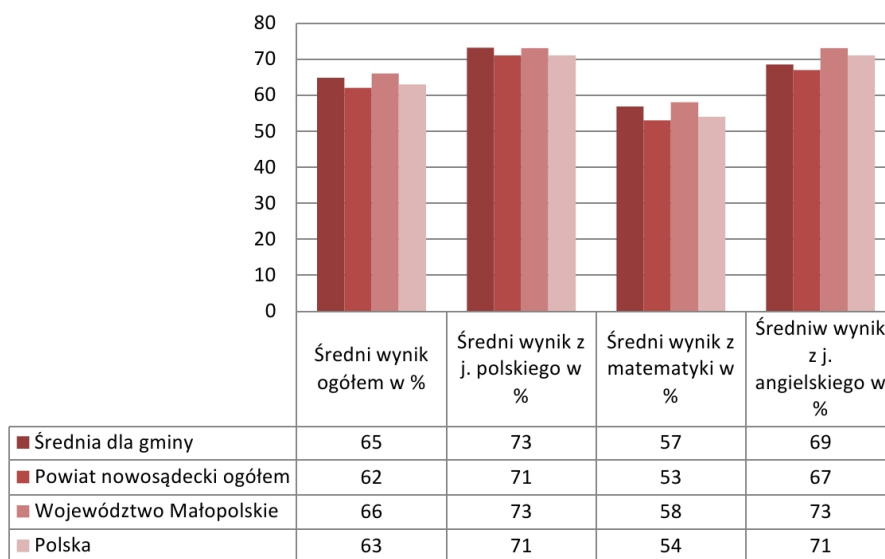
Źródło: www.oke.krakow.pl

Średni wynik procentowy uzyskany na terenie Gminy Nawojowa był w 2016 roku **niższy niż dla całego województwa małopolskiego**, ale wyższy niż średnia w powiecie nowosądeckim i średnia krajowa.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Średni wynik procentowy z j. polskiego był w gminie równy poziomowi wojewódzkiemu i lepszy niż średnia w powiecie i w kraju. Wyniki z matematyki plasują się na poziomie wyższym niż średnia w powiecie i w kraju, jednak niższym niż średnia wojewódzka. Najgorsze wyniki uzyskano ze sprawdzianu znajomości j. angielskiego - średnia jest wyższa tylko od średniej uzyskanej w całym powiecie nowosądeckim.

Wykres 3 Porównanie wyników sprawdzianu szóstoklasisty 2016.

Pomimo znaczącego rozwoju oferty edukacyjnej na terenie Gminy Nawojowa i zwiększania środków na edukację, rosnącym problemem, z jakim boryka się gmina jest **zwiększająca się liczba dzieci, które nie podejmują nauki we właściwej dla nich szkole obwodowej**, a są dowożone przez rodziców do szkół często poza gminą, np. do pobliskiego Nowego Sącza. Jednym z możliwych powodów tej sytuacji jest niewystarczająca oferta proponowana przez placówki oświatowe - zwłaszcza oferta zajęć o charakterze edukacyjnym i rozwojowym, widoczna jest jednak **korelacja wyników sprawdzianu szóstoklasisty w danej SP z danymi dot. odpływu uczniów do szkół w innym obwodzie**.

Mniejsza liczba uczniów w kolejnych latach, w połączeniu z niższym demograficznym oznaczać będzie **pogorszenie sytuacji placówek oświatowych i zmniejszenie dostępu do edukacji** dla dzieci z mniejszych miejscowości.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 13 Liczba dzieci podejmujących naukę w szkołach obwodowych 2014/2015.

Szkoła Podstawowa	Liczba dzieci z obwodu szkoły podlegająca obowiązkowi rozpoczęcia nauki w klasie I	Liczba dzieci z obwodu szkoły rozpoczynających naukę w klasie I	Różnica (dzieci które nie chodzą do szkoły obwodowej)
Nawojowa	66	39	27
Frycowa	24	14	10
Homrzyska	9	7	2
Bącza-Kunina	19	16	3
Żeleźnikowa Mała	8	8	0
Żeleźnikowa Wielka	38	26	12
Razem	164	110	54

Źródło: dane gminy

Tabela 14 Liczba dzieci podejmujących naukę w szkołach obwodowych 2015/2016.

Szkoła Podstawowa	Liczba dzieci z obwodu szkoły podlegająca obowiązkowi rozpoczęcia nauki w klasie I	Liczba dzieci z obwodu szkoły rozpoczynających naukę w klasie I	Różnica (dzieci które nie chodzą do szkoły obwodowej)
Nawojowa	83	49	34
Frycowa	40	32	8
Homrzyska	14	12	2
Bącza-Kunina	18	10	8
Żeleźnikowa Mała	10	10	0
Żeleźnikowa Wielka	20	14	6
Razem	185	127	58

Źródło: dane gminy

Podobne zjawisko obserwowane jest jeśli chodzi o Gimnazjum w Nawojowej - liczba dzieci **podejmujących naukę na poziomie gimnazjalnym poza terenem gminy** rośnie z roku na rok, co wykazuje korelację z wynikami egzaminu gimnazjalnego porównanymi do średniej w powiecie i w kraju.

Tabela 15 Liczba dzieci nie podejmujących nauki w Gimnazjum w Nawojowej.

Liczba uczniów w klasach VI we wszystkich szkołach z terenu Gminy Nawojowa	Liczba uczniów w klasach I gimnazjum	Liczba dzieci nie podejmująca nauki w Gimnazjum w Nawojowej po zakończeniu SP w gminie
na koniec roku szkolnego 2012/2013	na początku roku szkolnego 2013/2014	Rok 2013
117	107	10
Na koniec roku szkolnego 2013/2014	na początku roku szkolnego 2014/2015	Rok 2014
108	91	17
Na koniec roku szkolnego 2014/2015	na początku roku szkolnego 2015/2016	Rok 2015
120	95	25

Źródło: dane gminy

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

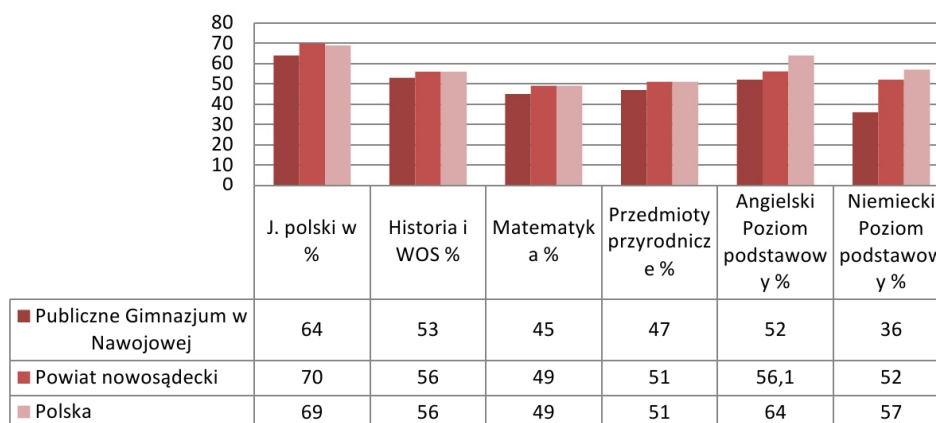
Wyniki z **egzaminu gimnazjalnego 2016** wskazują, iż poziom edukacji gimnazjalnej w Nawojowej **odbiega na niekorzyść** od średniej w powiecie nowosądeckim i od średniej krajowej we wszystkich obszarach.

Tabela 16 Wyniki egzaminu gimnazjalnego 2016.

2016	Część humanistyczna					Część matematyczno - przyrodnicza			
	Liczba piszących	J. polski w %	J. polski stanin	Historia i WOS %	Historia i WOS stanin	Matematyka %	Matematyka stanin	Przedmioty przyrodnicze %	Przedmioty przyrodnicze stanin
Publiczne Gimnazjum w Nawojowej	111	64	4	53	4	45	5	47	4
Powiat nowosądecki	2739	70		56		49		51	
Województwo małopolskie	bd.	bd.		bd.		bd.		bd.	
Polska		69		56		49		51	
2016	J. angielski					J. niemiecki			
	Liczba piszących poziom podstawowy	Poziom podstawowy %	Poziom podstawowy stanin	Liczba piszących poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony %	Liczba piszących poziom podstawowy	Poziom podstawowy %	Poziom podstawowy stanin	Liczba piszących poziom rozszerzony
Publiczne Gimnazjum w Nawojowej	107	52	4	107	31	4	36	2	0
Powiat nowosądecki	2562	56,1		2543	35	169	52		-
Województwo małopolskie	bd.	bd.		bd.	bd.	bd.	bd.		-
Polska	bd.	64		bd.	bd.	bd.	57		-

Źródło: www.oke.krakow.pl

Wykres 4 Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego 2016.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Dlatego też **w ramach rewitalizacji** proponuje się w Nawojowej (SP i Gimnazjum) realizację **największego projektu społecznego z obszaru edukacji i integracji**, przyczyniającego się do poprawy poziomu edukacji, jakości kapitału społecznego i poprawiającego poziom wskaźników aktywności społecznej i **uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym**. Proponowany projekt realizowany będzie w oparciu o współpracę Gminy Nawojowa z gminą Janoshalma z Węgier, Forbasy ze Słowacji i z Wicka. Projekt zakłada **coroczne spotkania dzieci i młodzieży**, wspólne spędzanie czasu, wzajemną integrację poprzez naukę języków ojczystych, poznawanie folkloru: naukę tańców i piosenek ludowych, wspólne poznawanie okolic i kraju.

Integracja z rówieśnikami z innych krajów oraz możliwość praktycznego korzystania z nauczanych w szkołach języków obcych, będą stanowić istotne **narzędzie w przełamywaniu niekorzystnych zjawisk związanych z wykluczeniem dzieci i młodzieży wiejskiej**, szczególnie z rodzin biednych, dotkniętych bezrobociem lub różnymi dysfunkcjami.

Jest to istotne w świetle **statystyk Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej** w Nawojowej, wg których pomocą społeczną objęte jest aż **601 dzieci z terenu gminy**, stanowiących liczebnie ok. 7% mieszkańców gminy - 1/3 tych dzieci zamieszkuje na obszarze uznanym za zdegradowany.

Znaczna część rodzin korzystających z pomocy GOPS cechuje **niezaradność w opiece i wychowaniu dzieci** związana z innymi współistniejącymi problemami takimi jak: bieda, bezrobocie, alkoholizm, niedojrzałość emocjonalna rodziców, sieroctwo czy przemoc. Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym uczy się ono nawiązywać kontakty z innymi ludźmi i zdobywa doświadczenie z dziedziny współżycia społecznego. Zaburzona struktura rodziny ujemnie wpływa **na zapewnienie właściwej opieki dziecku, tworzenie u niego właściwych wzorów komunikacji oraz jego poczucie bezpieczeństwa**. W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są „same sobie”, czują się odrzucone, mają problemy w szkole, popadają w konflikt z prawem oraz sięgają po alkohol lub narkotyki.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Poza placówkami edukacyjnymi prowadzonymi przez gminę, na terenie Nawojowej działa szkoła na poziomie ponadgimnazjalnym: **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Wincentego Witosa, dla której organem prowadzącym jest Powiat Nowosądecki**. Oferta edukacyjna szkoły tworzona jest zgodnie z aktualnym zapotrzebowaniem lokalnego rynku edukacyjnego i obejmuje przede wszystkim zawody podległe Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Szkołę tworzy **technikum** kształcąca obecnie w kierunkach: technik żywienia i usług gastronomicznych, technik hodowli koni, technik architektury krajobrazu. W najbliższym czasie planuje się otwarcie liceum ogólnokształcącego dla dorosłych. Szkoła prowadzi **kursy kwalifikacyjne**: pszczelarstwa i produkcji pszczelarskiej, produkcji roślinnej oraz w zawodzie kelner. Absolwenci wszystkich kierunków techników po ukończeniu szkoły i zdaniu egzaminu zawodowego uzyskują tytuł technika, dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe oraz Europass. Po zdaniu egzaminu maturalnego mogą podejmować naukę na wyższych uczelniach lub w szkołach policealnych. Działania w zakresie poszerzania oferty edukacyjnej i udoskonalenia bazy technologicznej szkoły mają służyć umocnieniu jej pozycji jako placówki ponadregionalnej.

Brak jest na terenie Gminy Nawojowa instytucji żłobka, dzięki któremu młode mamy zamieszkujące gminę mogłyby sprawnie powrócić na rynek pracy po okresie urlopu macierzyńskiego i/lub wychowawczego. Problem ten odzwierciedlają statystyki dotyczące bezrobocia rejestrowanego na terenie gminy - na koniec III kw. 2015 wśród 231 bezrobotnych kobiet zarejestrowanych w PUP w Nowym Sączu aż 64, czyli ok. **28% to kobiety, które nie podjęły pracy po urodzeniu dziecka**, przy czym skala problemu może być większa niż pokazują to same rejestry.

Mieszkańcy gminy sygnalizują także **konieczność zwiększenia liczby miejsc w przedszkolach**. Znaczna liczba dzieci przedszkolnych w wieku 3-6 lat realizuje wychowanie przedszkolne poza Gminą Nawojowa - w roku szkolnym 2014/2015 średnio 43,67 dzieci w każdym miesiącu roku szkolnego.

Tabela 17 Liczba dzieci realizujących wychowanie przedszkolne poza terenem gminy.

Wieś	Średnia liczba dzieci w każdym miesiącu roku szkolnego
Nawojowa	22,08
Frycowa	7,58
Żeleźnikowa Wielka	5,91

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Popardowa	4,5
Bącza-Kunina	2,6
Homrzyska	1
Żeleźnikowa Mała	0
Razem	43,67

Źródło: dane gminy

Z uwagi na istotny poziom bezrobocia kobiet - ok. 60% ogółu bezrobotnych z terenu gminy - a także jego wpływ na poziom dochodów i sytuację materialną gospodarstw domowych na obszarze zdegradowanym, konieczne jest podjęcie działań zmierzających do poprawy sytuacji mieszkanek Gminy Nawojowa na rynku pracy. Dlatego też **w ramach procesu rewitalizacji na rok 2019 proponuje się ulokowanie żłobka i nowego przedszkola w nowobudowanym, budynku Szkoły Podstawowej z możliwością przeznaczenia go na budynek wielofunkcyjny** z salą gimnastyczną w miejscowości Nawojowa, działki **675/14, 675/16, 675/18**. Inwestycji ma także towarzyszyć zagospodarowanie terenu wokół obiektów na cele edukacyjne, rekreacyjne, służące wszystkim mieszkańcom obszaru zdegradowanego i całej gminy: oświetlenie terenu, ogrodzenie i układ komunikacji wewnętrznej z miejscami postojowymi, **boisko wielofunkcyjne i boisko do piłki plażowej**.

Problem z brakiem przedszkola zgłaszają także mieszkańcy **Żeleźnikowej Małej**. W **ramach rewitalizacji** proponuje się **przebudowę budynku** po dawnym sklepie GS "Społem" (Żeleźnikowa Mała nr 3) i **urządzenie w nim przedszkola, działka nr 19**, o powierzchni 0,15 ha.

Mapa 5 Lokalizacja działki nr 19 w Żeleźnikowej Małej.

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl.

Infrastruktura sportowa

Bazę sportową Gminy Nawojowa obecnie stanowią:

- **Boisko sportowe w Nawojowej** pełnowymiarowe do gry w piłkę nożną oraz obszerny teren, na którym organizowane są zawody w innych dyscyplinach sportowych, a także imprezy kulturalno – rekreacyjne. Obiekt posiada funkcjonalny budynek, w którym znajdują się: szatnie z natryskami dla zawodników; baza hotelowa mogąca pomieścić 20 os.; sala bankietowa z profesjonalnym zapleczem kuchennym; zadane miejsce z kominkiem wraz z drewnianymi ławami i stołami w stylu góralskim. Obszar boiska to miejsce częstych spotkań mieszkańców miejscowości, zarówno sportowców i kibiców. W Nawojowej od lat funkcjonują obok siebie dwa kluby piłkarskie. KPT oraz LZS Nawoj. Na boisku swoje rozgrywki prowadzą również dwie drużyny trampkarzy. Mecze lokalnych drużyn przyciągają ogromną rzeszę kibiców, podobnie jak rozgrywki szkół i imprezy lekkoatletyczne. Boisko jest miejscem spotkań również niezrzeszonych sportowców.

W budynku socjalnym i jego otoczeniu odbywają się spotkania w ramach współpracy polsko-słowackiej i polsko-węgierskiej, rozwijanej w gminie. Obywa się tu również Agropromocja, największa impreza promocyjno-handlowa w Małopolsce o zasięgu międzynarodowym, promująca nowoczesne rolnictwo i małopolską wieś. Agropromocja jest ważnym wydarzeniem targowo-wystawienniczym wpisanym na stałe w ogólnopolski kalendarz tego typu imprez. Niezmienną ideą wystawy od początku jej istnienia jest przedstawianie problematyki wsi, ułatwienie kontaktów biznesowych między rolnikami a przedsiębiorcami, a także prezentacja dorobku gospodarczego rolnictwa, folkloru i kultury małopolskiej wsi. Obszar boiska sportowego wraz z budynkiem socjalnym to również miejsce uroczystości rodzinnych.

- **Boisko wielofunkcyjne oraz boisko do piłki plażowej we Frycowej** - posiada powierzchnię tartanową odporną na szkodliwe warunki atmosferyczne oraz wysokiej jakości oświetlenie. Obok boiska wielofunkcyjnego znajduje się boisko do piłki plażowej. Na obiektach tych można uprawiać kilka różnych dyscyplin sportowych: piłka nożna, piłka ręczna, tenis ziemny, siatkówka plażowa, unihokey i inne.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- **Boisko wielofunkcyjne oraz boisko do piłki plażowej w Żeleźnikowej Wielkiej** posiada powierzchnię tartanową odporną na warunki atmosferyczne. Na obiekcie tym można uprawiać kilka różnych dyscyplin sportowych takich jak: piłka ręczna, piłka siatkowa, tenis ziemny, unihokej.

Infrastrukturą sportową dysponują także placówki oświatowe:

- przy gimnazjum w Nawojowej znajduje się sala gimnastyczna z siłownią i boisko sportowe,
- niewielka sala gimnastyczna znajduje się przy Szkole Podstawowej w **Żeleźnikowej Wielkiej**, na **działce 74/1**. Obiekt wymaga **przebudowy i rozbudowy**. Dzięki uzyskaniu nowej infrastruktury przewiduje się realizację projektu wdrożenia rozbudowanej oferty sportowo-rekreacyjnej, która zaspokoi potrzeby istniejące wśród wszystkich grup wiekowych oraz będzie **czynnikiem sprzyjającym ograniczeniu wpływu negatywnych zjawisk społecznych**.

Mieszkańcy gminy w ankietach wskazują ponadto na brak **odpowiedniej kadry instruktorskiej**, która mogłaby poprowadzić zajęcia ruchowe dla wszystkich grup wiekowych.

- **nowa sala gimnastyczna** ma powstać przy budowanej szkole podstawowej w Nawojowej, na działkach 675/14, 675/16, 675/18. Inwestycji ma także towarzyszyć zagospodarowanie terenu poprzez **budowę boiska wielofunkcyjnego i boiska do piłki plażowej**.
- obiektów o **charakterze sportowo-rekreacyjnym brakuje na terenie sołectwa Homrzska**. Potrzebę realizacji tego typu inwestycji oraz zaproponowania ciekawej oferty aktywnego spędzania czasu **wykazują mieszkańcy ankietowani** w ramach procesu konsultacji społecznych.

Występując naprzeciw tym potrzebom niezbędne jest zaproponowanie **rozwiązań dla każdej grupy wiekowej** - począwszy od najmłodszych mieszkańców miejscowości Homrzska, przez rodziny, po dorosłych i seniorów. Urozmaicona oferta przyczyni się do integracji społeczności obszaru rewitalizowanego, będzie **przeciwdziałać marginalizacji miejscowości i jej społeczności** na tle gminy, a wreszcie pozwoli **zapobiegać procesom wykluczenia społecznego** i obserwowanemu w ostatnim czasie

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

wyludnianiu się miejscowości Homrzyška, jako obszaru o najniższej atrakcyjności oferty społecznej na terenie Gminy Nawojowa.

Gmina dysponuje na terenie Homrzyšek zaniechanymi działkami, które mogą zostać zagospodarowane na wymienione cele:

- obszar o **pow. 0,46 ha tj. działka nr 788** – niezabudowany, teren sportu i rekreacji o symbolu 1US - budowa **placu rekreacyjnego**: boisko wielofunkcyjne, budynek socjalny, parking,

Mapa 6 Lokalizacja działki 788 w Homrzyšek.

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl.

- obszar o **pow. 0,09 ha tj. część działki nr 738** – zabudowany budynkiem szkoły, tereny usług publicznych, przeznaczone dla realizacji usług kultury, nauki i oświaty oraz innych usług publicznych i związanych z nimi usług komercyjnych o symbolu 2.5. - budowa **placu zabaw i siłowni plenerowej** na starym boisku przy Szkole Podstawowej w Homrzyšek.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 7 Lokalizacja działki 738 w Homrzyskach.

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl.

Rysunek 4 Homrzyska, działka 788 proponowana do rewitalizacji.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Źródło: materiały UG Nawojowa.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

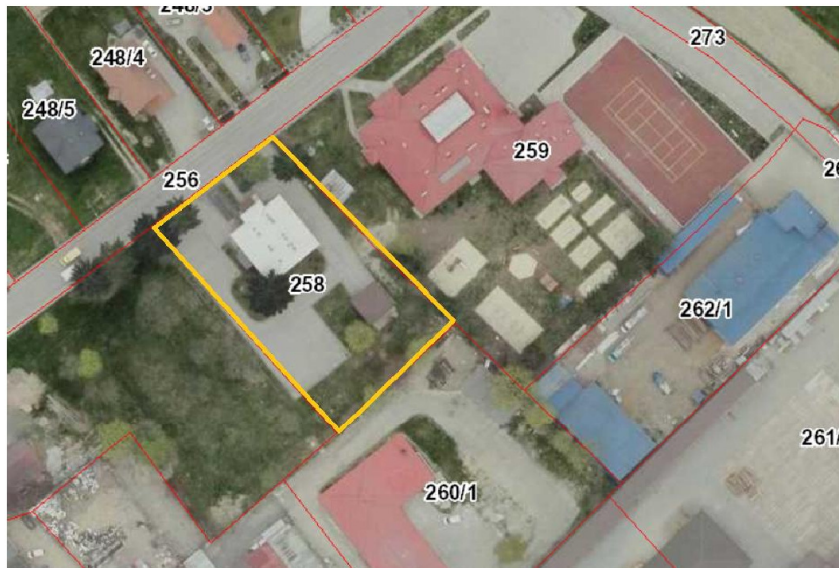
Ochrona zdrowia

Podstawowa opieka zdrowotna na terenie Gminy Nawojowa sprawowana jest przez jedną publiczną placówkę (SPZOZ). Placówka ta zatrudnia 4 lekarzy, 7 pielęgniarek i 1 położną. Opiekę stomatologiczną zapewnia jedna placówka niepubliczna mająca siedzibę w SP ZOZ. Opiekę całodobową zapewnia mieszkańcom Nawojowej Szpital Specjalistyczny im. Jędrzeja Śniadeckiego w Nowym Sączu. Od 2015 r. na terenie wsi Nawojowa działa stacja Sąddeckiego Pogotowia Ratunkowego.

W budynku SP ZOZ w latach 2000 - 2003 został przeprowadzony remont kapitalny w postaci: przebudowy pomieszczeń, wymiany posadzek, stolarki okiennej i drzwiowej, odwodnienie budynku. Wykonano: termomodernizację budynku, pomost dla osób niepełnosprawnych oraz parkingi. Budynek ośrodka zdrowia wyposażony jest w windę. W 2011 r. zakupiony został ambulans pogotowia ratunkowego umożliwiający dojazd do pacjentów z terenu gminy.

Z uwagi na potrzebę poprawy funkcjonalności, **budynek GZOZ wymaga modernizacji (działka nr 258), w związku z czym proponuje się podjęcie odpowiednich działań w ramach procesu rewitalizacji.**

Mapa 8 Działka 258, Nawojowa.

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl

System opieki zdrowotnej nie generuje innych problemów, mogących mieć wpływ na rozwój gminy.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Bezpieczeństwo publiczne

Za bezpieczeństwo publiczne w Gminie Nawojowa odpowiedzialna jest Komenda Powiatowa Policji z siedzibą w Nowym Sączu. Komenda spełnia funkcje organizatorskie, nadzorcze i koordynacyjne wobec jednostek podległych oraz funkcje wykonawcze w zakresie ochrony życia i zdrowia obywateli oraz mienia, a także bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Komendant Powiatowy Policji podlega nadzorowi Małopolskiego Komendanta Wojewódzkiego Policji w zakresie wynikającym z ustawowych funkcji przełożonego wszystkich policjantów garnizonu małopolskiego, oraz terenowego organu administracji rządowej właściwego w sprawach ochrony, bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Zadania z zakresu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Nawojowa wykonuje posterunek policji znajdujący się w miejscowości Nawojowa.

Skala przestępczości na terenie gminy nie jest wysoka. Z analizy danych posterunku wynika, że każdego roku na terenie gminy rejestrowanych jest kilkadziesiąt zdarzeń związanych z naruszeniem przepisów prawa. **Stopień występowania** różnego rodzaju przestępstw przeciwko mieniu i życiu jest jednak zróżnicowany jeśli chodzi o obszar gminy. Najwięcej przestępstw popełnianych jest w miejscowości Nawojowa.

Tabela 18 Liczba przestępstw przeciwko mieniu i życiu Gminie Nawojowa w 2015 r.

Miejscowość	Liczba popełnionych przestępstw
Bącza Kunina	0
Frycowa	1
Homrzyska	0
Nawojowa	14
Popardowa	1
Złotne	1
Żeleźnikowa Mała	0
Żeleźnikowa Wielka	2

Źródło: dane policji

Najczęstszym zdarzeniem wśród rejestrowanych są kradzieże, w tym kradzieże z włamaniem oraz kradzież mienia. Zdarzają się akty wandalizmu. W związku z powyższym Gmina Nawojowa **planuje prowadzenie inwestycji w monitoring wizyjny centrów wsi (działania dodatkowe GPR).**

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Ponadto rejestrowane są przypadki znęcania się nad rodziną, uszkodzenia ciała, uszkodzenia mienia, pobicia oraz inne.

Pracownicy Posterunku Policji w Nawojowej utrzymują stały kontakt z samorządem gminnym. Bardzo dobrze układa się współpraca z pracownikami Ośrodka Pomocy Społecznej.

Ochronę przeciwpożarową na terenie Gminy Nawojowa zapewnia Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej w Nowym Sączu. Działa także **Gminne Centrum Zarządzania Kryzysowego**, powoływane doraźnie podczas zdarzeń kryzysowych oraz **Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego**.

Struktura organizacji pozarządowych

Poza licznymi organizacjami o charakterze kulturalnym (zespoły artystyczne) w Nawojowej funkcjonuje szereg organizacji pozarządowych o charakterze ponadgminnym takie jak: Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Diecezji Tarnowskiej oddział przy parafii p.w. Nawiedzenia N.M.P. w Nawojowej, Fundacja Help Liberia Foundation oraz Stowarzyszenie „Perły Beskidu Sądeckiego” obejmującego swym zasięgiem obszar gmin: Łabowa, Muszyna, Nawojowa, Piwniczna Zdrój i Rytro.

Na terenie Gminy Nawojowa działają następujące organizacje pozarządowe:

- Ludowy Klub Sportowy "Nawoj" w Nawojowej - podejmuje działania z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu.
- Fundacja Akademia Goal w Nawojowej – mająca za cel stwarzanie odpowiednich warunków dla rozwoju sportu amatorskiego i wypoczynkowego, upowszechnianie i wspieranie sportu, wychowania fizycznego i rehabilitacji ruchowej, prowadzenie działalności sportowo-wychowawczej wśród dzieci i młodzieży, w tym w szczególności szkolenie dzieci i młodzieży uprawiających piłkę nożną.
- Klub Piłkarsko - Towarzyski "KPT" Nawojowa - misją jest popularyzacja kultury fizycznej i sportu.
- Stowarzyszenie Pałac Nawojowa w Publicznym Gimnazjum w Nawojowej które stawia sobie za cel krzewienie sportu, kultury fizycznej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Stowarzyszenie Miłośników Małej Ojczyzny – Żeleźnikowej Wielkiej prowadzące działalność związaną z promocją swojej „Małej Ojczyzny”.
- Stowarzyszenie „Tradycja i przyszłość” we Frycowej prowadzące działalność promocyjną, integrację dzieci i osób starszych, działania edukacyjne oraz kultywujące tradycje ludową.

W trakcie rejestracji jest Nawojowska Grupa Wsparcia, która przyjęła sobie za cel integrację i pomoc dzieciom niepełnosprawnym oraz wolontariat.

Institucje i organizacje działające w sferze społecznej.

Na sferę społeczną gminy i obszaru zdegradowanego wpływ mają przede wszystkim działające w nim instytucje i organizacje, zwłaszcza funkcjonujące w sferze kultury i edukacji.

Na terenie miejscowości oraz pozostałych sołectw Gminy Nawojowa działa **Gminny Ośrodek Kultury**. Podstawowym jego zadaniem jest prowadzenie działalności kulturalnej polegającej na tworzeniu, upowszechnianiu i ochronie kultury, a w szczególności:

- Rozpoznawanie oraz pobudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych,
- Przygotowanie do tworzenia i odbioru wartości kulturalnych,
- Kształtowanie aktywnego uczestnictwa w kulturze,
- Tworzenie warunków dla rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego i folkloru,
- Edukacja kulturalna oraz popularyzacja wiedzy i sztuki,
- Organizowanie imprez artystycznych i rozrywkowych,
- Pomoc zespołowym formom twórczości,
- Podejmowanie przedsięwzięć edukacyjnych i oświatowych,
- Organizacja wystaw, przeglądów i innych przedsięwzięć w zakresie popularyzacji dorobku kulturalnego,
- Inspirowanie oraz promowanie działalności literackiej, artystycznej i innych.

Gminny Ośrodek Kultury, prócz stałych form upowszechniania kultury podejmuje działania w zakresie aktywności kulturalnej poprzez organizację konkursów i imprez kulturalnych. Obszar wokół Gminnego Ośrodka Kultury w Nawojowej to przede wszystkim miejsce organizacji i przygotowywania wielu imprez kulturalnych, w które silnie zaangażowani są mieszkańcy miejscowości.

Gminny Ośrodek Kultury w środowisku lokalnym spełnia funkcję centrum kulturowego, rozpoznaje potrzeby kulturalne środowiska lokalnego, zaspokaja i przygotowuje do uczestnictwa w kulturze.

W ramach swej działalności, GOK prowadzi świetlicę w miejscowości Frycowa, w której dzieci i młodzież wypełniają wolny czas na zajęciach plastycznych i tanecznych.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W ramach programu „Ikonka” każdy mieszkaniec gminy może bezpłatnie skorzystać w świetlicy z dostępu do Internetu. Placówka stwarza możliwości interesującego spędzenia wolnego czasu, co służy wzmacnianiu więzi rodzinnych. Są to imprezy plenerowe takie jak festyny i Agropromocja. Rokrocznie GOK jest organizatorem plenerów malarskich, dzięki któremu mieszkańcy gminy poznają tajniki sztuki malowania a wykonane obrazy zachowują w pamięci najpiękniejsze zakątki, przemijającą architekturę budownictwa wiejskiego i krajobrazy gminy.

W ramach stałych form działalności Gminnego Ośrodka Kultury działa kilka zespołów i kółek artystycznych, skupiających blisko 300 mieszkańców całej Gminy Nawojowa m.in. zespół regionalny „Nawojowiaci”, dziecięcy zespół folklorystyczny „Piecuchy”, orkiestra dęta, Zespół Teatralny „Który Kocham”, szkółka muzykowania ludowego z nauką gry na klarncie, perkusji i skrzypcach. Z możliwości jakie oferuje ta instytucja często i chętnie korzystają mieszkańcy całej gminy.

Dostęp do oferty kulturalnej jest w obrębie Gminy Nawojowa nierównomierny. Miejscowości peryferyjne w stosunku do centralnej Nawojowej nie dysponują odpowiednią infrastrukturą umożliwiającą organizację zajęć atrakcyjnych dla różnych grup wiekowych. Poza Nawojową, **brak jest w pozostałych miejscowościach domów kultury, świetlic.**

Znaczącym utrudnieniem w dostępie do oferty GOK, jak i dla możliwości dalszego jej rozwoju jest **brak odpowiedniej infrastruktury, funkcjonalnej dla stale rosnących potrzeb.** Obecnie wykorzystywany budynek GOK w Nawojowej jest zbyt mały w stosunku do rozwijającej się oferty jak i w kontekście **niskiego nasycenia całej gminy w obiekty o przeznaczeniu kulturalnym.** Niezbędna jest **inwestycja w budowę nowego Centrum Kultury,** będącego w stanie zapewnić odpowiednią liczbę funkcjonalnych pomieszczeń, umożliwiającego rozwój oferty równoległe do zmieniających się potrzeb kulturalnych lokalnej społeczności. **W ramach procesu rewitalizacji** proponuje się **budowę nowego Centrum Kultury w Nawojowej,** na działkach **248/9, 248/10, 248/11, 248/39, 248/7, 248/8, 248/38** o łącznej powierzchni **1,29 ha.**

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 9 Działki 248/9, 248/10, 248/11, 248/39, 248/38, 248/7, 248/8 w Nawojowej.

Źródło: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

W kontekście niskiego nasycenia gminy w obiekty o przeznaczeniu kulturalnym, szczególnie problem dostrzegany jest w obrębie **miejsowości Żeleźnikowa Wielka**, oddalonej od centrum gminy. Mieszkańcy ankietowani w ramach konsultacji społecznych wskazują na brak chociażby świetlic, w których mogłoby się skupiać życie lokalnej społeczności, bez konieczności dojeżdżania do Nawojowej. Brak tego typu oferty i zaplecza lokalowego skutkuje **dezintegracją życia społeczności Żeleźnikowej Wielkiej**, rozpadem więzi społecznych, co w połączeniu z istotnymi problemami sfery społecznej (bieda, bezrobocie, alkoholizm) skutkuje tendencjami do **spadku aktywności społecznej**, a w efekcie **alienacją osób i grup** oraz ich wykluczeniem z życia wspólnoty.

Podobny problem zgłaszają mieszkańcy **Żeleźnikowej Małej**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Dlatego też **w ramach procesu rewitalizacji** proponuje się realizację następujących projektów:

- **budowa centrum kultury w Nawojowej**, działki **248/9, 248/10, 248/11, 248/39, 248/7, 248/8, 248/38** o łącznej powierzchni **1,29 ha**.
- **budowa Wiejskiego Domu Kultury w Żeleźnikowej Wielkiej - działka nr 95/1 i 98/4**, obszar o pow. **0,39 ha**, zabudowany, niezagospodarowany stary sklep GS.
- przebudowa budynku nr 3 (dawny sklep) w **Żeleźnikowej Małej i adaptację części budynku na dom kultury, działka nr 19** o powierzchni 0,14 ha.
- wdrożenie na bazie powstałej infrastruktury **oferty zajęć kulturalnych, edukacyjnych, zagospodarowania czasu wolnego**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 10 Lokalizacja działek 95/1 i 98/4 w Żeleźnikowej Wielkiej.

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl.

Rysunek 5 Widok na działki 95/1 i 98/4 w Żeleźnikowej Wielkiej.

Źródło: materiały UG Nawojowa.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W Nawojowej działa **Gminna Biblioteka Publiczna** z siedzibą w budynku starej plebanii (filie w Żeleźnikowej Wielkiej i Frycowej). GBP posiada zbiór liczący 33 904 woluminy, z jej usług w korzysta ok. 1000 czytelników rocznie. Największą grupę czytelników stanowią czytelnicy w wieku 6-12 lat – ok. 25%. Czytelnicy najstarsi, w wieku powyżej 60 lat stanowią ok. 3%. Biblioteka posiada czytelnię z 41 stanowiskami oraz pracownię komputerową wyposażoną w 11 stanowisk dostępnych dla użytkowników biblioteki i czytelni. Oprócz podstawowych zadań biblioteki związanych z gromadzeniem i udostępnianiem zbiorów bibliotecznych, biblioteka prowadzi działalność kulturalną w postaci spotkań autorskich, konkursów literackich, lekcji bibliotecznych połączonych z zajęciami plastycznymi, zajęć nauki i zabawy z językiem angielskim, kółko szachowe, zajęć origami, zajęć logopedycznych i wystawek.

Pomoc społeczna - główne problemy i instytucje działające w tym obszarze.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest samodzielną jednostką organizacyjną działającą przy Urzędzie Gminy Nawojowa jako **główny podmiot lokalnej polityki i pomocy społecznej** organizujący pomoc socjalną dla najuboższych mieszkańców gminy. Siedzibą Ośrodka jest budynek Gminy Nawojowa znajdujący się w miejscowości Nawojowa, a terenem jego działania jest obszar gminy. Formy i zakres działania GOPS określa ustawa o pomocy społecznej w której zawarte są zasady na jakich udzielana jest pomoc, kto jest jej adresatem oraz jaki jest zakres tej pomocy.

Zadaniem GOPS jest diagnozowanie potrzeb, pod kątem udzielania takiego wsparcia osobom i rodzinom, które umożliwi im samodzielną egzystencję, da szansę zaspokojenia podstawowych potrzeb, zapewni skuteczną realizację ról społecznych i stworzy możliwości rozwojowe. Głównym zadaniem Ośrodka (misją) jest usamodzielnienie osób i rodzin, a przede wszystkim umożliwienie im przezwyciężania trudnych sytuacji Życiowych, których wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia, nie są w stanie sami pokonać.

Celem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej jest:

- zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin tzn. umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- integracja ze środowiskiem,
- zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych - każda osoba, czy rodzina, może otrzymać pomoc niematerialną, natomiast z pomocy materialnej mogą korzystać osoby i rodziny, których dochody nie przekraczają kryterium dochodowego określonego w ustawie i jednocześnie znajdują się w trudnej sytuacji życiowej takiej jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezdomność, alkoholizm, sieroctwo, wielodzietność i inne.

Usługi GOPS skierowane są do osób i rodzin z takimi problemami jak: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, uzależnienia, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Problemy te nie występują w izolacji od siebie, często zachodzi pomiędzy nimi związek przyczynowo – skutkowy. Np. bezrobocie powoduje nie tylko utratę środków utrzymania, ale przyczynia się do powstania bądź nawarstwienia innych problemów, takich jak: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, alkoholizm itp. Wśród przyczyn problemów społecznych dotyczących Gminy Nawojowa **najczęściej wymienianą przez mieszkańców jest bezrobocie i powiązane z nim bieda, i ubóstwo, ale także alkoholizm.** Za **szczególnie narażone społecznie grupy uznaje się dzieci i młodzież**, najbardziej te pochodzące ze środowisk ubogich, patologicznych, wielodzietnych. Poważnym problemem gminy jest także stopniowo **starzejące się społeczeństwo** i wiążące się z tym kwestie opieki zdrowotnej i opieki stacjonarnej osób starszych.

Skala osób korzystających w gminie z pomocy społecznej nie zmienia się znacząco na przestrzeni lat, ponieważ osoby lub rodziny raz objęte z ww. powodów systemem pomocy społecznej, z reguły funkcjonują w nim przez dłuższy czas. Dlatego też w życiu społecznym Gminy Nawojowa, pomoc społeczna odgrywa znaczącą rolę. W roku **2015** pomocą społeczną w różnych formach objętych było na terenie gminy w sumie **351 środowisk, 1361 osób, w tym 578 dzieci.**

W **obszarze wskazywanym jako zdegradowany** było to łącznie **1018 osób**, w tym **447 dzieci**, a zatem koncentruje się tu ok. **3/4 mieszkańców i 3/4 dzieci znajdujących się w sytuacji wymagającej wsparcia.**

Tabela 19 Pomoc społeczna udzielona na terenie Gminy Nawojowa w roku 2015.

Lp.	Sołectwo	Liczba środowisk	Liczba osób	Liczba dzieci
1	Bącza – Kunina	48	222	97
2	Frycowa	58	263	115
3	Nawojowa	81	260	96
4	Homrzyska	22	95	55
6	Złotne	3	14	1
7	Popardowa	19	66	15
8	Żeleźnikowa Wielka	69	210	86
9	Żeleźnikowa Mała	51	231	113
	Razem:	351	1361	578

Źródło: dane UG Nawojowa

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 20 Formy udzielonej pomocy społecznej na terenie Gminy Nawojowa, 2015.

Sołectwa	Zasiłek stały		Zasiłek okresowy		Schronisko dla bezd.	Dożywianie dzieci		Zas. Celowy		Praca socjalna		DPS
	l.roz	l.os.	l.ro dz	l.os		l.ro dz	l.os	l.ro dz	l.os	l.ro dz	l.os	
Bącza Kunina	1	3	3	13	0	31	69	16	69	35	135	1
Frycowa	4	7	3	17	0	28	58	21	87	38	149	0
Nawojowa	2	2	4	15	0	19	38	33	135	66	259	4
Homrzyska	1	1	4	24	0	12	25	10	56	34	114	0
Złotne	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	5	0
Popardowa	1	1	1	6	0	4	11	11	35	27	87	0
Żeleźnikowa Mała	0	0	10	56	0	30	75	18	102	47	182	1
Żeleźnikowa Wielka	5	6	5	20	0	16	35	44	170	50	195	0
Razem	14	20	30	151	0	140	311	155	656	299	1126	6

Źródło: dane UG Nawojowa

Dominującymi powodami trudnej sytuacji życiowej beneficjentów GOPS są: ubóstwo, w następnej kolejności bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, niepełnosprawność, wielodzietność, długotrwała choroba oraz alkoholizm.

Najbardziej zagrożone **ubóstwem** są rodziny wielodzietne, niepełne, gospodarstwa domowe o niskim poziomie wykształcenia, dotknięte długotrwałym bezrobociem. Szczególnie niepokojący ze społecznego punktu widzenia jest proces utrwalania się ubóstwa który w konsekwencji prowadzić może do dziedziczenia złego statusu życiowego, marginalizacji społecznej. Z powodu ubóstwa przyznawane były zasiłki stałe, okresowe, celowe na podstawowe potrzeby bytowe a w szczególności na zakup żywności. Świadczona jest również pomoc w formie dożywiania uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjalnych. W ostatnim roku **dożywianiem** na terenie gminy objętych było 311 dzieci, z tego w **obszarze wskazywanym jako zdegradowany 242, a więc ponad 77%**. Dzieci i młodzież wychowywana w rodzinach będących wieloletnimi klientami ośrodka pomocy społecznej, jako osoby dorosłe mogą również traktować świadczenia pieniężne jako źródło stałego utrzymania. Sytuacja taka nazywana jest zjawiskiem „**dziedziczenia biedy**” i utrwała postawę roszczeniową w stosunku do państwa, rodziny, co może doprowadzić do jej całkowitego rozpadu.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W przeciągu ostatnich 10 lat poziom ubóstwa na terenie gminy uległ zmniejszeniu dzięki emigracji zarobkowej mieszkańców, ale także organizowania na terenie gminy robót publicznych, prac interwencyjnych, staży, szkoleń umożliwiających podjęcie zatrudnienia, współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy, Stowarzyszeniem na Rzecz Wspierania Przedsiębiorczości i Inicjatyw Lokalnych w Nowy Sączu, jak również zakładami pracy, które poszukują chętnych do pracy bez kwalifikacji z możliwością przeszkolenia. **Pracą socjalną** w obszarze wskazywanym jako zdegradowany, tj. Nawojowej, Homrzyk, Żeleźnikowej Wielkiej, Żeleźnikowej Małej i Bączej Kuniny objęto 885 osób, co stanowi ok. **78%** z 1126 ogółem objętych pracą socjalną osób z terenu gminy.

Przyczyną powstawania problemu **bezrobocia** było przekształcenie organizacji gospodarczych, likwidacja nierentownych państwowych zakładów pracy, tworzenie nowego rynku pracy, nowych standardów profesjonalnych dla pracowników i pracodawców oraz zmniejszenie się zapotrzebowania na robotnika niewykwalifikowanego. Na terenie Gminy Nawojowa szczególnie dotkliwe stało się bezrobocie ukryte - agrarne, związane z rolniczym charakterem gospodarki gminnej. W celu ograniczenia rozmiarów i skutków bezrobocia konieczne są energiczne działania ze strony państwa oraz innych podmiotów polityki społecznej, a także samorządów lokalnych, urzędów pracy, organizacji pozarządowych, placówek oświatowych i innych instytucji, ale i przede wszystkim samych bezrobotnych. Nie jest to łatwe zadanie gdyż bezrobotni – beneficjenci pomocy społecznej to w przeważającej większości ludzie niewykwalifikowani, zagubieni, bierni, często roszczeniowi, wymagający wsparcia zarówno materialnego jak i psychologicznego. Bezrobocie stanowi główne uwarunkowanie wykluczenia społecznego i zaburza wypełnianie ekonomicznej funkcji rodziny. Brak pracy powoduje obniżanie się standardu życia, a także **rozszerzanie się obszaru patologii społecznej**. Bezrobocie, zwłaszcza długotrwałe, jest od wielu lat jednym z głównych czynników trudnej sytuacji życiowej a tym samym powodem korzystania osób/ rodzin z pomocy społecznej.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Brak zatrudnienia negatywnie wpływa nie tylko na ekonomiczną kondycję rodzin, ale także na **pozamaterialne kwestie życia rodzinnego**. Przymusowe pozostawanie bez pracy oraz niemożność znalezienia ponownego zatrudnienia powoli i systematycznie pozbawiają człowieka poczucia własnej wartości.

Negatywnym skutkiem długotrwałego bezrobocia jest **ograniczenie możliwości rozwojowych dla młodych osób wzrastających w takich rodzinach**.

Brak środków finansowych, pozwalających na korzystanie z usług o charakterze edukacyjnym powoduje, że członkowie rodzin dotkniętych bezrobociem **nie są w stanie podnosić swoich kwalifikacji i kompetencji zawodowych oraz aktywnie poruszać się na rynku pracy**. W sytuacji przedłużającego się bezrobocia rodzina zmuszona jest korzystać ze świadczeń pomocy społecznej, co w przypadku wielu rodzin skutkuje uzależnieniem finansowym od tej pomocy, a tym samym utrwala postawę bierną na rynku pracy.

Podejmując próbę walki ze skutkami bezrobocia na obszarze rewitalizowanym Gmina Nawojowa realizuje projekty aktywizacji zawodowej bezrobotnych mieszkańców. Gmina realizuje także **projekty robót publicznych i interwencyjnych**, zapewniając bezrobotnym mieszkańcom okresowe źródło dochodu. Brak jest jednak **odpowiedniego pomieszczenia mogącego stanowić zaplecze socjalne** dla zatrudnianych okresowo pracowników tj. obiektu, w którym mogłyby się mieścić niezbędne miejsce zbiórek i odpraw, szatnia, miejsce do spożywania posiłków czy też toalety/ łazienki. Na terenie sołectwa Nawojowa, w centralnej jego części **gmina dysponuje obszarem o pow. 0,40 ha tj. działka nr 271/5**, na której usytuowany jest **niezagospodarowany magazyn o pow. 545,30 m²**. Budynek mógłby zostać **w ramach procesu rewitalizacji** wykorzystany dla potrzeb **ulokowania w nim niezbędnej infrastruktury służącej pracownikom zatrudnianym przez gminę do robót publicznych**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Obiekt magazynowy zlokalizowany jest na terenie usług publicznych i komercyjnych, w miejscu **dużego skupienia działalności gospodarczych prowadzonych na terenie Gminy Nawojowa**. W XIX wieku mieściła się tu mała huta, zwana hamernią, produkująca proste narzędzia rolnicze z żelaza, w 1907 r. powstał tu tartak, a obok niego duże zakłady stolarskie, zajmujące się min. dostarczaniem słupów telegraficznych związanych z budową linii przesyłowych energii elektrycznej, a także produkcją mebli okrętowych i galanterii drzewnej. Dziś, w obrębie dawnego tartaku, po uprzednim podziale geodezyjnym terenu i jego sprzedaży nowym nabywcom (także z istniejącymi obiektami), ulokowały się prywatne zakłady i przedsiębiorstwa takie jak:

- Kołbon Sp.j. Antoni Kołbon i Tadeusz Kołbon, Nawojowa 709,
- PPHU Ms-ów Sp.j. Marek Kożuch, Piotr Sromek, Nawojowa 503,
- FH System Krzysztof Milczek, Nawojowa 982,
- FHU Janex Jan Kucharski, Nawojowa 496,
- FHU Janeks Janusz Kucharski, Nawojowa 496,
- PHU Izodom R. Soja, Nawojowa 981,
- PU Sezam, Nawojowa 597,
- PPH Astra Sp. z o.o. Nawojowa 44.

Na terenie po dawnej spółdzielni usług rolniczych działa Stal-Bud Włodzimierz Matusik, a po sąsiedzku FHU Drew - Tar St. Frączek. Na terenie byłej odlewni „funkcjonuje PPHU Centrum Sp. z o. o. – Zakład Tworzyw Sztucznych. Działa tu także punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK). W otoczeniu położone są ponadto w **bezpośredniej bliskości różne obiekty użyteczności publicznej, oświatowe** i inne. Wieloletnie prowadzenie działalności produkcyjnej i gospodarczej w tym obszarze sołectwa doprowadziło do **wysokiego poziomu zdegradowania środowiska naturalnego i estetyki krajobrazu**. Niezwykle istotne dla rozwoju całej gminy będą działania zmierzające do uporządkowania i zagospodarowania terenu, obejmujące m.in. adaptację zniszczonego budynku magazynowego na obiekt zaplecza pracowników robót publicznych i uporządkowanie otoczenia budynku, a przede wszystkim **utworzenie przyjaznej przestrzeni dla osób próbujących aktywnie przezwyciężyć stan często wieloletniego bezrobocia**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 11 Lokalizacja działki 271/5 w Nawojowej.

Źródło: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

Rysunek 6 Budynek magazynowy na terenie "Hamerni" w Nawojowej.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Źródło: materiały UG Nawojowa.

Niepełnosprawność jest jednym z poważniejszych zjawisk i problemów współczesnego świata. Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które prowadzą do pogorszenia kondycji finansowej każdej rodziny, bez względu na jej przynależność społeczno - zawodową i miejsce zamieszkania. Osoby niepełnosprawne są mało widoczne w życiu społecznym. Przyczyną tego w dużej mierze są bariery architektoniczne, urbanistyczne i komunikacyjne. Często niepełnosprawność traktowana jest jak odmienność, co wynika z nieznamomości problemów osób niepełnosprawnych, braku doświadczenia w kontaktach z nimi co jest przyczyną do nieumiejętnego zachowania się wobec nich. To wszystko powoduje poczucie odrzucenia i wycofania się z podejmowanych działań związanych z pokonywaniem różnych barier. Brak akceptacji społecznej i nietolerancja utrudniają akceptację samego siebie i nie sprzyjają w nawiązywaniu kontaktów. Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym zależy więc nie tylko od nich samych, ale również od społeczeństwa, które tworzy klimat i warunki, w których osoby te znajdą swoje miejsce. Dlatego też znaczenia nabierają projekty, zmierzające do udostępnienia **oferty i infrastruktury sprzyjającej nawiązywaniu kontaktów i utrzymaniu więzi społecznych.**

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W ramach pomocy osobom niepełnosprawnym i członkom ich rodzin udziela się, oprócz pomocy usługowej czy finansowej, porad socjalnych, m.in. dotyczących przysługujących ulg i uprawnień, o dostępnych formach rehabilitacji i pomocy społecznej oraz o funkcjonujących na terenie powiatu stowarzyszeniach, organizacjach pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych. Na terenie gminy nie jest prowadzona statystyka osób niepełnosprawnych - dane nt. tej grupy mieszkańców pochodzą wyłącznie ze statystyk GOPS, czyli dotyczą osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. W 2014 z usług GOPS korzystały osoby niepełnosprawne w liczbie:

- **Nawojowa – 62 osoby,**
- Złotne – 4 osoby,
- Frycowa - 35 osób,
- **Bącza – Kunina - 33 osoby,**
- Popardowa – 19 osób,
- **Żeleźnikowa Wielka - 39 osób,**
- **Homrzska – 9 osób,**
- **Żeleźnikowa Mała – 18 osób.**

Znaczna część rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nawojowej to rodziny, które cechuje **niezaradność w opiece i wychowaniu dzieci oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego**, w tym nieracjonalne gospodarowanie domowym budżetem. Występowanie bezradności jest związane z innymi współistniejącymi problemami jak: bieda, bezrobocie, alkoholizm, niedojrzałość emocjonalna rodziców, sieroctwo, czy przemoc. Dzieci wychowane w rodzinach dotkniętych bezradnością sprawiają **problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym oraz szkolnym** ujawniające się w postaci zachowań buntowniczych, agresywnych, konfliktowych, **łamaniu panujących obyczajów, norm, wartości**. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych niejednokrotnie trwale lub przejściowo **pozbawia dzieci szans na wychowywanie we własnej rodzinie**, co jest powodem organizowania zastępczych form opieki nad dzieckiem, jak również jest powodem do szukania schronienia porad i pomocy w instytucjach, placówkach i organizacjach pomocowych.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Oprócz pomocy w formie świadczeń pieniężnych i w naturze GOPS wspomaga rodziny wielodzietne i niepełne szeregiem działań pozamaterialnych. **Wsparcie rodziny powinno mieć jednak głównie charakter profilaktyczny i ochronny.** Prowadzenie profilaktycznych działań wspierających jest formą pomocy tańszą i bardziej skuteczną. **Procesy rewitalizacyjne prowadzone na terenie Gminy Nawojowa** zmierzać mają do zaproponowania różnorodnej oferty integracji społecznej, kulturowej, edukacyjnej, ruchowej, skierowanej w znacznej mierze do **dzieci i młodzieży z obszarów uznanych za zdegradowane** wysokim stopień negatywnego oddziaływania czynników społecznych. Dlatego też proponowane w ramach rewitalizacji działania można uznać za **profilaktykę zapobiegania istotnym problemom wychowawczym i środowiskowym**, pojawiającym się w rodzinach dotkniętych problemem bezradności opiekuńczej.

Nadużywanie napojów alkoholowych stanowi jeden z najpoważniejszych problemów dotyczących wielu mieszkańców Gminy Nawojowa, niezależnie od płci, wieku czy poziomu wykształcenia. Alkoholizmowi zazwyczaj towarzyszą: bieda, bezrobocie, przemoc, problemy zdrowotne, wychowawcze, przestępstwa. Niepokojący jest fakt narastającego spożywania alkoholu przez młodzież i dzieci, ponieważ najszybciej popadają w uzależnienie. Szczególnie trudna jest sytuacja dzieci w rodzinach z problemem alkoholowym, ponieważ narażone są na przeżywanie traumatycznych doświadczeń powodujących zaburzenia w ich rozwoju. Problemy jakich doświadczają w swych domach objawiają się trudnościami w nawiązywaniu zdrowych kontaktów z rówieśnikami i dorosłymi, konfliktowością, agresją, nieumiejętnością radzenia sobie ze stresem co w ostateczności odbija się na wynikach w szkole. Dzieci te, pomimo że niechętnie zwracają się o pomoc, bardzo jej potrzebują.

Pomocą takim dzieciom powinny służyć świetlice środowiskowe - na terenie Gminy Nawojowa funkcjonuje 1 świetlica we wsi Frycowa. Z problemami nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się coraz częściej, na problem **wskazują też sami mieszkańcy**, badani w ramach konsultacjach społecznych. Praca z tymi osobami i ich rodzinami jest bardzo trudna, i długotrwała, wymaga współpracy z wieloma osobami (kurator, policjant, nauczyciel) oraz instytucjami (Poradnia Leczenia Uzależnień, Sąd Rejonowy, PCPR, SOIK).

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W Gminie Nawojowa rozwiązywaniem problemów alkoholowych związanych z nadużywaniem alkoholu i środków psychoaktywnych zajmuje się Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Istotnym problemem na terenie Gminy Nawojowa, jak i zdefiniowanych obszarach degradacji i rewitalizacji, jest **postępujące starzenie się lokalnej społeczności**. Starość ma przede wszystkim wymiar biologiczny (charakteryzujący się obniżeniem sprawności fizycznej i odporności organizmu oraz pogorszeniem pracy zmysłów) lecz także psychologiczny (zmiana osobowości człowieka, pogorszenie pamięci, trudności w uczeniu się, koncentracji uwagi, dokonywanie swoistego bilansu swojego życia) oraz **społeczny** (trudności w przystosowaniu się do pełnienia nowych ról społecznych, poddawanie się stereotypom dotyczącym zdolności i ograniczeń psychofizycznych człowieka starszego).

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć: **samotność, chorobę, inwalidztwo, życie w ubóstwie, poczucie nieprzydatności**. W związku ze zmianą modelu rodziny, zanikają wielopokoleniowe rodziny w których osoby starsze mogły liczyć na opiekę oraz zainteresowanie. Dlatego też jednym z zadań gminy jest aktywna pomoc we włączaniu osób starszych w życie publiczne, poprzez udostępnienie szeregu pomocnych narzędzi. Np. w 2014 roku zrealizowano projekt pn. „Nowy horyzont” – szkolenie komputerowe dla osób 55+. Mimo to, mieszkańcy gminy ankietowani w ramach konsultacji społecznych wskazują na **duże braki w ofercie kulturalnej, ruchowej i innych propozycjach związanych z zagospodarowaniem czasu wolnego dla najstarszych mieszkańców**.

Proces rewitalizacji powinien obejmować projekty ukierunkowane na poprawę sytuacji Seniorów, wśród nich wymienia się budowę Wiejskiego Domu Kultury i uruchomieniu jego nowej oferty programowej oraz zaoferowaniu nowych przestrzeni i zajęć o charakterze rekreacyjnym. Pomimo wielu podejmowanych działań z zakresu przeciwdziałania **wykluczeniu cyfrowemu**, zwłaszcza wśród seniorów, problem ten nadal pozostaje istotny i wymaga uwagi ze strony instytucji działających w obszarze pomocy społecznej, kultury i edukacji.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Ww. problemy zdefiniowane w sferze społecznej rozwiązywane są na bieżąco w ramach szeregu działań, podejmowanych przez Gminę Nawojowa i szereg instytucji działających na jej terenie. Projekty społeczne proponowane do realizacji w ramach programu rewitalizacji, stanowiąc będą istotne wzmocnienie działań prowadzonych w sposób systemowy.

Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu sfery i infrastruktury społecznej, ale także wskazań pozostałych analiz sporządzonych, w obszarze zdiagnozowanym jako zdegradowany wskazać należy następujące grupy społeczne, które z różnych względów wymagać będą wsparcia w ramach programu rewitalizacji:

- **dzieci w wieku przedszkolnym i młodzież ucząca się** – w zakresie lepszego dostępu do wysokiej jakości infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej i sportowej, a także wyrównania szans edukacyjnych,
- **dzieci i młodzież z rodzin dotkniętych dysfunkcjami** - w zakresie lepszego dostępu do oferty zagospodarowania czasu wolnego sprzyjającej integracji społecznej, nawiązywania kontaktów z rówieśnikami, poprawie sposobów komunikacji, spadkowi zagrożeń związanych z uzależnieniami,
- **młode rodziny, zwłaszcza młode matki** – w zakresie zapewnienia dostępu do oferty żłobka, przedszkolnej oraz ciekawej oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci,
- **osoby bezrobotne** – poprzez zapewnienie warunków socjalnych niezbędnych do podejmowania pracy w ramach robót organizowanych przez gminę oraz poprzez potencjalne inwestycje partnerów gospodarczych umożliwiające tworzenie nowych miejsc pracy,
- **dorośli i osoby w wieku 60+** – w zakresie zapewnienia dostępu do kompleksowej oferty aktywizacyjnej: podstawowych usług kulturalnych, rekreacyjnych,
- **wszyscy mieszkańcy** – w zakresie poprawy jakości życia na terenie obszaru zdegradowanego, zwłaszcza poprawy dostępu do podstawowych instytucji życia publicznego.

Poza programem rewitalizacji funkcjonować będą nadal dotychczasowe instytucje **wspierające grupy nie ujęte w powyższym zestawieniu** – instytucją taką jest przede wszystkim GOPS, udzielający niezbędnego wsparcia wszystkim potrzebującym grupom społecznym.

Identyfikacja problemów w sferze społecznej.

Podstawowe problemy sfery społecznej:

- **wysoki poziom bezrobocia, w tym długotrwałego uniemożliwiający rozwój osobisty i zawodowy znacznej grupie mieszkańców, pogłębiający obszar ubóstwa; bezrobocie ukryte (agrarne),**
- **szczególnie wysokie bezrobocie kobiet (nawet 60% osób bezrobotnych), w tym zwłaszcza młodych matek; wysokie bezrobocie młodych poniżej 30 roku życia,**
- **braki w infrastrukturze umożliwiającej aktywizację zawodową osób bezrobotnych,**
- **braki w ofercie przedszkolnej: zbyt mało miejsc w przedszkolach oraz brak żłobka, wpływające negatywnie na możliwości podjęcia pracy zawodowej przez kobiety i pogłębiający bezrobocie w tej grupie,**
- **niski komfort nauczania w części placówek edukacyjnych, w tym zwłaszcza SP w Nawojowej, powodowany ich niedostatecznym stanem technicznym, wymagającym pilnej interwencji,**
- **niższe niż średnia dla powiatu i kraju wyniki egzaminu gimnazjalnego,**
- **niedostateczny poziom wyposażenia placówek edukacyjnych oraz przestrzeni gminnej w odpowiednią infrastrukturę rekreacyjną, braki w ofercie aktywnego zagospodarowania czasu wolnego,**
- **zbyt niski poziom zaspokojenia potrzeb kulturalnych i integracyjnych lokalnej społeczności: nierównomierność w dostępie do ośrodków kultury, zbyt mała liczba świetlic wiejskich,**
- **braki w ofercie zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz seniorów,**

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- **postępujące wykluczenie społeczne osób niepełnosprawnych i starych, braki w ofercie społecznej dla osób w podeszłym wieku,**
- **bieda, ubóstwo, w tym bieda dzieci,**
- **dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach dysfunkcyjnych wymagające profesjonalnej pomocy,**
- **uzależnienie młodzieży i dorosłych od środków zmieniających świadomość, w tym zwłaszcza alkoholu, będące jednym z elementów negatywnych zjawisk obserwowanych na obszarze rewitalizowanym, jak i na terenie całej gminy,**
- **niski standard obiektów podstawowej opieki zdrowotnej:**
- **wykluczenie cyfrowe mieszkańców.**

3. Sfera mieszkaniowa i społeczne aspekty mieszkalnictwa na wybranym obszarze.

Stan zasobów mieszkaniowych: typologia budynków mieszkalnych, patologie stanu technicznego budynków mieszkalnych, definicja komfortu mieszkań i jego braków.

Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Nawojowa to głównie mieszkania w budownictwie indywidualnym, w zabudowie jednorodzinnej, występuje także zabudowa szeregowa i wielorodzinna.

Na koniec roku 2014 (GUS) dostępnych było w gminie 1859 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 170 810 m². Widoczny jest w ostatnich latach niewielki, ale stały przyrost liczby mieszkań i ich powierzchni.

Tabela 21 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Nawojowa.

	2010	2012	2014
mieszkania	1789	1817	1859
Izby	7555	7723	7990
powierzchnia użytkowa mieszkań	159 053	163 423	170 810

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Zauważalny w ostatnich latach jest także w gminie wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przypadającej na 1 osobę - na koniec 2014 roku było to 20,3 m², zaś przeciętna powierzchnia mieszkania wyniosła 91,9 m². Wskaźniki przeciętnej powierzchni na osobę, jak i mieszkań na 1000 mieszkańców były gorsze niż zanotowane w tym samym okresie na poziomie całego województwa małopolskiego.

Tabela 22 Wskaźniki mieszkaniowe w Gminie Nawojowa na tle województwa.

	2010	2012	2014	2014 Województwo Małopolskie
przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	88,9	89,9	91,9	77,6
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	19,5	19,8	20,3	26,1
mieszkania na 1000 mieszkańców	219,7	220,0	220,7	336,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Stan techniczny zasobów mieszkaniowych na terenie gminy jest różnorodny i zależy od wieku oraz zasobności właścicieli. Ok. 20% budynków mieszkaniowych zostało wybudowanych po 2000 r. (2010-2014 oddano do użytku 111 nowych mieszkań), ok. 20% zostało wybudowanych w latach 1992-1999, ok.30% w latach 1985-1992 oraz ok. 30% przed 1985 rokiem. Spośród budynków wybudowanych wg starych norm tylko ok. 30% zostało poddane termomodernizacji w zakresie poprawy izolacyjności. W przeszło 50% budynków wymieniona została stolarka okienna. Jedna czwarta budynków nie została poddana żadnym zabiegom termomodernizacyjnym. Znaczna część budynków w gminie ogrzewana jest za pomocą indywidualnych źródeł ciepła, zasilanych tradycyjnymi paliwami, co ma wpływ na poziom **niskiej emisji** i tym samym stan środowiska naturalnego (powietrze atmosferyczne). Systematycznie poprawia się dostęp do podstawowej infrastruktury sieciowej: na koniec 2013 r. ponad 92% mieszkań miało dostęp do wody z wodociągu, centralne ogrzewanie posiadało ok. 77% mieszkań.

Tabela 23 Wyposażenie mieszkań w Gminie Nawojowa w podstawową infrastrukturę sieciową.

	2010	2013	2013 Jako % ogólnej liczby mieszkań
Wodociąg	1660	1713	92,15%
ustęp splukiwany	1628	1681	90,42%
Łazienka	1587	1640	88,22%
centralne ogrzewanie	1370	1423	76,55%
gaz sieciowy	136	147	7,91%

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS).

Łączna powierzchnia **gminnego zasobu mieszkaniowego** wynosi 354,04 m², na co składa się 7 lokali:

- sołectwo Frycowa – 1 lokal o pow. 76,60 m², stan techniczny dobry,
- sołectwo Żeleźnikowa Wielka - 6 lokali o pow. 277,44 m², stan techniczny dobry.

Gmina dysponuje **2 mieszkaniami socjalnymi** o łącznej powierzchni **72,02 m²**. Ich liczba jest **zbyt mała w stosunku do istniejących potrzeb**, na co wskazują mieszkańcy w zebranych ankietach rewitalizacyjnych.

Wspólnoty mieszkaniowe są właścicielami łącznie 24 lokali na terenie sołectwa Nawojowa:

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- 18 lokali o pow. 787,85m², stan techniczny dobry,
- 6 lokali o pow. 468,00m², stan techniczny dobry.

Brak jest na terenie gminy zasobów mieszkań zakładowych i spółdzielczych.

Problemem Nawojowej, tak jak i innych gmin w Polsce, jest obecność **azbestu** w materiałach wykończeniowych budynków mieszkalnych i gospodarczych. W wyniku badań przeprowadzonych w roku 2015 na potrzeby opracowania "Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nawojowa wraz ze szczegółową inwentaryzacją" wykazano 42 190 m² wyrobów budowlanych zawierających azbest, w tym 39 250 m² w 385 obiektach należących do gospodarstw indywidualnych. Zdecydowana większość stosowanych wyrobów zawierających azbest należy do grupy pokryć dachowych budynków na budynkach mieszkalnych oraz gospodarczych. 36,3 % zinwentaryzowanych wyrobów zaliczono do **I stopnia pilności**.

Podstawowe zadania do realizacji w latach 2015 -2032 w zakresie unieszkodliwiania i usuwania wyrobów zawierających azbest do realizacji na terenie Gminy Nawojowa obejmują przeprowadzenie szkoleń i akcji informacyjno-edukacyjnych oraz zbieranie odpadów azbestowych i przekazanie ich firmom posiadającym odpowiednie zezwolenie w zakresie zbierania, transportu i unieszkodliwiania.

Identyfikacja problemów w zakresie mieszkalnictwa na obszarze rewitalizacji.

Ogólnie stwierdzić należy, iż sfera mieszkalnictwa w Gminie Nawojowa, jak i bezpośrednio w obszarze wskazywanym jako zdegradowany, nie stwarza znaczącej liczby istotnych problemów rozwojowych. Należy jednak wskazać następujące problemy, których rozwiązanie powinno zostać ujęte w planach rewitalizacji, w najbliższych latach:

- **duża liczba budynków wymagających termomodernizacji i ogrzewanych za pomocą paliw tradycyjnych (energochłonność, niska emisja, zanieczyszczenie powietrza),**
- **zbyt mała liczba mieszkań socjalnych,**
- **obecność azbestu w materiałach wykończeniowych budynków mieszkalnych.**

4. Sfera gospodarcza.

Struktura własnościowa i wielkościowa podstawowych branż gospodarki, ilość podmiotów gospodarczych – trendy.

W 2014 roku na terenie Gminy Nawojowa zarejestrowanych było 517 podmiotów gospodarczych (wg klasyfikacji REGON). Główny odsetek stanowią podmioty prywatne należące do mikroprzedsiębiorstw oraz sektora MSP (95%), z których ok. 89% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W porównaniu z rokiem 2005 nastąpił znaczący wzrost (ok. 50%) łącznej liczby podmiotów gospodarczych.

Tabela 24 Podmioty gospodarcze z sektora prywatnego w Nawojowa 2010 - 2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
Sektor prywatny	407	416	441	461	492

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Liczba podmiotów gospodarczych rejestrowanych na terenie gminy powoli, ale systematycznie rośnie. Świadczy to o wzroście aktywności gospodarczej mieszkańców, chociaż **wskaźnik liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób** jest ciągle niższy niż wskaźnik dla województwa: **8,4** w gminie do 10 w województwie.

Tabela 25 Wskaźniki przedsiębiorczości w Nawojowej 2010-2014.

	2010	2011	2012	2013	2014
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	528	536	563	578	614
podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	53	54	56	58	61
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	87,0	87,3	91,5	94,1	99,4
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	45	46	48	49	52
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,4	7,4	7,8	8,0	8,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Liczba firm działających w poszczególnych sołectwach jest zróżnicowana. Najwięcej ulokowanych jest w centralnej miejscowości Nawojowa. Jednocześnie także tu wyrejstrowało się w roku 2015 r. najwięcej podmiotów gospodarczych. Za rok 2015 ujemny bilans jeśli chodzi o liczbę firm rejestrowanych/ wyrejstrowanych zanotowała Żeleźnikowa Wielka.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 26 Firmy zarejestrowane/ wyrejestrowane w poszczególnych miejscowościach, 2015.

	Bączka Kunina	Frycowa	Homrzyma	Nawojowa	Popardowa	Złotne	Żeleźnik owa Mała	Żeleźnik owa Wielka
Liczba firm nowozarejestrowanych	3	6	1	37	5	0	4	6
Liczba firm wyrejestrowanych	1	4	0	12	3	0	4	8

Źródło: dane UG.

W odniesieniu do sektora publicznego najczęściej podmiotów to podmioty prowadzące działalność związaną z edukacją, administracją publiczną oraz opieką zdrowotną i kulturą.

W przypadku podmiotów prywatnych najczęściej jest prowadzących **działalność handlową** (hurtową i detaliczną) – 130 podmiotów, związanych z **budownictwem** – 136 podmioty, prowadzących **działalność przemysłową** 61 - głównie wyroby z drewna oraz gotowe wyroby metalowe - 23 podmioty.

Obszar gminy ze względu na swój głównie rolniczy charakter nie posiada licznych zakładów przemysłowo – usługowych. Niewiele jest dużych podmiotów gospodarczych o znaczeniu ponadlokalnym. Wśród zarejestrowanych na terenie gminy podmiotów gospodarczych **dominują firmy mikro** - zatrudniające do 9 pracowników.

Tabela 27 Podmioty wg klas wielkości, 2014.

Liczba pracowników	2014
0 - 9	485
10 - 49	28
50-249	4

Źródło: Bank Danych Lokalnych (GUS)

Miejscowości wskazywane jako **obszar zdegradowany** mają charakter przede wszystkim rolniczy, za wyjątkiem **Nawojowej**, stanowiącej centralną miejscowość gminy, skupiającą większość przedsiębiorstw o charakterze handlowo - usługowym i przemysłowym; ponad 50% firm z terenu całej gminy.

Na terenie Gminy Nawojowa nie występują w ujęciu ścisłym **tereny o charakterze przemysłowym**. Wynika to między innymi z specyfiki terenu, jego wielkości, położenia, warunków lokalnych oraz potrzeb rynkowych.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Nie bez znaczenia jest także fakt, iż około dwie trzecie obszaru gminy leży w obrębie **Popradzkiego Parku Krajobrazowego albo jego otulinie**, co między innymi narzuca konieczność działań ochronnych w tym ochrony krajobrazu. Występują też inne formy ochronne w tym **Natura 2000**.

Na terenie wsi Nawojowa występują natomiast wyznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego **tereny działalności produkcyjnej oraz usług publicznych i komercyjnych** oznaczonych symbolami 2.7.P, P, U. Dotyczą one obszaru zlokalizowanego w centrum ośrodka gminnego obejmując tereny dawnej odlewni i tartaku oraz spółdzielni kółek rolniczych.

Dopuszcza się tu realizację nowych zakładów produkcyjnych, magazynowych, inwentarskich i rzemieślniczych pod warunkiem zastosowania technologii bezpiecznych ekologicznie i ograniczenia uciążliwości wynikającej z prowadzonej działalności do granic wydzielonego terenu.

W otoczeniu tych terenów położone są w bezpośredniej bliskości różne obiekty **handlowe, biurowe, użyteczności publicznej, oświatowe** i inne jak np. budynek administracyjny Urzędu Gminy Nawojowa, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Przedszkole Publiczne w Nawojowej, Bank Spółdzielczy, Urząd Pocztowy, Nadleśnictwo, główny obiekt sportowy w Nawojowej w postaci boiska sportowego

z bieżniami i budynkiem do obsługi obiektów sportowych, urządzenia fitness, gminny obiekt techniczny z działającym punktem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

W niewielkim oddaleniu znajduje się gimnazjum publiczne i szkoła podstawowa oraz nowa szkoła podstawowa w realizacji, zespół szkół ponadgimnazjalnych, zakład aktywizacji zawodowej.

Na terenie **bazy Gminnej Spółdzielni „SCh”** prowadzona jest działalność gospodarcza ukierunkowana głównie na handel i usługi różne. Większość z nabytych zabudowań jest wykorzystywana nadal przez nowych właścicieli po ich zaadaptowaniu do potrzeb w tym np. dobrze działająca piekarnia zaopatrująca w wyroby nie tylko rynek miejscowy, ale także dalsze okolice.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Oprócz takich placówek w sąsiedztwie Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych wyznaczone zostały w trybie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na wniosek **Powiatu Nowosądeckiego obszary pod lokalizację terenów produkcyjno-usługowych** oznaczonych w zmienionym planie miejscowym symbolami 1-2PU w ramach zaplanowanego utworzenia **Sądeckiej Strefy Aktywności Gospodarczej**. Stworzenie strefy ma na celu kompleksowe przygotowanie powiatowej oferty atrakcyjnie położonych terenów inwestycyjnych z zabezpieczeniem niezbędnej infrastruktury. Umieszczenie strefy w Nawojowej jest uzasadnione położeniem w pobliżu drogi krajowej nr 75 oraz dostępnością infrastruktury wspierającej rozwój przedsiębiorczości tj. Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych (technikum, szkoły zawodowe).

Ponadto występują w innych częściach gminy pojedyncze niewielkie tereny pod działalność produkcyjną, częściowo już zagospodarowane lub w trakcie zainwestowania a także nie zagospodarowane:

- Na terenie wsi **Żeleźnikowa Wielka** występują dwa wyznaczone w planie niewielkie obszary z przeznaczeniem jako tereny działalności produkcyjnej oznaczone symbolem 2.7.P. Jeden z nich zajmuje funkcjonująca nieprzerwanie od kilkunastu lat firma Antocel zajmująca się handlem zwierzętami rzeźnymi i ubojem. Drugi teren to miejsce obecnie nie zagospodarowane, stanowiące własność prywatną po byłej cegielni bazującej w okresie działalności na surowcach miejscowych.
- Wieś **Frycowa** posiada również pojedynczy teren pod działalność produkcyjną 2.7.P, na którym prywatny nabywca realizuje obiekt dla potrzeb działalności gospodarczej w ramach dopuszczonych przepisami.

Główni pracodawcy.

Najwięksi pracodawcy działający na terenie Gminy Nawojowa:

Tabela 28 Główni pracodawcy w Gminie Nawojowa.

Lp.	Główni pracodawcy w Gminie Nawojowa
1.	Firma Cukierniczo Gastronomiczna "GRZES"
2.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Nawojowej
3.	Przedsiębiorstwo Usługowe SEZAM Sp. z o.o.
4.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe Centrum Sp. z o.o.
5.	Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Nawojowa
6.	Przedsiębiorstwo Przemysłowo Handlowe „ASTRA” sp. z o.o.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

7.	Gminna Spółdzielnia Samopomoc Chłopska w Nawojowej
8.	Urząd Gminy w Nawojowej
9.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe "MS-ÓW" Sp. jawna
10.	Firma Produkcyjno Usługowo Handlowa Roman Kiełbas
11.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo Usługowe „KALI”
12.	Bank Spółdzielczy w Nawojowej
13.	Firma Handlowo Usługowa "JANEX" Opał Materiały Budowlane - Jan Kucharski
14.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nawojowej
15.	GMS Corporation sp. z o. o.
16.	Firma Elektryczno Budowlana – Marek Pióro
17.	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowo Usługowe „AG-PAK” – Gowin Aleksander
18.	Firma Stal-Bud – Matusik Włodzimierz
19.	Zakład Produkcyjno Handlowo Usługowy „Anmar”– Jędrzejczyk Jerzy
20.	„KOŁBON” Sp. Jawna A. Kołbon, T. Kołbon
21.	Szkoła Podstawowa w Nawojowej

Rolnictwo

Rozporządzeniem nr 22/03 Wojewody Małopolskiego z dnia 17.07.2003 r. „w sprawie wykazu miejscowości województwa małopolskiego położonych na terenach podgórskich i górskich” obszar Gminy Nawojowa zaliczony został do **terenów podgórskich i górskich** co pozwala rolnikom na korzystanie z ulg w podatku rolnym zaś Rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11.04.2007 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Wspieranie gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW)” do **obszarów ze specyficznymi utrudnieniami**, co pozwala rolnikom spełniającym określone w rozporządzeniu warunki do korzystania z dotacji wynikających z realizacji w tym obszarze **Wspólnej Polityki Rolnej UE**.

Użytkowanie ziemi w gminie zdeterminowane jest w głównej mierze przyrodniczymi warunkami produkcji oraz historycznie ukształtowanymi proporcjami pomiędzy użytkowaniem leśnym a rolnym. Około **7% terenów rolnych znajduje się w obrębie Popradzkiego Parku Krajobrazowego a ok. 71% - na terenie otuliny PPK** i gospodarcze ich wykorzystanie podlega ograniczeniom wynikającym ze statutu Parku.

Rolnicza przestrzeń produkcyjna stanowi 50,6% powierzchni gminy i kwalifikuje Nawojową do gmin o rolniczo-leśnym typie użytkowania ziemi.

Gminę charakteryzuje bardzo duże **rozdrobienie gospodarstw rolnych**. Stan ten potęguje się nadal z powodu nieopłacalności produkcji rolnej i znacznego wzrostu cen działek budowlanych. Gospodarstwa rolne posiadają stosunkowo korzystną liczbę działek. Rozłóg pól jest korzystny - średnio 3-4 kawałki na gospodarstwo.

Możliwości produkcyjne gruntów ornych są zróżnicowane w zależności od warunków przyrodniczych. Grunty **trudne i bardzo trudne do uprawy mechanicznej zajmują 27% obszaru. Krótki okres wegetacji** ogranicza możliwości upraw wielu roślin. **Gleby** wykazują ścisły związek z budową geologiczną podłoża i rzeźbą terenu. Przeważają gleby **V i VI klasy bonitacyjnej**, z udziałem gleb urodzajnych. Są to przeważnie mady i gleby brunatne.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Zwarte kompleksy przestrzeni rolniczej występują w dolinie Kamienicy i sięgają na wzgórze do wysokości 550 - 600 m. n.p.m. Poprzecinane są dolinami potoków i niewielkimi kompleksami terenów leśnych.

66% powierzchni gminy zajmują użytki rolne, natomiast lasy stanowią 21% i posiadają one wysoką pozycję w środowisku przyrodniczym gminy.

Tabela 29 Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Nawojowa.

Sposób użytkowania	Powierzchnia w ha
użytki rolne ogółem	2137,95
użytki rolne w dobrej kulturze	1962,35
pod zasiewami	761,83
grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	37,64
uprawy trwałe	18,72
sady ogółem	17,18
ogrody przydomowe	4,20
łąki trwałe	779,97
pastwiska trwałe	359,99
pozostałe użytki rolne	175,60
lasy i grunty leśne	683,25
pozostałe grunty	403,77
grunty ogółem	3224,96

Źródło: BDL GUS.

Działalność rolnicza i hodowlana ma charakter stabilny. Odnosi się to zarówno do struktury użytkowania ziemi jak i struktury własności - niemal 100% użytków rolnych gminy stanowi własność indywidualną. Rolnictwo w warunkach Gminy Nawojowa to zwłaszcza małe rodzinne elementy działalności prowadzone jako uzupełniające w stosunku do innych źródeł utrzymania. Ze względu na rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej dominują gospodarstwa o wyłącznej działalności rolniczej (ok. 73% ogółu gospodarstw rolnych). Natomiast w działalności pozarolniczej najwięcej jest gospodarstw, których działalność mieści się w obrębie jednej sekcji działalności pozarolniczej (najwięcej w przetwórstwie przemysłowym).

Do czynników oddziałujących niekorzystnie zaliczyć należy: **rozdrobnioną strukturę gospodarstw** rolnych, występowanie dużej ilości gruntów trudnych do uprawy ze względu na **lokalizację na stromych stokach**. Czynniki te powodują niską dochodowość z prowadzenia gospodarstwa rolnego.

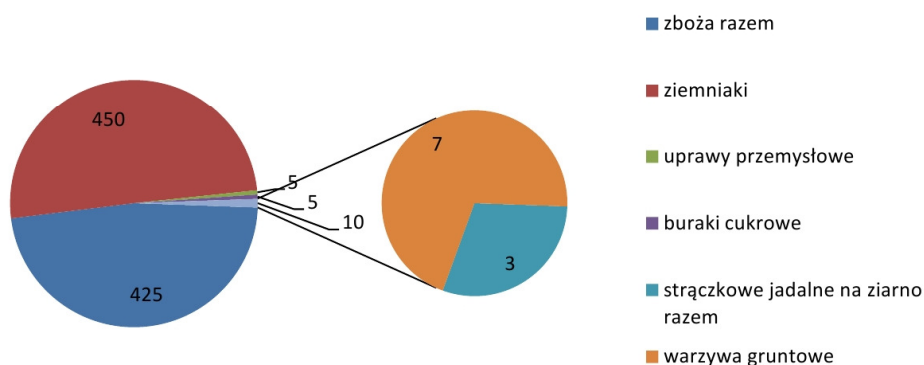
DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 30 Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na terenie Gminy Nawojowa, 2010.

Wielkość gospodarstwa	Liczba gospodarstw [szt.]	Udział % w ogólnej liczbie gospodarstw [%]
do 1 ha włącznie	686	54,2
1-5 ha	497	39,3
5-10 ha	74	5,8
10-15 ha	4	0,3
15 ha i więcej	4	0,3
RAZEM	1265	100

Źródło: BDL, GUS, Spis rolny 2010.

W strukturze zasiewów dominują zboża, a spośród nich pszenica i owies. Sadownictwo zajmuje marginalną pozycję.

Wykres 5 Struktura upraw na terenie Gminy Nawojowa (liczba gospodarstw).

Źródło: BDL, GUS, Spis rolny 2010.

Przemiany gospodarcze w rolnictwie oraz spadek opłacalności chowu zwierząt spowodowały znaczące zmiany w strukturze pogłowia inwentarza. Nastąpił drastyczny spadek pogłowia bydła, a w szczególności krów mlecznych oraz owiec. Obsada zwierząt gospodarskich w SD na 100 ha UR wyniosła 65.

Strefa "Rolnictwo" nie wymaga interwencji w ramach procesu rewitalizacji.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Identyfikacja problemów w zakresie gospodarki na obszarze rewitalizacji.

- **niski wskaźnik przedsiębiorczości,**
- **zbyt mała liczba miejsc pracy w lokalnych zakładach,**
- **ograniczenia dla rozwoju gospodarczego związane z uwarunkowaniami ochrony przyrody,**
- **dominujący rolniczy charakter gminy i utrudnienia dla rozwoju rolnictwa związane z uwarunkowaniami ochrony przyrody.**

5. Sfera przestrzenno - funkcjonalna i środowiskowa.

Krajobraz oraz strukturę przestrzenną poszczególnych miejscowości Gminy Nawojowa kształtowały zarówno samo położenie – rozlokowanie wśród malowniczych wzniesień Sądeckich, jak i lokalna historia. Obszar Gminy Nawojowa związany jest z rzeką **Kamienicą Nawojowską**. **Średniowieczne osadnictwo** poza silnie kolonizowanym sąsiedztwem Nowego Sącza, pojawiało się wyłącznie wzdłuż Kamienicy, a najdalej na południe wysuniętym zespołem osadniczym była Łabowa. Teren, na którym zlokalizowany jest obszar zdegradowany ma podobnie jak cała gmina charakter **falisto-pagórkowaty**.

Główna miejscowość Nawojowa rozwinęła się wzdłuż lewego brzegu rzeki Kamienicy, przy **najkrótszej trasie komunikacyjnej** biegnącej z większego ośrodka Nowego Sącza do Krynicy. Z uwagi na znaczenie tego połączenia dla rozwoju samej miejscowości Nawojowa gros zabudowań powstało wzdłuż tej trasy. Boczne dopływy rzeki Kamienica przecinały tereny położone pomiędzy licznymi tutaj wzniesieniami (365 m n. p. m.), tworząc **naturalne dolinki, wzdłuż których powstawały zabudowania gospodarcze**. Zabudowaniom towarzyszą pola uprawne i łąki, ulokowane często na zboczach wyniesień. Intensywnie rozwijające się osadnictwo we wsi Nawojowa, związane z bliskim sąsiedztwem Kamienicy, zachowało jeszcze historyczne układy i rozłogi pól, oparte na pierwotnym, łanowym podziale roli.

Prawie wszystkie miejscowości na obszarze gminy są wsiami typowymi dla zakładanych od średniowiecza na obszarach górskich. Są to łańcuchówki na układach łąnów leśnych, z pewnymi modyfikacjami, wynikającymi z ukształtowania terenu i okresu w którym powstały. Nawojowa, Żeleźnikowa (Wielka i Mała) jak i Homrzska oraz **Bączka Kunina** są układami typowymi. **Żeleźnikowa Wielka i Żeleźnikowa Mała**, jako wsi sąsiadujące bezpośrednio z miastem Nowy Sącz, charakteryzują się dużym nasyceniem budownictwa rozproszonego, wywołującego nieład przestrzenny i funkcjonalny. Obszar ten wymaga działań porządkujących i estetyzujących. Zwarta część wsi Żeleźnikowa Wielka zachowała swój historyczny układ z dominantą - kościołem parafialnym, chronionym ze względu na formę i okres powstania. Wsie wzdłuż bocznych dopływów Kamienicy, takie jak **Homrzska**, utrzymały swój historyczny plan i skalę oraz rozłóg pól otaczającej je przestrzeni rolniczej i stanowią walor krajobrazu rzutujący na sposób zagospodarowania i użytkowania obszaru.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Wszystkie wsie Gminy Nawojowa, zachowujące w różnym stopniu tradycyjny charakter zagospodarowania i użytkowania terenu, winny się rozwijać na zasadzie kontynuacji tradycji (układ, skala, formy). Historyczne, zabytkowe założenia i obiekty oraz zieleń komponowana wymagają działań ochronnych takich jak konserwacja, rewaloryzacja czy rekompozycja.

Położenie gminy w strefie podmiejskiej miasta Nowego Sącza ma zasadniczy wpływ na jej rozwój. Tereny o dogodnym połączeniu komunikacyjnym wywołują duże zainteresowanie inwestorów, miejscowej ludności jak i mieszkańców Nowego Sącza jako **atrakcyjne lokalizacje pod budownictwo mieszkaniowe i działalność gospodarczą**. Stan władania gruntów w dużym stopniu wpłynął na ukształtowanie się charakterystycznej struktury jednostek osadniczych oraz struktury przyrodniczej o zachowanych naturalnych cechach. Jednak atrakcyjność terenów, powoduje rozwój mieszkalnictwa nierolniczego oraz różnego rodzaju usług, co wpływa na poszerzanie się obszarów semiurbanizacji, rozpraszanie zabudowy oraz presję na tereny o wysokich walorach przyrodniczych. Istotnym elementem rozwoju przestrzennego gminy jest osadnictwo wiejskie. Dość zwarty system osadnictwa w obrębie wsi Nawojowa oraz części wsi Frycowa stwarza korzystne warunki ekonomiczne (niższe koszty uzbrojenia, lepsza dostępność do usług) dla uzupełnienia zabudowy lub jej przyszłego rozwoju.

Położenie gminy w obrębie Południowomałopolskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz częściowo Popradzkiego Parku Krajobrazowego wraz z otuliną, obliguje do rozwoju przestrzennego osadnictwa w sposób nie zagrażający wartościom przyrodniczym i krajobrazowym.

Górski charakter środowiska, jak również wysoka ranga przyrodnicza znacznej części obszaru gminy (Popradzki Park Krajobrazowy i jego otulina, Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszary Natura 2000, korytarze ekologiczne) **utrudniają swobodny rozwój przestrzenny gminy** i narzucają konieczność jej skupienia w tzw. niszach osadniczych poszczególnych wsi. Duże urozmaicenie rzeźby obszaru i erozyjno - osuwiskowy charakter stoków **ogranicza swobodną zabudowę** terenów górskich, realizowaną najczęściej w oparciu o kryterium własności gruntu. **Ogranicza** również **dostępność wielu obszarów** i powoduje trudności w uzbrojeniu terenów.

Własność gruntów

Gmina Nawojowa zajmuje obszar 5 021 ha, co stanowi 0,33 % powierzchni województwa małopolskiego i 3,2 % powierzchni powiatu nowosądeckiego. Ewidencja gruntów dla terenów gminy została założona w 1986r., a od 1996r. funkcjonuje w systemie informatycznym. W obszarze gminy grunty stanowią własność osób fizycznych, Skarbu Państwa i Gminy Nawojowa. Struktura własnościowa jest dość niekorzystna, bowiem aż 73,4% powierzchni gminy stanowią tereny własności prywatnej, pozostałe 24,5% to tereny będące własnością Skarbu Państwa, a **tylko 2,1% stanowi własność gminy**. Tereny należące do Skarbu Państwa w zdecydowanej większości stanowią lasy publiczne w zarządzie Lasów Państwowych. Tereny będące własnością osób prywatnych, stanowią niesprzyjające uwarunkowania przy zagospodarowaniu obszaru, ponieważ mogą wywoływać problemy z przejęciem ich i zagospodarowaniem na cele realizacji zadań publicznych zarówno lokalnych jak i rządowych, szczególnie infrastrukturalnych oraz właściwe gospodarowanie zasobami przyrodniczymi.

Gminne zasoby gruntowe i niezagospodarowane obiekty w miejscowościach wskazywanego obszaru zdegradowanego:

1. Sołectwo Nawojowa:
 - obszar o pow. 0,40 ha tj. działka nr 271/6, 271/4 – niezagospodarowany magazyn (Hamernia) o pow. 545,30 m²,
 - obszar o pow. 1,29 ha tj. działka nr 248/7, 248/8, 248/9, 248/11, 248/10, 248/38, 248/39 – niezabudowany,
 - obszar o pow. 1,10 ha tj. działka nr 675/14, 675/18, 675/16 – zabudowywany obiektem szkoły /stan surowy otwarty/, pow. zabudowy wynosi 1775,58 m².
2. Sołectwo Homrzyska:
 - obszar o pow. 0,44 ha tj. działka nr 788 – niezabudowany,
 - obszar o pow. 0,19 ha tj. część działki nr 738 – zabudowany budynkiem szkoły.
3. Sołectwo Żeleźnikowa Mała:
 - obszar o pow. 0,14 ha tj. działka nr 19/4 – zabudowany, niezagospodarowany stary sklep GS.
4. Sołectwo Żeleźnikowa Wielka:

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- obszar o pow. 0,30 ha tj. działka nr 95/1 – zabudowany, niezagospodarowany stary sklep GS i działka nr 98/4 – niezabudowana.
- obszar o pow. 0,64 ha tj. działka nr 105/1, 105/2, 105/3 – niezabudowany,
- obszar o pow. 1,08 ha tj. działka nr 102/3 – niezabudowany, ¼ terenu to teren budowlany pozostały to rolno-leśny,
- obszar o pow. 0,62 ha tj. działka nr 101/12, 101/13, 101/14 – niezabudowany,
- obszar o pow. 2,19 ha tj. działka nr 156 – niezabudowany, teren o przeznaczeniu rolnym w obszarach chronionego krajobrazu.

Uwarunkowania ochrony środowiska.

Z geomorfologicznego punktu widzenia Gmina Nawojowa leży w północnej części Beskidu Sądeckiego i północno - zachodniej części Beskidu Niskiego. Oba te obszary w obrębie gminy rozdziela dolina Kamienicy Nawojowskiej. Środowisko przyrodnicze ma charakter górski i jest zróżnicowane przestrzennie.

Część gminy położona na południe od Kamienicy, tj. około **70% obszaru należy do Beskidu Sądeckiego** i obejmuje północne skłony Pasma Jaworzyny Krynickiej, sięgając aż po jego główny grzbiet w rejonie G. Ostrej, Makowicy i Pisanej Hali. Tu występują najwyższe na terenie gminy szczyty takie jak: G. Ostra (834m), Maliniki (781m), Wilcze Doły (791m), Pisana Hala (1053m - najwyższy szczyt w obrębie gminy), Zadnie Góry (968m), Gaworzyna (1013m), Sokołowska Góra (1025m). Im dalej na południe tym większa kontrastowość form dolinnych i grzbietowych.

Część położona na północ od Kamienicy, tj. ok. **20% obszaru gminy należy do Beskidu Niskiego**. Obejmuje grzbiet i południowe skłony Margoni Wyżnej (776m npm), Margoni Niżnej (737m npm) i Skalnika (668 m npm). Jest to obszar gór niskich, słabiej urzeźbiony i bardziej jednostajny w porównaniu z Pasmem Jaworzyny Krynickiej. Odznacza się stromymi stokami, o spadkach dochodzących do 50%.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Doliny rzeczne zajmują tylko około 10% powierzchni gminy. Główną i największą jest płaskodenna dolina Kamienicy. Gmina prawie w całości położona jest w **zlewni rzeki Kamienicy Nawojowskiej** (z wyjątkiem części Żeleźnikowej Wielkiej). Kamienica Nawojowska jest rzeką typowo beskidzką średniej wielkości (dług.ok.32 km). Stanowi ona granicę między Beskidem Sądeckim a Niskim oraz główny ciąg hydrograficzny gminy. Rzeki i potoki odwadniające gminę wykazują duże wahania wodostanów i przepływów.

Na terenie Gminy Nawojowa występują fragmenty **Głównych Zbiorników Wód Podziemnych** - GZWP 437 Dolina rzeki Dunajec (Nowy Sącz) i GZWP 438 Magura (Nowy Sącz).

Teren gminy charakteryzuje się **bogactwem przyrodniczo - krajobrazowym**. Składa się na to nie tylko urozmaicona rzeźba, ale także szata roślinna zbiorowisk leśnych i łąkowo - pastwiskowych oraz bogactwo krajobrazów.

Szata roślinna Gminy Nawojowa jest charakterystyczna dla dwóch pięter roślinnych – piętra pogórza i piętra regla dolnego. Liczbę gatunków flory naczyniowej w gminie szacuje się na ok. 850. Występujące duże zróżnicowanie flory i zbiorowisk roślinnych wynika z różnorodności siedlisk i cech przystosowawczych roślin. **Lasy** stanowią 39% ogólnej powierzchni gminy i są ważną formą zagospodarowania rolniczych terenów gorszych jakościowo i trudniejszych technologicznie do uprawy. Bogatą **faunę gminy** stanowią przede wszystkim puszczańskie gatunki ptaków i ssaków, które spotkać można w dużych kompleksach leśnych.

Obszar gminy charakteryzuje się znacznym udziałem terenów i obiektów przyrodniczych zasługujących na ochronę i objętych ochroną prawną. **25% obszaru gminy** (tj. 1 290,7 ha) położone jest w **Popradzkim Parku Krajobrazowym**, utworzonym uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Nowym Sączu w 1987 r., zaś otulina Parku obejmuje prawie na cały obszar gminy po lewej stronie rzeki Kamienicy. **Łącznie w Parku i otulinie położone jest 71% gminy. 74% obszaru Gminy Nawojowa** (poza częścią wchodzącą w skład PPK) stanowi **Południowomałopolski Obszar Chronionego Krajobrazu** utworzony Rozporządzeniem Nr 92/06 Wojewody Małopolskiego z dnia 24 listopada 2006r.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Zlokalizowane są tu **4 obszary Natura 2000**:

- specjalny obszar ochrony siedlisk - PLH 120035 Nawojowa,
- specjalny obszar ochrony siedlisk - PLH 120036 Łabowa,
- specjalny obszar ochrony siedlisk - PLH 120019 Ostoja Popradzka,
- obszar specjalnej ochrony ptaków – PLB 180002 Beskid Niski.

Na terenie gminy znajdują się ponadto liczne **pomniki przyrody** chroniące różne gatunki, najczęściej sędziwych drzew lub ich skupisk. W **obszarze wskazywanym jako zdegradowany** są to:

- Park przypałacowy hr. Stadnickiego w Nawojowej z drzewostanem o pow. 14ha; nr rejestru woj. 121012-001,
- Lipa drobnolistna o obwodzie pnia 450 cm, wł. Parafia rzymsko – katolicka w Nawojowej; nr rejestru woj. 121012-005,
- Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 400 cm, wł. Parafia rzymsko – katolicka w Nawojowej; nr rejestru woj. 121012-006,
- Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 460 cm, wł. Parafia rzymsko – katolicka w Nawojowej; nr rejestru woj. 121012-007,
- „Buk Hrabski” – pomnikowy buk z otaczającym go drzewostanem o pow. 0,3 ha w oddz. 369g, Nadleśnictwa Nawojowa, Leśnictwo Homrzyska; nr rejestru woj. 121012-002,
- Lipa drobnolistna o obwodzie pnia 500 cm u Pana Jozefa Dutki, Homrzyska 1; nr rejestru woj. 121012-008,
- Lipa drobnolistna o obwodzie 430 cm u Pana Marka Barana, Żłotne 29; nr rejestru woj. 121012-009,
- Jedlica zielona o obwodzie pnia 290 cm i 11 szt. drzew na pow. 0,1 ha w oddz. 398 I, Nadleśnictwa Jałowiec w formie drzewiastej o obwodzie pnia 12 cm, u Pana Franciszka Koczniaka w Żeleźnikowa Wlk. 293; nr rejestru woj. 121012-003,
- Lipa drobnoziarnista o obwodzie pnia 380 cm, w Żeleźnikowa Wlk. 188 w pobliżu Kościoła, wł. Parafia rzymsko – katolicka; nr rejestru woj. 121012-004; Nawojowa, Leśnictwo Homrzyska; nr rejestru woj. 121012-010.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Władze gminy, **świadome posiadanych walorów środowiskowych** oraz potrzeby ich ochrony sporządzają dokumenty i programy takie jak *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nawojowa*, czy *Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Nawojowa*, w którym definiowane są główne **zagrożenia dla środowiska naturalnego gminy** oraz sposoby zapobiegania im.

Najbardziej znaczącym źródłem **zanieczyszczenia gleby i wód** na terenie gminy mogą być ścieki bytowe i z gospodarstw o profilu hodowlanym. Powodują one nadmierną eutrofizację gleb oraz możliwość skażenia bakteriologicznego. Największa aktywność tego rodzaju zanieczyszczeń występuje w terenach zainwestowanych, w rejonie koncentracji gospodarstw o profilu hodowlanym. Zagrożeniem dla jakości gleb są też zanieczyszczenia komunikacyjne. W sposób znaczący zagrażać one mogą glebom w pasie szerokości 50 m po obu stronach drogi krajowej nr 75.

Położenie gminy w bezpośrednim sąsiedztwie dużego ośrodka jakim jest miasto Nowy Sącz oraz na trasie ważnego szlaku komunikacyjnego Nowy Sącz - Krzyżówka - Tylicz - Muszynka - granica państwa oraz niedostateczne uporządkowanie gospodarki ściekowej na terenach zlokalizowanych w wyższych partiach zlewni Kamienica - sprawia, że **zagrożenia ponadlokalne** w sposób znaczący oddziałują na jakość środowiska przyrodniczego obszaru gminy.

Głównym lokalnym **źródłem zanieczyszczenia powietrza** jest ciepłownictwo, oparte generalnie na indywidualnych źródłach ciepła (paleniskach domowych) opalanych węglem bądź koksem. Charakterystyczne dla tego rodzaju emisji są duże wartości pyłu opadającego i zawieszzonego, SO₂, NO₂, CO. Należy się liczyć też z emisją o nieprzewidywalnej strukturze zanieczyszczeń. Koncentracji zanieczyszczeń sprzyjają inwersje termiczne, toteż najbardziej uciążliwe są emitery zlokalizowane w niższych partiach dolin i kotlin o tendencjach do stagnacji powietrza.

Znaczna część firm działających na terenie gminy, z racji profilu usługowego lub handlowego nie wywołuje negatywnego wpływu na otoczenie. Są jednak przypadki gdzie okresowo reżimy działalności nie są dokładnie zachowywane i dochodzi do nadmiernego **zadymiania okolicy dymami lub zapachami** pochodzenia technologicznego a w okresie grzewczym także wynikającymi ze spalania węgla.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Wpływa to ujemnie zarówno na środowisko zwłaszcza w sytuacji kiedy odnosi się to **centrum ośrodka gminnego**, jak również na estetykę miejsca i ogólny odbiór społeczny, gdyż mieszkańcy oczekują możliwości bytowania w środowisku wolnym od uciążliwości.

Ze względu na przekroczenie wartości progowej **poziomu hałasu** wzdłuż drogi krajowej nr 75, przeciwwskazane jest wyznaczanie terenów szczególnie zabudowy mieszkaniowej w bliskiej odległości od drogi.

Na obszarze gminy występuje **zagrożenie powodziowe**, związane przede wszystkim z podgóorskimi rzekami i potokami szczególnie w czasie nawalnych opadów deszczu.

Część obszaru gminy posiada predyspozycje dla występowania **ruchów masowych oraz erozji**, co może skutkować zagrożeniem dla zabudowy i sieci infrastruktury. Czynnikiem istotnie wpływającym na uaktywnienie zjawisk masowych jest obciążanie stoków zabudową oraz podcięcia stoków wykonywane na potrzeby inwestycji kubaturowych i infrastrukturalnych.

Ze względu na wysokie położenie obszar Gminy Nawojowa odznacza się **silną bodźcowością bioklimatyczną**, a ze względu na północną ekspozycję stoków, charakteryzuje się małym nasłonecznieniem i dłużej zalegającą pokrywą śnieżną. Charakterystyczną cechą klimatu są duże wahania termiczne i wilgotnościowe oraz **silne przewietrzanie** całego obszaru. Na silne wiatry szczególnie narażone są grzbiety gór i wierzchowy pogórzy.

Zasoby kulturowe

W obszarze gminy występują zespoły zabudowy oraz pojedyncze obiekty stanowiące świadectwo historyczne oraz bogate zasoby dziedzictwa kulturowego terenu, świadczące o tradycji i tożsamości regionu. Wykaz obiektów wpisanych do **rejestrubytyków** obejmuje obiekty zlokalizowane **na terenie obszaru wskazywanego jako zdegradowany**, w Nawojowej i Żeleźnikowej Wielkiej:

- Zespół pałacowo-parkowy (pałac, park), XVI-XIX w., Ks. A-82 z 24.02.1971 r., Nawojowa,
- Kościół parafialny p.w. Nawiedzenia NMP, mur., 1894-98, Ks A-748 z 27.06.1994 r., Nawojowa,

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- Kapliczka murowana na zachodnim skraju parku pałacowego, Ks. A-137/M z 08.09.2008 r., Nawojowa,
- Kapliczka murowana w południowo-wschodnim narożniku parku pałacowego, Ks. A-138/M z 08.09.2008 r., Nawojowa,
- Kościół p.w. św. Michała Archanioła, mur., 1912-21, proj. J. Sas Zubrzycki, neogotycki, Ks. A-1278/M z 11.10.2011 r., Żeleźnikowa Wielka.

Ponadto **na terenie ww. obszaru** zlokalizowane są obiekty **ujęte w ewidencji zabytków** Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków:

- Dom nr 14, drewn., l. 20. XX w./1964 r., wł. Anna Borek, Homrzyska,
- Piwnica z szopą, drewn.-kam., 1948 r., wł. Andrzej Ormanty, Homrzyska,
- Dom nr 21, drewn., pocz. XX w., wł. A. Janeczko, Homrzyska,
- Studnia w zagrodzie nr 21, drewn., pocz. XX w., wł. A. Janeczko, Homrzyska,
- Dom nr 29, drewn., l. 50. XX w., wł. Czesław Klimczak, Homrzyska,
- Dom nr 34, drewn., pocz. XX w., wł. Józef Mirek, Homrzyska,
- Dom nr 54, drewn., 1933 r., wł. Krystyna Basta, Homrzyska,
- Studnia przy domu nr 35, pocz. XX w., wł. Adam Kozubski, Homrzyska,
- Dom nr 74, drewn., 1 ćw. XX w., wł. Piotr Drożdżik, Homrzyska,
- Kapliczka kam., pocz. XX w., Nawojowa,
- Plebania, kon. XIX w., drewn., Nawojowa,
- Stary cmentarz położony na południowym skraju parku, Nawojowa,
- Organistówka, Nawojowa,
- Dom nr 5, drewn., l. 30. XX w., dom ma obecnie nr 104, wł. Jacek Słaby, Żeleźnikowa Wielka,
- Dom nr 46, drewn., ok. 1900 r., wł. Jozef i Teresa Sroka, Żeleźnikowa Mała,
- Dom nr 18, drewn., 1910 r., wł. Jan Zaczyk, Żeleźnikowa Mała,
- Dom nr 14, drewn., 1933 r., wł. Tadeusz Słaby, Żeleźnikowa Mała,
- Dom nr 86, drewn., 1938 r., wł. Anna Pierzchała, Żeleźnikowa Mała,
- Kapliczka przydrożna, poł. XIX w., Żeleźnikowa Mała.

Gmina Nawojowa nie jest interesującą gminą pod względem archeologicznym. Na terenie **obszaru wskazywanego jako zdegradowany** zlokalizowane zostały następujące **stanowiska archeologiczne**:

- Żeleźnikowa – stanowisko nr 1, ślad osadnictwa – skorupa preh.,

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- Nawojowa – stanowisko nr 1 (nr obszaru 113/64), ślad osadnictwa – fragment ceramiki.

Identyfikacja problemów w zakresie zagospodarowania przestrzennego na obszarze rewitalizacji.

Do najistotniejszych problemów sfery przestrzennej zaliczyć należy:

- **ograniczenia w możliwościach rozwoju przestrzennego związane z rzeźbą terenu i warunkami ochrony przyrody,**
- **zagrożenia dla środowiska naturalnego związane z nieuporządkowaną gospodarką ściekową i niską emisją, której źródłem są systemy grzewcze,**
- **zagrożenia dla infrastruktury technicznej związane z naturalnymi uwarunkowaniami: osuwiska, powodzie, silne wiatry,**
- **niewielki stan własności gminy w zakresie gruntów i obiektów możliwych do zagospodarowania na cele społecznie użyteczne,**
- **niewykorzystany potencjał przestrzeni publicznej przy jednoczesnych brakach w podstawowej infrastrukturze rekreacyjnej,**
- **występowanie na terenie obszaru rewitalizowanego terenów należących do gminy, wymagających nadania nowych funkcji społecznych, przydatnych dla rozwoju i dobrego funkcjonowania lokalnej społeczności:**
- **zaburzona estetyka obszarów zdegradowanych, wpływająca negatywnie na standard życia mieszkańców oraz wizerunek miejscowości wśród gości i przyjezdnych:**
- **brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych w okolicy ważnych obiektów publicznych, na terenach koncentracji życia gospodarczego gminy:**

6. Stan infrastruktury technicznej.

Diagnoza stanu infrastruktury, określenie stopnia jej degradacji oraz identyfikacja skutków takiego stanu.

Infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna

Gmina Nawojowa posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg asfaltowych. Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 75 Niepołomice – Brzesko – Nowy Sącz – Krynica na długości 6,521 km. Drogi powiatowe na terenie Gminy Nawojowa zajmują 21,10 km:

1. nr 1526 K Frycowa - Złotne,
2. nr 1527 K Nawojowa - Bączka - Kunina,
3. nr 1528 K Nawojowa - Żeleźnikowa Wielka - Łazy Biegonickie,
4. nr 1582 K Nawojowa - Nowy Sącz - Łazy Biegonickie - Nowy Sącz.

Rysunek 7 Drogi powiatowe na terenie Gminy Nawojowa.

Źródło: na bazie map www.pzd.nowy-sacz.pl

Łączna długość **dróg gminnych** wynosi 57,1 km, z tego drogi gminne publiczne o łącznej długości 49,30 km posiadają nawierzchnię utwardzoną masą mineralno – bitumiczną. **Drogi dojazdowe** do gospodarstw i kompleksów rolnych mają łączną długość ok. 82,4 km.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Duże rozdrobnienie poszczególnych gospodarstw oraz powstawanie nowych skupisk zabudowy wymusza gęstą sieć dróg, a co za tym idzie konieczność dokonywania niezbędnych prac remontowo - modernizacyjnych i systematyczną rozbudowę. Znaczącym problemem są na terenie gminy liczne **osuwiska terenu**, mające wpływ na stan techniczny dróg.

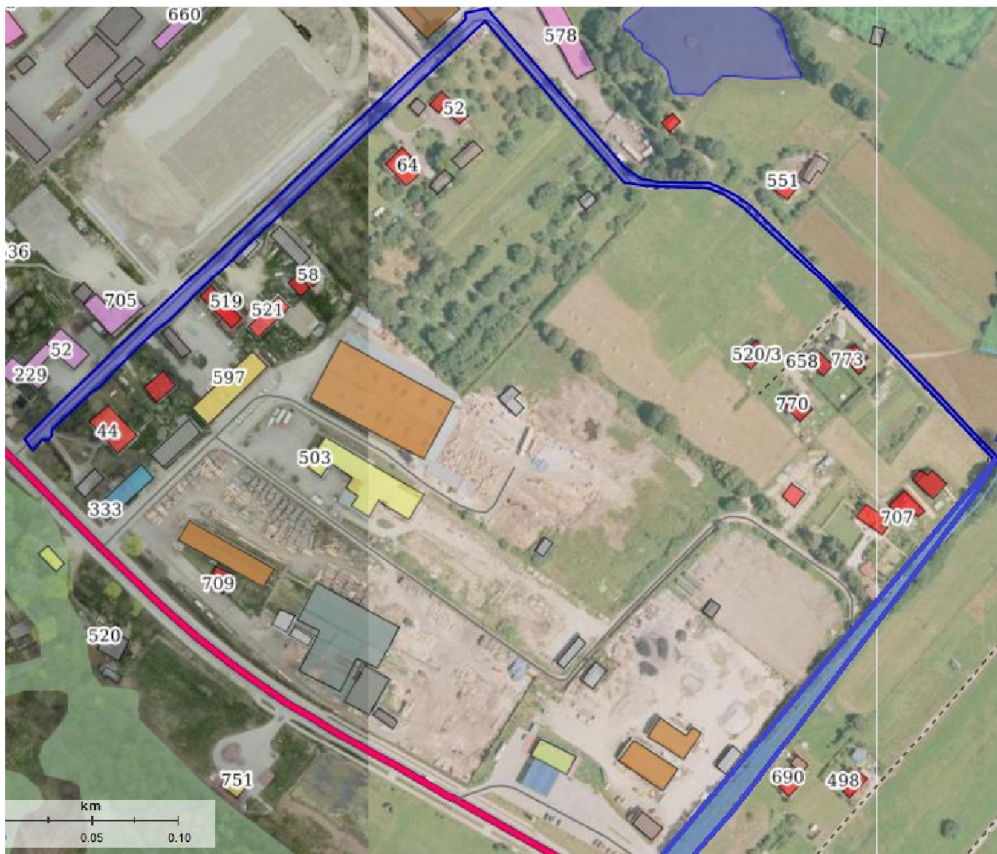
W ocenie mieszkańców gminy stan techniczny dróg uznać należy za dobry. Problemem wskazywanym w przeprowadzonych ankietach jest **brak wystarczającej liczby chodników** wzdłuż ulic, zwłaszcza w peryferyjnych miejscowościach gminy, co ma wpływ na odczuwany poziom bezpieczeństwa pieszych. Podobnie jako niewystarczające wskazywane jest **oświetlenie ulic** w mniejszych miejscowościach.

Dostępność komunikacyjną gminy w ramach sieci połączeń w obrębie powiatu należy uznać za dobrą - najlepsze połączenie z Nowym Sączem; gorzej niestety przedstawia się dostęp całego powiatu do stolicy województwa małopolskiego - region Sądecki uznawany jest za najgorzej skomunikowany z Krakowem obszar województwa. Stan ten ma wpływ przede wszystkim na możliwości rozwoju gospodarczego Gminy Nawojowa. Inwestycje związane z rozbudową sieci dróg, chodników i poprawą ich stanu technicznego realizowane są ze środków własnych Gminy Nawojowa oraz pozostałych właścicieli dróg (powiat).

Niezbędne są działania w rozwój infrastruktury drogowej, poprawiających dostępność komunikacyjną szczególnie istotnych terenów obszaru wskazywanego jako zdegradowany, w szczególności:

- przebudowa zniszczonej drogi w obszarze o szczególnym znaczeniu gospodarczym, prowadzącej do głównych przedsiębiorstw działających na terenie Nawojowej - przysiółek Hamernia; **działki nr 269/7, 288/23, 267, 271/4, 288/25**, o powierzchni łącznej **1,44 ha**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 12 Drogi w obrębie Hamerni, Nawojowa.

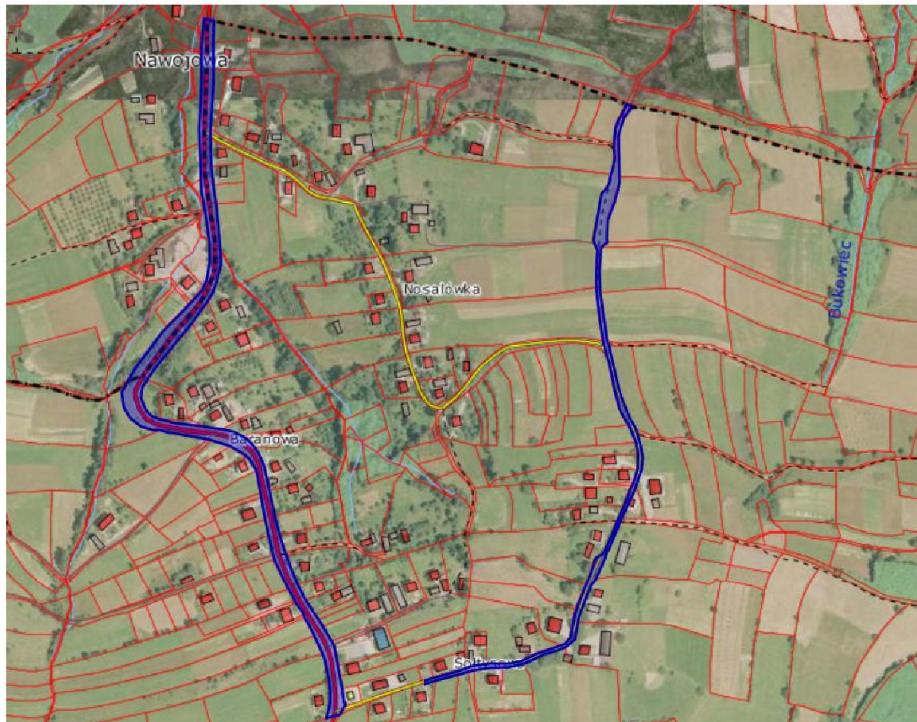
Źródło: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

- przebudowa drogi powiatowej **1528 K** Nawojowa - Żeleźnikowa Mała - Żeleźnikowa Wielka - Łazy Biegonickie oraz budowa chodników i miejsc postojowych na terenie miejscowości **Żeleźnikowa Wielka**; **działki nr 98/3, 92/4, 92/6, 73, 80/7, 75/4, 75/6, 94/2, 79/2, 72/2, 74/2, 69/14, 71/2, 67/2, 571/2, 58/3, 66, 196/2, 195/2, 188/2, 577, 19, 58/2, 18/4, 27/2, 47/2, 26/2, 70/2**. Inwestycja ma na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców oraz dostępności do najważniejszych instytucji na terenie miejscowości.
- przebudowa **drogi powiatowej 1527 K** Nawojowa - Bącza Kunina, **działka nr 1**. Inwestycja ma na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców Bączej Kuniny oraz dostępności do najważniejszych instytucji publicznych na terenie miejscowości i Gminy. Sprzyjać będzie temu wykonanie **zatozcki autobusowej, miejsc postojowych i chodników na działce nr 165/3**.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- przebudowa **drogi gminnej, Nosalówka, Bącza Kunina, działka nr 166**. Inwestycja przyczyni się do poprawy komunikacji wewnętrznej w obrębie miejscowości.

Mapa 13 Działki 1 i 166 w Bączej Kuninie.

Źródło: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

Przez gminę nie przebiega żadna linia kolejowa. Najbliższe, relacji Tarnów - Nowy Sącz i Nowy Sącz - Muszyna - Krynica przebiegają przez sąsiednie gminy: Stary Sącz, Kamionkę Wielką oraz przez miasto Nowy Sącz.

Istotny problem w obszarze zdegradowanym i rewitalizowanym stanowi **brak wystarczającej liczby miejsc postojowych dla samochodów osobowych**, stanowiących podstawowe środki lokomocji w obrębie całej Gminy Nawojowa. Gmina realizuje budowę parkingów przy okazji zagospodarowania otoczenia dla innych realizowanych inwestycji, jednak potrzeby w tym zakresie są nadal istotne.

Brak odpowiedniej liczby miejsc postojowych ogranicza dostępność mieszkańców do podstawowej infrastruktury społecznej, w tym edukacyjnej i rekreacyjnej, utrudnia także dostęp do głównych instytucji życia publicznego w gminie.

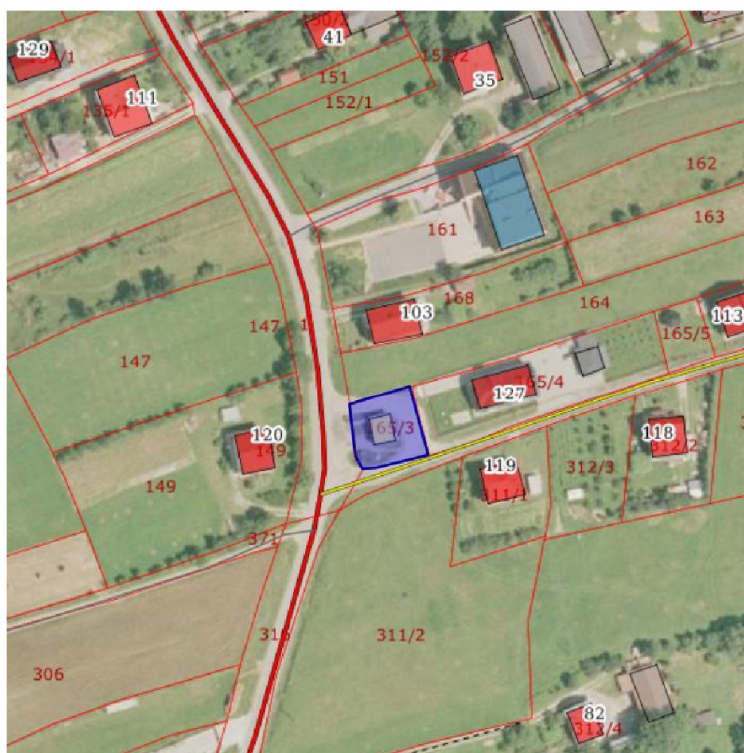
DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Negatywny wpływ tej sytuacji widoczny jest w obszarze zdegradowanym zarówno w centralnej miejscowości gminy - Nawojowej, jak i w bardziej peryferyjnych Homrzyskach oraz Żeleźnikowej Wielkiej.

Niezbędzie są inwestycje związane z **doposażeniem obszaru wskazywanego jako zdegradowany w odpowiednią infrastrukturę parkingową**, w szczególności:

- budowa miejsc postojowych na działce **165/3** przy zatoce autobusowej w Bączej Kuninie,

Mapa 14 Działka 165/3 w Bączej Kuninie

Źródło: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- budowa parkingu na działce **788** w **Homrzyskach**.

Rysunek 3 Lokalizacja parkingu na działce 788 w Homrzyskach.

Źródło: www.mapy.geoportal.gov.pl.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Infrastruktura kanalizacyjna i wodociągowa

System zaopatrzenia Gminy Nawojowa w wodę do niedawna opierał się zasadniczo na **głębinowych studniach wierconych** usytuowanych na terenie wsi Popardowa w rejonie rzeki Kamienica. Pobierana z nich woda dostarczana jest rurociągiem tłocznym do położonego na wzgórzu zbiornika o pojemności 150 m³ wraz z integralną stacją uzdatniania wody wyposażoną w urządzenia techniczne i technologiczne zapewniające właściwy stan wody. Dostarczanie wody do odbiorców następuje grawitacyjnie za pomocą sieci magistralnej i rurociągów rozdzielczych oraz przyłączy domowych. Okresowo gmina napotykała na trudności w zakresie stałego zapewnienia dostawy wody dla wszystkich odbiorców przyłączonych do sieci zbiorczej z uwagi na bardzo znaczne wahania zasobów wód podziemnych w zależności od pór roku i opadów atmosferycznych.

Sytuacja ta uległa w ostatnim czasie znaczącej poprawie, gdyż gminie udało się zrealizować dużą inwestycję w **rozwój sieci wodociągowej** na terenie sołectw Nawojowa, Frycowa i Bącza Kunina. Inwestycja była możliwa dzięki przystąpieniu do projektu spółki Sądeckie Wodociągi Sp. z o.o. współfinansowanego ze środków Funduszu Spójności (PO IiŚ). Aktualna długość sieci wodociągowej wynosi **43,85 km** i obejmuje 24,93% gospodarstw. Planowane są kolejne inwestycje w rozwój sieci w kolejnych miejscowościach. Zużycie wody na 1 mieszkańca gminy systematycznie spada dzięki coraz większej świadomości ekologicznej i wyposażeniu gospodarstw w urządzenia zużywające mniejsze ilości wody: w 2010 r. było to 5,6 m³/rok, zaś w roku 2014 już tylko 4,2 m³/rok.

Nie jest wymagana interwencja w ramach procesów rewitalizacji w rozwój infrastruktury wodociągowej. Inwestycje w tym zakresie prowadzone będą jednak w kolejnych latach także na obszarze wskazywanym jako zdegradowany.

Tabela 31. Aktualny stan infrastruktury wodno - kan. na terenie gminy.

Sieć wodociągowa		Sieć kanalizacyjna	
Długość w km	Udział %	Długość w km	Udział %
43,85	24,93%	55,44	37,54%

Źródło: materiały UG Nawojowa.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Długość **sieci kanalizacyjnej** na terenie gminy wynosi **55,44** km. Cała sieć działająca grawitacyjnie została włączona do układu kanalizacji miejskiej w Nowym Sączu z odprowadzeniem ścieków na istniejącą oczyszczalnię nowosądecką - odprowadzane są ścieki od 2630 mieszkańców z terenu Gminy Nawojowa. (GUS 2014). Gmina Nawojowa wchodzi w skład aglomeracji Nowy Sącz wyznaczonej Rozporządzeniem Nr 41/05 Wojewody Małopolskiego z dnia 21 października 2005 r. Dzięki temu możliwa jest realizacja dużych inwestycji w infrastrukturę sanitarną w obrębie całej aglomeracji. M.in. w ramach projektu p.n. „Modernizacja i rozbudowa systemu gospodarki wodno-ściekowej Miasta Nowego Sącza wraz z przyległymi terenami gmin sąsiednich” niemal w całości skanalizowana została miejscowość Nawojowa; w przygotowaniu jest inwestycja obejmująca kanalizację w pozostałej części Nawojowej, a także części Popardowej, i największych osiedli Frycowej, Bączej Kuniny i Żeleźnikowej Małej.

Do skanalizowania w kolejnych latach zostanie pozostała część Popardowej, a także sołectwo Złotne i wskazywane jako obszar zdegradowany **Homrzyska i Żeleźnikowa Wielka**.

Z uwagi na specyfikę ukształtowania terenu ta część gminy włączona będzie do sieci prowadzonej od strony Łazów Biegonickich w Gminie Stary Sącz. Ze względu na rozproszenie budownictwa w terenie kanalizacja wsi Popardowa obok sieci kolektorów uwzględniać musi budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Obecnie wg danych GUS funkcjonuje na terenie gminy tylko jedna przydomowa oczyszczalnia ścieków. Ponadto przy gospodarstwach funkcjonują 1204 zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki wywożone są wozami asenizacyjnymi na oczyszczalnię. Wyposażenie w odpowiednią infrastrukturę kanalizacyjną ma szczególne znaczenie z uwagi na walory środowiskowe gminy - w roku 2014 ok. 1200m³ ścieków na 1km² powierzchni gminy przedostawało się do gleby i wód, co stanowi poprawę w stosunku do stanu z roku 2010, tj. sprzed realizacji inwestycji współfinansowanej z Funduszu Spójności.

Potrzeby w zakresie wyposażenia w infrastrukturę kanalizacji sanitarnej nie są zaspokojone w związku z czym realizowane będą przez gminę odpowiednie projekty kanalizacyjne. Nie jest jednak proponowana interwencja w tym zakresie w ramach procesu rewitalizacji.

Sieć gazowa

Zaopatrzenie Gminy Nawojowa w sieciowy gaz ziemny prowadzone jest przez PSG Sp. z o.o. Oddział w Tarnowie, działającą jako operator systemu dystrybucyjnego (OSD). Na dzień 31.12.2013r. w Gminie Nawojowa istniało 5842 m sieci gazowej średniego ciśnienia oraz 178 czynnych przyłączy gazowych o łącznej długości 2519 m. System gazowniczy zasilający teren Gminy Nawojowa składa się z sieci gazowych średniego i niskiego ciśnienia. Główne źródło zasilania gazem ziemnym gminy Nawojowa stanowi stacja gazowa, redukcyjno-pomiarowa I-go stopnia Nowy Sącz Piątkowa. Istniejący system gazowniczy pokrywa w 100% obecne zapotrzebowanie na paliwa gazowe istniejących odbiorców oraz posiada rezerwy przepustowości, umożliwiające zarówno rozbudowę systemu sieci rozdzielczej, jak również przyłączanie nowych odbiorców do istniejących gazociągów dystrybucyjnych. Stan sieci jest zadowalający, co zapewnia bezpieczeństwo dostaw paliwa gazowego oraz bezpieczeństwo publiczne.

Sfera ta nie wymaga interwencji w ramach procesu rewitalizacji.

Sieć energetyczna

Gmina Nawojowa zasilana jest w energię elektryczną jednostronnie za pośrednictwem sieci SN 15 kV z GPZ Biegonice. Główna linia przesyłowa SN 15 kV zasila odcinki promieniowej sieci zasilające poszczególne stacje trafo 15/0,4 kV. Linie SN to głównie sieci napowietrzne narażone na działanie czynników atmosferycznych. Zlokalizowane są tu następujące elementy infrastruktury elektroenergetycznej:

- Linia elektroenergetyczna WN 110 kV relacji GPZ Biegonice-RS Krynica zarządzana przez Tauron Sp. z o.o.
- Linie SN (struktura drzewiasta) o łącznej długości ok.36 km, w większości napowietrzne, sieci kablowe stanowią niewielki odsetek wszystkich sieci SN.
- Stacje transformatorowe SN/nN 15/0,4 kV – 34 szt. o łącznej mocy transformatorów ok. 5,2 MVA

Sfera ta nie wymaga interwencji w ramach procesu rewitalizacji.

Sieć ciepłownicza

Na terenie Gminy Nawojowa, zaopatrzenie w energię ciepłą na cele c.o. i c.w.u. realizowane jest z wykorzystaniem kotłowni lokalnych oraz indywidualnych źródeł ciepła. Większe źródła ciepła z terenu gminy pracują na oleju opałowym, węglu kamiennym, drewnie i jego odpadach oraz w znikomej części na sieciowym paliwie gazowym. Wszystkie gminne obiekty użyteczności publicznej posiadają kotłownie opalane gazem ziemnym. Z kolei indywidualne źródła ciepła pracują w oparciu o paliwa stałe takie jak węgiel oraz drewno/odpady drzewne oraz w mniejszym procencie w oparciu o sieciowy gaz ziemny, gaz butlowy oraz energię elektryczną.

Powszechne wykorzystanie wysokoemisyjnych paliw stałych, głównie paliw węglowych w przestarzałych kotłach lub piecach ceramicznych przyczynia się do postępującego procesu pogarszania się stanu i jakości powietrza atmosferycznego w gminie poprzez tzw. niską emisję. W przypadku sektora mieszkaniowego zaobserwować można niewielką redukcję wykorzystania węgla kamiennego na rzecz paliw mniej emisyjnych takich jak paliwa gazowe, olej opałowy oraz drewno, odpady drzewne i biomasę. Rośnie również wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, takich jak kolektory słoneczne oraz pompy ciepła w procesie przygotowania c.w.u.

Sfera ta wymaga interwencji także w procesie rewitalizacji. Istnieje konieczność **inwestycji we wzrost wykorzystania OZE, obniżenie energochłonności budynków i zmniejszenie niskiej emisji**, także w postaci przedsięwzięć **komplementarnych w stosunku działań rewitalizacyjnych.**

Sieć telekomunikacyjna

Telefonizacja przewodowa gminy jest na wysokim poziomie, obejmuje swoim zasięgiem wszystkie sołectwa. Cały teren gminy objęty jest zasięgiem telefonii komórkowej. W miejscowości Nawojowa znajduje się pięć stacji bazowych sieci komórkowej (maszty Play, T-Mobile, Orange, Plus).

Internet na terenie gminy dostarczany jest przez dostawców lokalnych z sąsiednich gmin i miejscowości, a także przez dostawców krajowych. Na terenie gminy istnieją miejsca z ogólnym dostępem do **sieci internetowej**, w których mieszkańcy mogą korzystać zarówno z dostępu do komputera jak i z Internetu.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

W trakcie realizacji jest projekt zapewnienia **dostępu do internetu dla 201 gospodarstw domowych** z terenu Gminy Nawojowa pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców Gminy Nawojowa” współfinansowany ze środków EFRR w ramach PO IG, działanie 8.3. Z tego samego działania zrealizowany został także w roku 2011 projekt pn. "Internet naszą szansą" skierowany do 1000 gospodarstw domowych z terenu powiatów nowosądeckiego i limanowskiego.

Kwestia wyposażenia w infrastrukturę teleinformatyczną **wymaga dalszych inwestycji**, celem **zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców**.

Gospodarka odpadami

Zbiórka odpadów prowadzona jest przez Gminę Nawojowa zgodnie z ustawą o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W Nawojowej działa Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych. Na terenie PSZOK odpady gromadzone są selektywnie w pojemnikach (beczkach, kontenerach), paletach, itp., przystosowanych do rodzaju zbieranych odpadów oraz w sposób bezpieczny dla zdrowia ludzi i dla środowiska.

Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów - odpady odbierane od mieszkańców przekazywane są na składowisko odpadów w Nowym Sączu.

Sfera ta nie wymaga interwencji w procesie rewitalizacji.

Identyfikacja problemów w zakresie stanu infrastruktury technicznej na obszarze wskazywanym jako zdegradowany

Do najważniejszych problemów w zakresie stanu infrastruktury technicznej zaliczyć należy:

- **niska dostępność komunikacyjna regionu z/do Krakowa,**
- **konieczność ponoszenia istotnych środków na utrzymanie dobrego stanu technicznego rozbudowanej sieci dróg:**
- **liczne osuwiska,**
- **niedostateczna w stosunku do odczuwanych potrzeb liczba chodników i oświetlenia ulicznego,**
- **brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych w kluczowych obszarach miejscowości:**

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- **niedostateczny poziom skanalizowania i zwodociągowania gminy,**
- **niska emisja związana ze stosowaniem paliw tradycyjnych w systemach grzewczych,**
- **zagrożenie wykluczeniem cyfrowym:**

Określenie głównych kierunków robót technicznych potrzebnych na obszarze: infrastruktura techniczna.

Najważniejsze potrzeby w sferze infrastruktura techniczna dotyczą poprawy dostępności komunikacyjnej obszaru rewitalizowanego, na co złożą się inwestycje w poprawę jakości dróg, zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc postojowych w kluczowych obszarach miejscowości Nawojowa i Homrzyńska oraz wzdłuż drogi powiatowej przebiegającej przez Żeleźnikową Wielką, inwestycja w chodniki przy ww. drodze (poprawa bezpieczeństwa). Ponadto inwestycje w rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych na terenie gminy.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

7. Analiza SWOT dla wyznaczenia obszaru zdegradowanego.**Tabela 32 Analiza SWOT w obszarze sfera społeczna.**

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego i dodatnie saldo migracji.	Nasilanie się zjawiska „starzenia się” lokalnej społeczności.
b.	Wysokie nasycenie placówek edukacji szkolnej i wysoki poziom kształcenia.	Wyludnianie się miejscowości peryferyjnych (Homrzenska).
c.	Bogata oferta edukacyjna na poziomie ponadgimnazjalnym.	Braki i niedostatki lokalowe instytucji działających w sferze społecznej: edukacyjnej i kulturalnej.
d.	Potencjał edukacyjny i akademicki Nowego Sącza.	Zły stan techniczny części gminnej infrastruktury edukacyjnej; niskie wyniki egzaminu gimnazjalnego
e.	Kapitał ludzki odpowiedni do możliwości lokowania tu nowych inwestycji gospodarczych generujących miejsca pracy: wzrost poziomu wykształcenia, kierunkowe wykształcenie zawodowe.	Bezrobocie w tym: agrarne, długotrwałe, kobiet i młodych - niski poziom dochodów gospodarstw domowych.
f.	Silne instytucje działające w sferze społecznej, w tym GOPS, GOK, GBP.	Braki i niedostatki lokalowe instytucji działających w sferze kulturalnej: brak świetlic wiejskich i ośrodków kultury w miejscowościach peryferyjnych.
g.	Sprawnie działające organizacje pozarządowe; dobry poziom współpracy z samorządem.	Nierównomierny dostęp do oferty kulturalnej w poszczególnych miejscowościach.
h.	Dobry poziom opieki zdrowotnej.	Zbyt niski poziom zaspokojenia potrzeb kulturalnych i integracyjnych lokalnej społeczności.
i.	Niski poziom przestępczości.	Niedostatki w ofercie działań skoncentrowanych na przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu mieszkańców dotkniętych negatywnymi zjawiskami społecznymi, podopiecznych GOPS.
j.	-	Ubóstwo i bieda.
k.	-	Niewystarczająca liczba miejsc w przedszkolach.
l.	-	Brak żłobka.
m.	-	Dysfunkcje opiekuńczo-wychowawcze w rodzinach dotkniętych biedą i uzależnieniami.
n.	-	Braki w ofercie rekreacyjnej, zagospodarowania czasu wolnego różnych grup wiekowych i społecznych.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

	Szanse	Zagrożenia
o.	Utrzymujący się pozytywny trend demograficzny rosnącej liczby ludności, w tym dzieci.	Niekorzystne zjawiska społeczne: wykluczenie i izolacja grup/osób: dzieci, młodzieży, osób starszych i niepełnosprawnych.
p.	Poprawa warunków funkcjonowania instytucji edukacyjnych.	Niewykorzystanie potencjału lokalnego rynku pracy - wzrost ubóstwa.
q.	Zwiększenie oferty zagospodarowania czasu wolnego różnych grup wiekowych i społecznych, dzięki odpowiedniemu zapleczu lokalowemu i kadrowemu.	Rosnąca liczba korzystających z pomocy społecznej.
r.	Zwiększenie dostępności programów z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej.	Obniżone możliwości aktywnego uczestnictwa kobiet w rynku pracy z uwagi na brak miejsc w przedszkolach.
s.	Poprawa konkurencyjności kobiet na rynku pracy, poprzez wdrożenie lepszej oferty opieki/edukacyjnej dla dzieci w wieku przedszkolnym.	Zbyt niskie wydatki na realizację programów miękkich w obszarze edukacji i aktywizacji społecznej, i zawodowej.
t.	Aktywizacja zawodowa i społeczna dorosłych, w tym osób w wieku 60+.	Wykluczenie cyfrowe.

Tabela 33 Analiza SWOT w obszarze sfera mieszkaniowa.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Stąły przyrost liczby budynków mieszkalnych i ich powierzchni.	Znaczna liczba budynków mieszkalnych nie poddanych termomodernizacji.
b.		Niska emisja generowana przez budynki mieszkalne.
c.	-	Azbest w dachach i elewacjach budynków mieszkalnych.
d.	-	Zbyt niska w stosunku do potrzeb liczba mieszkań socjalnych.
	Szanse	Zagrożenia
e.	Rozwój lokalnego rynku pracy – większe możliwości finansowe mieszkańców w zakresie remontów i nowoczesnego budownictwa.	Ubożenie ludności i brak środków na niezbędne prace termomodernizacyjne i wymianę źródeł ciepła.
f.	Aktywne wdrażanie programu usuwania azbestu za pomocą różnych programów wsparcia.	Zagrożenia dla zdrowia związane z występowaniem azbestu i niskiej emisji.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 34 Analiza SWOT w obszarze gospodarka.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Rosnąca liczba przedsiębiorstw w sektorze usług i handlu.	Dominujący profil rolniczy przy licznych ograniczeniach dla rozwoju rolnictwa: rzeźba terenu, niskie klasy gleb, rozproszenie gospodarstw, uwarunkowania ochrony środowiska.
b.	Bliskość istotnych ośrodków gospodarczych: Nowy Sącz – rynek pracy i zbytu.	Ograniczenia dla rozwoju przemysłu związane z ochroną środowiska.
c.	Znaczący udział jednoosobowej formy działalności w strukturze podmiotów.	Niski wskaźnik przedsiębiorczości.
d.	Kapitał ludzki odpowiedni do możliwości lokowania tu nowych inwestycji gospodarczych generujących miejsca pracy: wzrost poziomu wykształcenia, kierunkowe wykształcenie zawodowe	Wysokie wskaźniki bezrobocia, w tym bezrobocie agrarne.
e.	Silne gospodarczo centrum gminy, główna infrastruktura o charakterze gospodarczym skupiona na jednym terenie.	Braki w infrastrukturze sprzyjającej podejmowaniu zatrudnienia interwencyjnego.
f.	Walory dla rozwoju turystyki.	Występowanie w centralnej części miejscowości Nawojowa terenów zdegradowanych wieloletnią działalnością gospodarczą, w tym przemysłową.
	Szanse	Zagrożenia
g.	Zapewnienie warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości.	Bariery administracyjne rozwoju przedsiębiorczości; wysokie koszty prowadzenia działalności gospodarczej.
h.	Planowane utworzenie Sądeckiej Strefy Aktywności Gospodarczej.	Niedostosowanie profilu wykształcenia mieszkańców do zapotrzebowania firm lokujących się na terenie gminy.
i.	Rozwój przedsiębiorstw dzięki środkom Unii Europejskiej; nowe miejsca pracy.	Zbyt niski poziom innowacyjności lokalnych przedsiębiorstw.
j.	Aktywizacja zawodowa bezrobotnych.	Brak dostosowania oferty aktywizacyjnej do potrzeb lokalnego rynku pracy.
k.	Wzrost zainteresowania turystyką.	Niewykorzystywanie posiadanych walorów rozwoju turystyki.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 35 Analiza SWOT w obszarze zagospodarowanie przestrzenne.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Zasoby kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe o wybitnej wartości.	Utrudnienia dla rozwoju przestrzennego gminy związane z rzeźbą terenu i uwarunkowaniami ochrony środowiska.
b.	Warunki do rozwoju rekreacji i turystyki.	Występowanie zdegradowanych terenów, placów i obiektów i ich niska estetyka.
c.	Dobra dostępność komunikacyjna - droga krajowa nr 75 i rozbudowana sieć dróg powiatowych, gminnych i lokalnych.	Niewykorzystane walory rekreacyjne i niedostatki przestrzeni rekreacyjnych.
d.	Atrakcyjne lokalizacje pod budownictwo mieszkaniowe i działalność gospodarczą (bliskość Nowego Sącza)	Niski stopień władania przez gminę zasobem gruntowym.
e.	Programy gminne w obszarze ochrony środowiska.	Zbyt mała liczba miejsc parkingowych w kluczowych obszarach miejscowości.
f.		Nieuporządkowana gospodarka ściekowa i niska emisja.
	Szanse	Zagrożenia
g.	Poprawa jakości przestrzeni i infrastruktury w celu wykorzystania potencjału posiadanych walorów kulturowych i środowiskowych.	Negatywny wpływ niskiej emisji na środowisko naturalne i zdrowie mieszkańców obszaru zdegradowanego.
h.	Poprawa warunków prowadzenia działalności gospodarczej - zainteresowanie przedsiębiorców inwestycjami w rozwój obszaru zdegradowanego.	Brak realizacji kompleksowego programu rewitalizacji i utrzymywanie się niskiego poziomu estetyki i funkcjonalności przestrzeni.
i.	Wykorzystanie środków UE dla potrzeb procesu rewitalizacji.	-

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 36 Analiza SWOT w obszarze infrastruktura techniczna.

	Mocne strony	Słabe strony
a.	Dobra dostępność komunikacyjna do Nowego Sącza (droga krajowa nr 75).	Niska dostępność komunikacyjna do Krakowa.
b.	Rozbudowana sieć dróg powiatowych, gminnych i lokalnych.	Wysokie koszty utrzymania, napraw i rozbudowy sieci drogowej - rozproszona sieć, osuwiska, zagrożenia powodziowe.
c.	Wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej w obszarach gazociąg i energia elektryczna.	Brak wystarczającej liczby chodników.
d.	Istotnie poprawione wyposażenie miejscowości w infrastrukturę wodociągową.	Niewystarczające oświetlenie ulic w mniejszych miejscowościach.
e.	Dobry poziom wyposażenia w infrastrukturę teleinformatyczną.	Rozproszona zabudowa utrudniająca prowadzenie inwestycji sieciowych.
f.	Rozwinięta gospodarka odpadami.	Niski stopień skanalizowania lub brak kanalizacji (Homrzyska, Żeleźnikowa Wielka).
g.	-	Brak sieci ciepłowniczej.
h.	-	Niewystarczająca liczba miejsc postojowych w kluczowych miejscach obszaru zdegradowanego.
	Szanse	Zagrożenia
i.	Pozyskanie zewnętrznych środków finansowych na realizację inwestycji infrastrukturalnych.	Zagrożenia dla środowiska naturalnego związane z utrzymywaniem się niskiego poziomu skanalizowania.
j.	Możliwości w zakresie dofinansowania indywidualnych źródeł pozyskiwania energii elektrycznej, c.w.u., indywidualnych oczyszczalni ścieków.	Zagrożenia dla środowiska naturalnego związane z niską emisją.
k.	Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców - większa dbałość o środowisko naturalne i estetykę obszaru zdegradowanego.	Niewykorzystanie potencjału lokalizacji przy drodze krajowej nr 75 dla rozwoju lokalnej gospodarki.
l.		Zaniechanie inwestycji w rewitalizację - skutki społeczne: utrata potencjalnych miejsc pracy, pogarszający się poziom jakości życia mieszkańców, negatywny wpływ na estetykę obszaru zdegradowanego.
m.		Ryzyka związane z wykluczeniem cyfrowym mieszkańców.

8. Podsumowanie - zdiagnozowane zjawiska negatywne.

Analiza poszczególnych obszarów funkcjonowania Gminy Nawojowa pozwala na zdiagnozowanie kluczowych problemów i trudności występujących na poszczególnych obszarach gminy oraz określenie skutków, jakie mogą one wywołać.

Spółeczeństwo

Zagrożenia dla rozwoju obszaru zdegradowanego i rewitalizowanego, jak i całej Gminy Nawojowa to przede wszystkim **zjawisko „starzejącego się” społeczeństwa**. W dłuższej perspektywie czasowej zjawisko to będzie skutkować coraz większymi problemami związanymi z **wykluczeniem osób starszych**, zwiększającymi obciążenia dla ludności w wieku produkcyjnym.

Bezrobocie wynikające m.in. z **nieodpowiedniego wykształcenia mieszkańców i rolniczego profilu ludności** wpływa na postępujące **ubożenie lokalnej społeczności** oraz rozwój różnego rodzaju **negatywnych zjawisk społecznych**, które generują kolejne obciążenia dla budżetu gminy, związane z prowadzoną przez nią polityką wsparcia socjalnego osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi. Szczególnie dysfunkcyjne jest tu **długotrwałe bezrobocie** oraz **bezrobocie młodych i kobiet**. Problem ten ma szerokie i długofalowe oddziaływanie: młodzi ludzie zasilą grupę bezrobotnych lub wyemigrują w poszukiwaniu zatrudnienia. W obu przypadkach będzie to wysoce niekorzystne: migracja młodych, to pogłębianie starzenia się społeczeństwa i wymierne straty dla dochodów gminy, z kolei bezrobocie w tej grupie wiekowej ma bezpośredni wpływ na ubożenie całej lokalnej społeczności. Istotnym problemem obszaru zdegradowanego jest **brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach** oraz **brak żłobka** co ma również istotny wpływ na poziom zamożności mieszkańców, gdyż **kobiety sprawujące opiekę nad małymi dziećmi** z braku miejsc w żłobku i przedszkolach są zmuszone do **długotrwałego pozostawania poza rynkiem pracy**.

Do problemów w sferze społecznej należy także zaliczyć **rosnące patologie społeczne**, będące wynikiem różnego rodzaju dysfunkcji i problemów, w tym ubożenia społeczeństwa i związanego z tym **niedostatecznego udziału osób i rodzin w życiu społecznym**.

 DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Narastanie problemów w tej sferze skutkować będzie **wzrostem wykluczenia wielu grup społecznych**, dezintegracją społeczną, wzrostem uzależnień, w tym zwłaszcza wśród nieletnich, a w perspektywie - istotnymi problemami mającymi wpływ na rozwój całej gminy.

Istotnie na sytuację mieszkańców wpływają także **niedostatki rynku mieszkaniowego**, a zwłaszcza niska emisja i azbest w budynkach mieszkalnych, wpływające na zdrowie mieszkańców, a także brak mieszkań socjalnych.

Tabela 37 Negatywne zjawiska społeczne.

1.	„Starzejąca się” społeczność lokalna
2.	Zwiększające się obciążenia dla ludności w wieku produkcyjnym
3.	Bezrobocie, w tym zwłaszcza długotrwałe oraz bezrobocie młodych i kobiet
4.	Nieodpowiednie (niedostosowane i zbyt niskie) wykształcenie mieszkańców; dominujący rolniczy profil gospodarczy ludności
5.	Ubożenie lokalnej społeczności
6.	Dysfunkcje społeczne i rosnące patologie społeczne generujące obciążenia dla budżetu gminy, związane z prowadzoną przez nią polityką wsparcia socjalnego osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi.
7.	Niedostateczny udział osób i rodzin w życiu społecznym.
8.	Migracja młodych
9.	Brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach
10.	Brak żłobka
11.	Wykluczenie osób starszych i ubogich z życia społecznego i kulturalnego
12.	Niedostatki rynku mieszkaniowego
13.	Niska emisja w budownictwie mieszkaniowym
14.	Azbest w budynkach mieszkalnych
15.	Brak mieszkań socjalnych

Gospodarka

W tym zakresie zwrócić należy uwagę na brak lub niewystarczający poziom rozwoju **warunków sprzyjających przedsiębiorczości, liczne ograniczenia dla rozwoju gospodarki wynikające z warunków lokalnych (środowisko)**, niską dostępność komunikacyjną do Krakowa.

Tabela 38 Negatywne zjawiska gospodarcze.

1.	Niski wskaźnik przedsiębiorczości
2.	Dominujący profil rolniczy przy licznych ograniczeniach dla rozwoju rolnictwa.
3.	Ograniczenia dla rozwoju przemysłu związane z ochroną środowiska.
4.	Bezrobocie, w tym zwłaszcza długotrwałe oraz bezrobocie młodych i kobiet
5.	Nieodpowiednie wykształcenie mieszkańców; dominujący rolniczy profil gospodarczy.
6.	Braki w infrastrukturze sprzyjającej podejmowaniu zatrudnienia interwencyjnego.
7.	Występowanie terenów zdegradowanych wieloletnią działalnością gospodarczą, w tym przemysłową.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Infrastruktura techniczna i zagospodarowanie przestrzenne

Najistotniejszym problemem w tej dziedzinie są: braki w infrastrukturze kanalizacyjnej i wodociągowej, **brak parkingów, brak stref rekreacji**, braki w infrastrukturze teleinformatycznej, niski poziom wykorzystania OZE (wysokie wykorzystanie paliw kopalnych w systemach grzewczych), obecność azbestu. Utrzymywanie się obecnej sytuacji skutkować może dalszym pogorszeniem jakości życia mieszkańców i ich ucieczką poza teren zdegradowany, a także brakiem zainteresowania potencjalnych inwestorów rozwijaniem działalności gospodarczej.

Tabela 39 Negatywne zjawiska przestrzenno - funkcjonalne.

1.	Utrudnienia dla rozwoju przestrzennego gminy związane z rzeźbą terenu i uwarunkowaniami ochrony środowiska.
2.	Występowanie zdegradowanych terenów, placów i obiektów i ich niska estetyka.
3.	Niewykorzystane walory rekreacyjne i niedostatki przestrzeni rekreacyjnych.
4.	Niski stopień władania przez gminę zasobem gruntowym.
5.	Zbyt mała liczba miejsc parkingowych w kluczowych obszarach miejscowości.
6.	Nieuporządkowana gospodarka ściekowa i niska emisja.

Tabela 40 Negatywne zjawiska techniczne.

1.	Niska dostępność komunikacyjna do Krakowa.
2.	Wysokie koszty utrzymania, napraw i rozbudowy sieci drogowej - rozproszona sieć, osuwiska, zagrożenia powodziowe.
3.	Brak wystarczającej liczby chodników.
4.	Niewystarczające oświetlenie ulic w mniejszych miejscowościach.
5.	Rozproszona zabudowa utrudniająca prowadzenie inwestycji sieciowych.
6.	Niski stopień skanalizowania lub brak kanalizacji (Homrzyska, Żeleźnikowa Wielka).
7.	Brak sieci ciepłowniczej.
8.	Niewystarczająca liczba miejsc postojowych w kluczowych miejscach obszaru zdegradowanego.

Środowisko

Głównymi problemami w zakresie ochrony środowiska są **zanieczyszczenia powietrza z lokalnych kotłowni węglowych i ruchu kołowego, niski poziom wykorzystania OZE, niski stopień kanalizacji, występowanie azbestu w tkance mieszkalnej, zagrożenia środowiskowe związane z prowadzoną działalnością rolniczą (skażenie i erozja gleb).**

Brak rozwiązań zmierzających w kierunku poprawy sytuacji w tym obszarze skutkować może zanieczyszczeniem wód i gleb, a przede wszystkim pogorszeniem jakości zdrowia mieszkańców.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 41 Negatywne zjawiska środowiskowe.

1.	Nieuporządkowana gospodarka ściekowa.
2.	Niska emisja: zanieczyszczenia powietrza z lokalnych kotłowni węglowych i ruchu kołowego.
3.	Niski poziom wykorzystania OZE
4.	Azbest w budynkach mieszkalnych
5.	Zagrożenia środowiskowe związane z prowadzoną działalnością rolniczą (skażenie i erozja gleb).

9. Wyznaczenie obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Wnioski z przeprowadzonej pogłębionej diagnozy stanu obecnego na terenie gminy Nawojowa poddano **analizie wskaźnikowej**, mającej na celu wskazanie obszaru **zdegradowanego**, tj. części gminy znajdującej się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych i występowania na nim ponadto co najmniej jednego z negatywnych zjawisk: gospodarczych lub środowiskowych lub przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych. Dla każdego z analizowanych obszarów życia gminy: **sfera społeczna, gospodarcza, przestrzenno - funkcjonalna, techniczna i środowiskowa**, określono **kwantyfikowalne wskaźniki** służące pomiarowi **skali nasilenia zjawisk negatywnych**. Następnie sprawdzono wartość jaka uzyskują one **dla poszczególnych sołectw/ miejscowości - najniższy możliwy do uzyskania poziom danych**.

A. Negatywne zjawiska społeczne - wskaźniki:

1. Spadek liczby ludności, liczony jako stosunek zameldowań do wymeldowań.
2. Wskaźnik obciążenia demograficznego - jako stosunek mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.
3. Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie mieszkańców ogółem.
4. Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS.
5. Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym.
6. Liczba przestępstw przeciwko mieniu i życiu.

B. Negatywne zjawiska gospodarcze - wskaźniki:

7. Spadek liczby działających firm - liczba firm wyrejestrowanych w 2015 r.

C. Negatywne zjawiska środowiskowe - wskaźniki:

8. Nakładanie się zanieczyszczeń powietrza: niska emisja z ruchu kołowego (droga krajowa) + niska emisja z systemów grzewczych bud. (I. mieszkańców > 1000).

D. Negatywne zjawiska przestrzenno - funkcjonalne - wskaźniki:

9. Pilne potrzeby inwestycyjne - jako liczba budynków publicznych wymagających pilnego remontu/wykończenia.

E. Negatywne zjawiska techniczne - wskaźniki:

10. Wyposażenie gospodarstw domowych w sieć kanalizacyjną - liczba gospodarstw przyłączonych do sieci.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REMITALIZACJI

Tabela 42 Wskaźnik syntetyczny.

	NEGATYWNE ZJAWISKA	WSKAŹNIKI	WAGA GRUPY WSKAŹNIKÓW	WAGA WSKAŹNIKA
1		Stosunek zameldowań do wymeldowań		10
2		Wskaźnik obciążenia demograficznego		10
3	SPOŁECZNE	Liczba osób objęta wsparciem GOPS do liczby mieszkańców ogółem	60	10
4		Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS		10
5		Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym		10
6		Liczba przestępstw przeciwko mieniu i życiu		10
7	GOSPODARCZE	Liczba firm wyrejestrowanych w 2015 r.	5	5
8	ŚRODOWISKOWE	Nakładanie się zanieczyszczeń powietrza: emisja z ruchu kołowego i systemów grzewczych	10	10
9	PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	Pline potrzeby inwestycyjne/ liczba budynków publicznych wymagających pilnego remontu/wykończenia	15	15
10	TECHNICZNE	Wyposażenie gospodarstw domowych w sieć kanalizacyjną	10	10
	Razem		100	100

Tabela 43 Analiza wskaźnikowa występowania zjawisk negatywnych na terenie Gminy Nawojowa.

	Bącza Kuniņa	Frycowa	Homrzska	Nawojowa	Popardowa	Złotne	Zeleznikowa Mała	Zeleznikowa Wielka	Średnia dla Gminy
1	Liczba mieszkańców	657	1314	406	3679	498	570	1172	1055,5
a	liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	182	340	97	905	108	174	310	268,3
b	liczba osób w wieku produkcyjnym	395	815	260	2302	314	328	709	652,6
c	liczba osób w wieku poprodukcyjnym	80	159	49	472	76	68	153	134,6
NEGATYWNE ZJAWISKA SPOŁECZNE									
d	liczba zameldowań	7	14	4	44	6	12	13	12,875
e	liczba wymeldowań	6	12	4	37	5	10	9	10,5
1	Stosunek zameldowań do wymeldowań	1,17	1,17	1	1,19	1,2	1,2	1,44	1,23
Im wartość niższa, tym gorszy wskaźnik. Wszystkie wartości powyżej 1 wskazują na stosunek dodatni. W miejscowości Homrzska wskaźnik =1, liczba zameldowań równa jest liczbie wymeldowań.									
2	Wskaźnik obciążenia demograficznego	0,66	0,6	0,6	0,60	0,58	0,74	0,65	0,62
Im wartość wyższa, tym wskaźnik gorszy. Trzy miejscowości wykazują wskaźnik gorszy od średniej dla całej gminy.									
2	Liczba osób objęta wsparciem GOPS	222	263	95	260	66	231	210	170,13
3	Liczba osób objęta wsparciem GOPS do liczby mieszkańców ogółem.	0,34	0,20	0,23	0,07	0,13	0,40	0,18	0,21
Im wartość wyższa, tym wskaźnik gorszy. Trzy miejscowości wykazują wskaźnik gorszy od średniej dla całej gminy.									

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REMITALIZACJI

4	Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS	48	58	22	81	19	3	51	69	43,88
Im wartość wyższa, tym wskaźnik gorszy. Pięć miejscowości wykazuje wskaźnik gorszy od średniej dla całej gminy.										
5	Liczba bezrobotnych	21	49	14	175	26	4	27	47	45,4
5	Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	0,03	0,039	0,06	0,0404	0,035	0,02	0,0427	0,0409	0,0402
Im wartość wyższa, tym wskaźnik gorszy. Cztery miejscowości wykazują wskaźnik gorszy od średniej dla całej gminy.										
6	Liczba przestępstw przeciwko mieniu i życiu	0	1	0	14	1	1	0	0	2,38
Im wartość wyższa, tym wskaźnik gorszy. Dwie miejscowości wykazują wskaźnik gorszy od średniej dla całej gminy.										
NEGATYWNE ZJAWISKA GOSPODARCZE										
7	Liczba firm wyrejestrowanych w 2015 r.	1	4	0	12	3	0	4	8	4,57
Im wartość wyższa, tym wskaźnik gorszy. Dwie miejscowości wykazują wskaźnik gorszy od średniej dla całej gminy.										
NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE										
8	Nakładanie się zanieczyszczeń powietrza: niska emisja z ruchu kołowego (droga krajowa) + niska emisja z systemów grzewczych budynków (liczba mieszkańców > 1000).	0	0	0	1	0	0	0	0	-
Jedna miejscowość wykazuje występowanie drogi krajowej (z dużym natężeniem ruchu kołowego) przy jednoczesnej dużej liczbie budynków mieszkalnych (ogrzewanych paliwami tradycyjnymi): liczba mieszkańców > 1000.										

Wskaźnik 0-1.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REMITALIZACJI

NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE								
9	Pilne potrzeby inwestycyjne/ liczba budynków publicznych wymagających pilnego remontu/wykończenia	1	0	1	5	2	2	1,38
Im wartość wyższa, tym wskaźnik gorszy. Trzy miejscowości wykazują wskaźnik gorszy od średniej dla całej gminy.								
NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE								
10	Wyposażenie gospodarstw domowych w sieć kanalizacyjną	0	0	0	526	120	0	-
W sześciu miejscowościach wskaźnik wykazuje wartość "0".								

Na podstawie założeń przyjętych do kalkulacji wskaźnika syntetycznego, w miejscowościach, w których wystąpiło przekroczenie przyjętej miary wskaźnika opisane w tabeli " Analiza wskaźnikowa występowania zjawisk negatywnych na terenie Gminy Nawojowa" (wskaźniki oznaczone na czerwono), wskaźnikowi takiemu przypisano określoną wcześniej wartość wagową.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REMITALIZACJI

Tabela 44 Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w poszczególnych miejscowościach.

	WAGA WSKAŹNIKA	NEGATYWNE ZJAWISKA SPOŁECZNE									
		Bącza Kunina	Frycowa	Homrzyńska	Nawojowa	Popardowa	Złotne	Żeleznikowa Mała	Żeleznikowa Wielka		
1	Stosunek zameldowań do wymeldowań	10		10							
2	Wskaźnik obciążenia demograficznego	10	10				10	10			
3	Liczba osób objęta wsparciem GOPS do I. mieszkańców	10	10	10			10	10			
4	Liczba rodzin objętych wsparciem GOPS	10	10	10	10		10	10	10		
5	Odsetek bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym	10		10			10	10			
6	Liczba przestępstw przeciwko mieniu i życiu	10			10			10			
NEGATYWNE ZJAWISKA GOSPODARCZE											
7	Liczba firm wyrejestrowanych w 2015 r.	5			5						5
NEGATYWNE ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE											
8	Nakładanie się zanieczyszczeń powietrza: niska emisja z ruchu kołowego (droga krajowa) + niska emisja z systemów grzewczych budynków (liczba mieszkańców > 1000).	10			10						
NEGATYWNE ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE											
9	Pilne potrzeby inwestycyjne/ liczba budynków publicznych wymagających pilnego remontu/wykończenia	15			15						15
NEGATYWNE ZJAWISKA TECHNICZNE											
10	Brak wyposażenia gospodarstw domowych w sieć kanalizacyjną.	10	10	10		10			10	10	10

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REMITALIZACJI

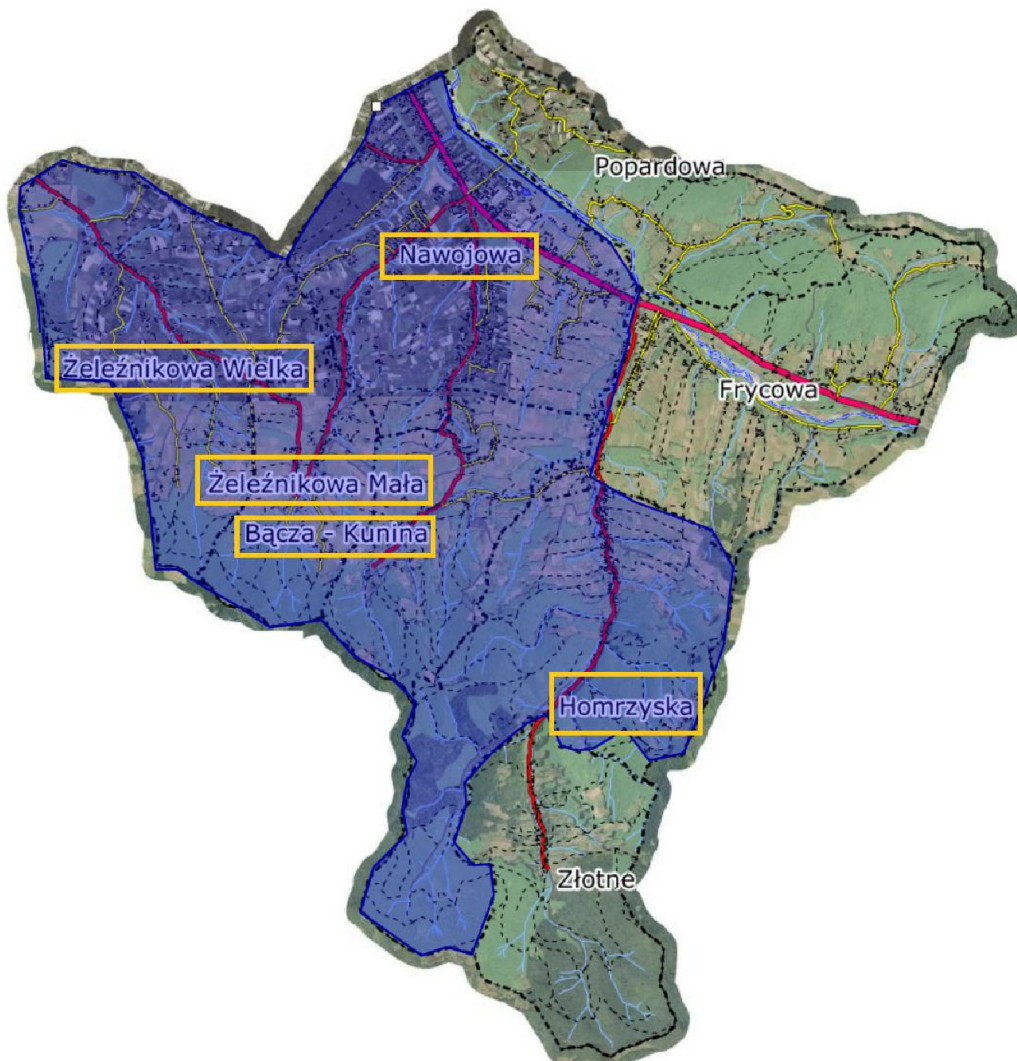
Tabela 45 Wyniki kalkulacji wg wskaźnika syntetycznego.

L.p.	MIEJSCOWOŚĆ	UZYSKANA WAGA						Razem
		S	G	Ś	P-F	T		
1.	Żeleźnikowa Wielka	30,00	5,00	0,00	15,00	10,00	60,00	
2.	Nawojowa	30,00	5,00	10,00	15,00	0,00	60,00	
3.	Żeleźnikowa Mała	40,00	0,00	0,00	15,00	0,00	55,00	
4.	Bącza Kunina	30,00	0,00	0,00	0,00	10,00	40,00	
5.	Homrzyska	30,00	0,00	0,00	0,00	10,00	40,00	
6.	Frycowa	10,00	0,00	0,00	0,00	10,00	20,00	
7.	Popardowa	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
8.	Złotne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Biorąc pod uwagę uzyskane wyniki uznano, iż 5 spośród 8 miejscowości Gminy Nawojowa można uznać za spełniające kryteria zakwalifikowania jako obszar zdegradowany - wskaźnik syntetyczny uzyskał wartość od 40 do 60%.

Wyznaczono **obszar zdegradowany** obejmujący **5 miejscowości: Nawojowa, Homrzyska, Żeleźnikowa Mała, Żeleźnikowa Wielka i Bącza Kunina**. Pod względem powierzchni, **miejscowości obszaru zdegradowanego stanowią łącznie ok. 63% całej gminy**, tj. 3164 ha. W tych miejscowościach występuje największe natężenie problemów o charakterze społecznym, gospodarczym i przestrzennym - funkcjonalnym, rzutuujących na rozwój całej gminy i dobrobyt lokalnej społeczności.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 15 Obszar zdegradowany.

Źródło: Na podstawie <http://portal.gison.pl/nawojowa/>

10. Zasięgi przestrzenne obszarów zdegradowanych i rewitalizacji.

Przeprowadzona diagnoza sytuacji wskazała na występujące na terenie gminy obszary zdegradowane, oraz ich najbardziej problemowe części, które powinny podlegać rewitalizacji w ramach GPR. Na obszarze zdegradowanym, z uwagi na jego rozmiar, wyznaczono **obszar rewitalizowany**, stanowiący część ww. miejscowości, **w którym prowadzone będą proponowane działania o charakterze społecznym i infrastrukturalnym**. Ich rezultaty obejmować będą swoim wpływem szczególnie mieszkańców najbliższego otoczenia podejmowanych inwestycji, ale także pośrednio mieszkańców całego obszaru zdegradowanego i pozostałej części Gminy Nawojowa. Obszar rewitalizowany (5 wydzielonych podobszarów) stanowić będą: część miejscowości **Nawojowa**, w tym **przysiółki Wójcikówka, Hamernia, Barnakówka, Bonifacówka, Ziajówka, Wygoda** oraz wyznaczone obszary miejscowości **Homrzyska, Żeleźnikowa Mała, Żeleźnikowa Wielka i Bącza Kunina**. (mapy na podstawie: <http://portal.gison.pl/nawojowa/>):

1. Podobszar rewitalizowany I: w miejscowości Nawojowa.

Podobszar I zlokalizowany jest w ścisłym centrum miejscowości Nawojowa. Obejmuje część miejscowości **Nawojowa**, w tym przysiółki **Wójcikówka, Hamernia, Barnakówka, Bonifacówka, Ziajówka, Wygoda**. Przebiega tędy droga krajowa nr 75 Niepołomice – Brzesko – Nowy Sącz – Krynica. Zlokalizowane są tu główne instytucje życia publicznego miejscowości, jak i całej gminy: w tym Urząd Gminy i Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej, Bank Spółdzielczy, stadion sportowy, siedziba Nadleśnictwa Nawojowa. Obszar charakteryzuje się także prowadzoną tu od lat w sposób intensywny działalnością gospodarczą ("Hamernia"): działa tu szereg przedsiębiorstw, w tym prowadzących działalność przemysłową. Obszar graniczy z najważniejszym na terenie gminy obiektem dziedzictwa kulturowego tj. pałacem Stadnickich wraz z otaczającym go parkiem. Jest to zatem najbardziej eksponowana okolica miejscowości Nawojowa, odwiedzana licznie przez mieszkańców pozostałych miejscowości jak i gości.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Zasięg oddziaływania planowanych tu działań rewitalizacyjnych wykraczać będzie znacznie poza obszar rewitalizowany, obejmując mieszkańców całego obszaru zdegradowanego.

Na południe od drogi krajowej nr 75 Niepołomice – Brzesko – Nowy Sącz – Krynica zlokalizowane są ważne instytucje życia publicznego miejscowości, jak i całej gminy: Publiczne Gimnazjum w Nawojowej, Kościół Nawiedzenia NMP. Jest to zatem okolica odwiedzana licznie przez mieszkańców Nawojowej, jak i pozostałych miejscowości (uczniowie gimnazjum i ich rodzice).

Zasięg oddziaływania proponowanych tu działań rewitalizacyjnych wykraczać będzie znacznie poza obszar rewitalizowany, obejmując mieszkańców całego obszaru zdegradowanego.

- Ludność obszaru: **253 osób**.
- Powierzchnia: **93,70 ha**.

Główne problemy wskazywane w tym obszarze przez ankietowanych mieszkańców to:

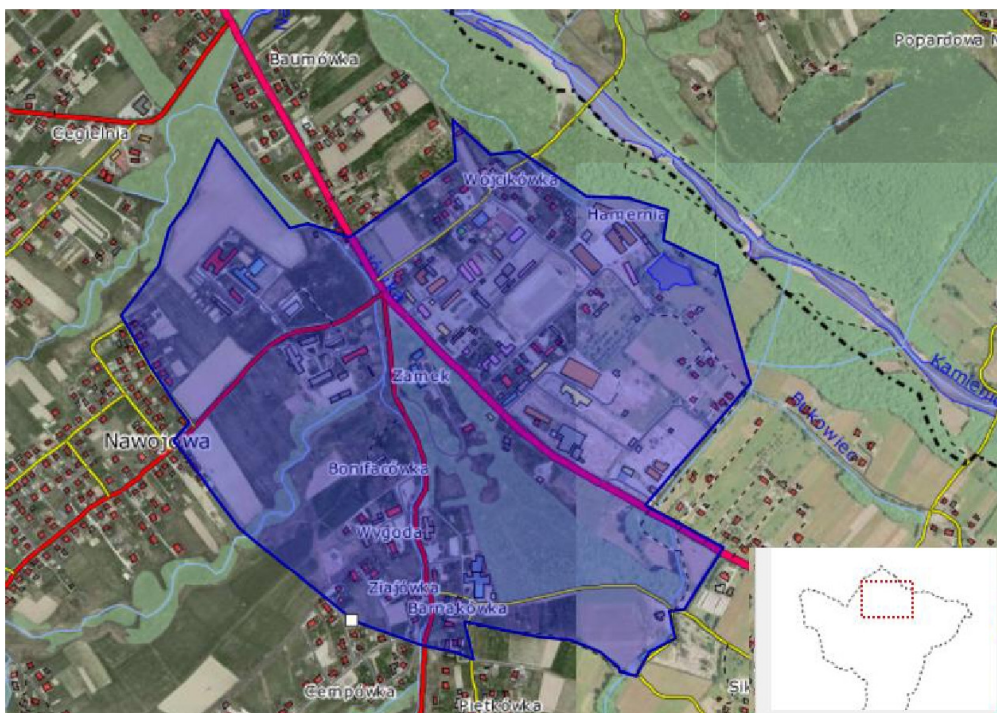
- niewłaściwe oświetlenie, potrzeba budowy i modernizacji,
- brak ładu przestrzennego,
- zbyt mała ilość miejsc postojowych,
- brak estetyki,
- częste akty wandalizmu,
- brak hot-spot,
- zbyt mała liczba pomieszczeń w UG,
- fatalny stan techniczny budynku szkoły stąd konieczność budowy nowego obiektu wraz z zagospodarowaniem terenu wokół poprzez budowę boisk, dróg, placów postojowych i ogrodzenia,
- niewłaściwa infrastruktura do organizacji różnych form życia kulturalnego,
- brak informacji turystycznej,
- bardzo zła jakość powietrza.

Główne potrzeby zdefiniowane w tym obszarze to:

- Wzrost jakości usług edukacyjnych.
- Poprawa jakości opieki przedszkolnej.
- Uruchomienie opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- Rozwój oferty i wzrost jakości usług publicznych.
- Stymulowanie integracji i poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców oraz tworzenie zwartych społeczności lokalnych, co przyczyni się do większego włączenia społecznego w procesy rozwoju lokalnego.
- Stymulowanie tworzenia zwartych społeczności lokalnych.
- Poprawa estetyki terenu i wprowadzenie ładu przestrzennego.
- Poprawa dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego.
- Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu mieszkańców.
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców, wzrost zamożności, spadek bezrobocia.
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie aktom wandalizmu.
- Poprawa jakości powietrza.
- Obniżenie kosztów ogrzewania.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Mapa 16 Podobszar I, Nawojowa.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

2. Podobszar rewitalizowany II, miejscowość Homrzyska.

Obszar zlokalizowany jest wzdłuż drogi powiatowej wyznaczającej główną oś zabudowy miejscowości Homrzyska. Homrzyska są jedną z najdalej wysuniętych na południe miejscowości Gminy Nawojowa. W związku z tą lokalizacją oraz dużym rozproszeniem zabudowy, występują problemy z zapewnieniem mieszkańcom dostępu do podstawowej infrastruktury technicznej (kanalizacja, wodociągi) oraz do usług publicznych. Niższy standard życia przekłada się na mniejsze zainteresowanie osiedlaniem się na terenie Homrzysk. Obserwuje się wyludnianie miejscowości oraz niski poziom integracji lokalnej społeczności.

- Ludność obszaru: **331 osób** (72 budynki mieszkalne).
- Powierzchnia: **72,50 ha**.

Główne problemy wskazywane w tym obszarze przez ankietowanych mieszkańców to:

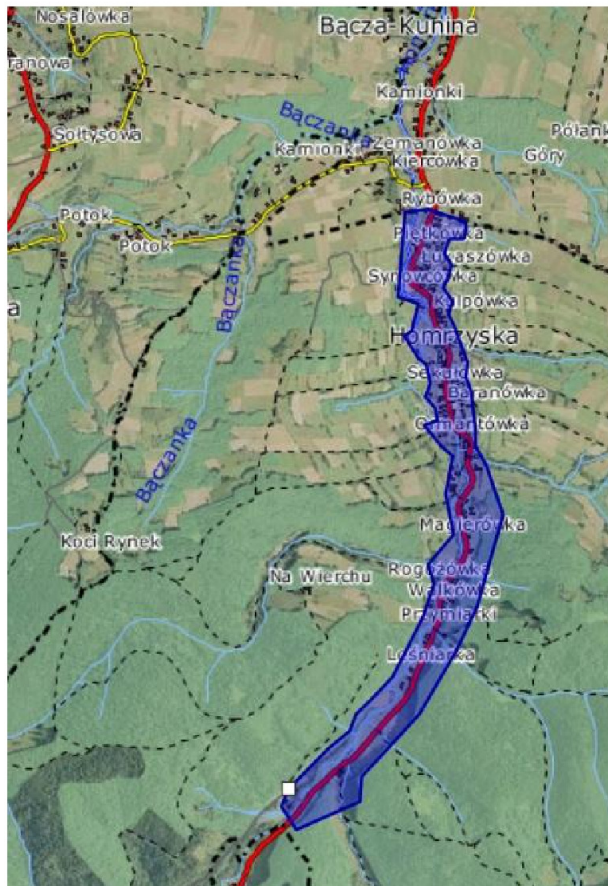
- brak zaplecza dla działalności sportowej, siłowni plenerowej, placu zabaw,
- brak jakiegokolwiek infrastruktury dla aktywnego wykorzystania czasu wolnego,
- brak miejsca spotkań,
- brak hot-spot,
- postępująca marginalizacja obszaru poprzez opuszczanie ich przez ludzi młodych,
- zły stan budynków publicznych z możliwością adaptacji i rozbudowy na mieszkania komunalne lub świetlice wiejską,
- brak informacji turystycznej,
- brak kanalizacji i wodociągu,
- bardzo zła jakość powietrza.

Główne potrzeby zdefiniowane w tym obszarze to:

- Stymulowanie integracji i poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców oraz tworzenie zwartych społeczności lokalnych.
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców, wzrost zamożności, spadek bezrobocia.
- Tworzenie warunków bezpiecznej opieki nad dziećmi.
- Umożliwienie dostępu do infrastruktury technicznej poprawiającej standard życia mieszkańców i wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców przyczyniającej się do wzrostu jakości życia i aktywności zawodowej.
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie aktom wandalizmu.
- Poprawa estetyki przestrzeni.
- Porządkowanie informacji turystycznej.
- Poprawa jakości powietrza.
- Ograniczenie kosztów zużycia energii.

Mapa 17 Podobszar rewitalizowany II, Homrzyska.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

3. Podobszar rewitalizowany III, na terenie miejscowości Żeleźnikowa Mała.

Obszar zlokalizowany jest wzdłuż drogi powiatowej wyznaczającej główną oś zabudowy miejscowości Żeleźnikowa Mała, przysiółki: Krzemionka i Moczarki. Główne problemy obszaru to brak instytucji życia kulturalnego, która sprzyjałaby integracji lokalnej społeczności. Brak jest także przedszkola, co wpływa na poziom aktywności zawodowej mieszkańców miejscowości.

- Ludność obszaru: **230 osób** (43 budynki mieszkalne).
- Powierzchnia: **29,20 ha**.

Główne problemy wskazywane w tym obszarze przez ankietowanych mieszkańców to:

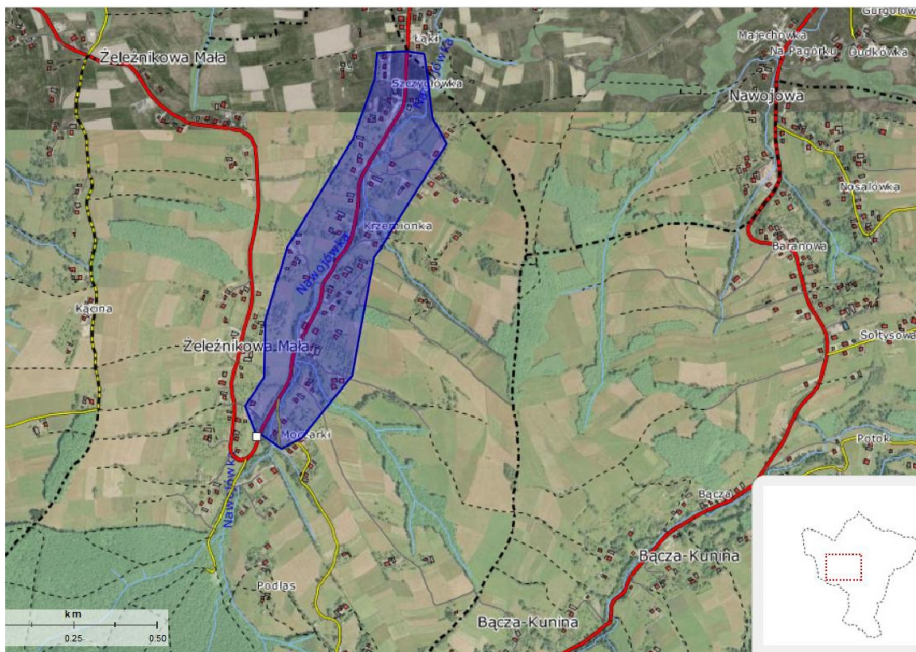
- brak jakiegokolwiek infrastruktury do organizacji różnych form życia kulturalnego,
- brak pomieszczenia dla przedszkola,
- brak hot-spot, zbyt mała ilość miejsc postojowych,
- brak Sali sala gimnastycznej uniemożliwiający prowadzenie zajęć,
- brak informacji turystycznej,
- bardzo zła jakość powietrza.

Główne potrzeby zdefiniowane w tym obszarze to:

- Wzrost poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców i zachowanie zwyczajów kultury ludowej.
- Stymulowanie integracji mieszkańców oraz tworzenie zwartych społeczności lokalnych.
- Poprawa jakości opieki przedszkolnej.
- Poprawa estetyki przestrzeni.
- Porządkowanie informacji turystycznej.
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie aktom wandalizmu.
- Wzrost wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.
- Poprawa jakości powietrza.
- Obniżenie kosztów ogrzewania.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 18 Podobszar III, Żeleźnikowa Mała.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

4. Podobszar rewitalizowany IV, na terenie miejscowości Żeleźnikowa Wielka.

Obszar zlokalizowany jest wzdłuż drogi powiatowej Nawojowa - Żeleźnikowa Mała - Żeleźnikowa Wielka - Łazy Biegonickie, wyznaczającej główną oś zabudowy miejscowości Żeleźnikowa Wielka. Na obszarze rewitalizowanym zlokalizowane są ważne dla mieszkańców instytucje, obiekty i ciągi komunikacyjne: Szkoła Podstawowa w Żeleźnikowej Wielkiej, przedszkole w Żeleźnikowej Wielkiej, obszar boiska sportowego przy szkole, główna droga biegnąca od kościoła do przedszkola, parking koło kościoła parafialnego w Żeleźnikowej Wielkiej, boisko wielofunkcyjne do piłki plażowej.

- Ludność obszaru: **85 osób** (23 budynki mieszkalne).
- Powierzchnia: **12,80 ha**.

Główne problemy wskazywane w tym obszarze przez ankietowanych mieszkańców to:

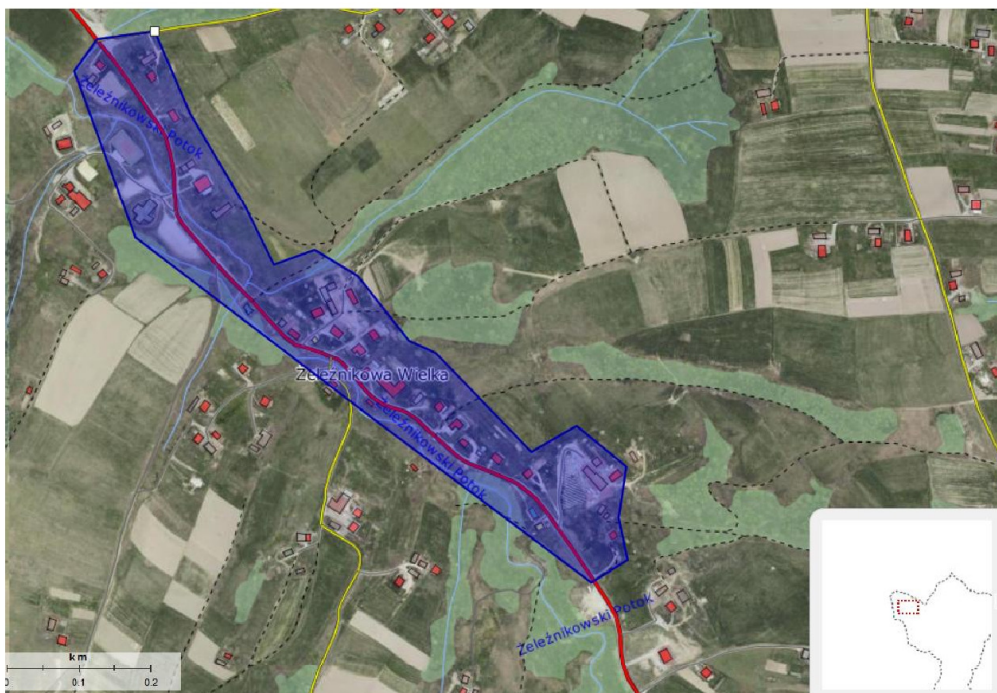
- niewłaściwe oświetlenie, potrzeba budowy i modernizacji,
- brak ładu przestrzennego i estetyki,
- zbyt mała ilość miejsc postojowych,
- brak infrastruktury do organizacji różnych form życia kulturalnego,
- częste akty wandalizmu,
- parking koło kościoła parafialnego w Żeleźnikowej Wielkiej,
- brak pomieszczenia socjalnego przy boiskach,
- brak hot-spot,
- zbyt mała sala gimnastyczna uniemożliwiająca prowadzenie zajęć,
- schody do szkoły wymagające przebudowy,
- brak informacji turystycznej,
- bardzo zła jakość powietrza.

Główne potrzeby zdefiniowane w tym obszarze to:

- Wzrost poczucia tożsamości lokalnej mieszkańców i zachowanie zwyczajów kultury ludowej.
- Stymulowanie integracji mieszkańców oraz tworzenie zwartych społeczności lokalnych.
- Stymulowanie pozytywnej rywalizacji pomiędzy mieszkańcami.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców.
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców, wzrost zamożności, spadek bezrobocia.
- Wykorzystanie terenu do organizacji różnego rodzaju usług publicznych.
- Poprawa dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego.
- Umożliwienie dostępu do infrastruktury technicznej poprawiającej standard życia mieszkańców i wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.
- Poprawa estetyki terenu i wprowadzenie ładu przestrzennego.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Poprawa jakości powietrza.
- Obniżenie kosztów ogrzewania.
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie aktom wandalizmu.

Mapa 19 Podobszar rewitalizowany IV, Żeleźnikowa Wielka.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

5. Podobszar rewitalizowany V, na terenie miejscowości Bączka Kunina.

Obszar obejmuje m. in.: szkołę podstawową w Bączce Kuninie z boiskiem do piłki siatkowej i placem zabaw, centrum wsi wraz ze sklepem i zatoczką autobusową, budynki położone wzdłuż drogi gminnej

- Ludność obszaru: 258 osób.
- Powierzchnia: 26,3840 ha.

Główne problemy zdefiniowane w tym obszarze to:

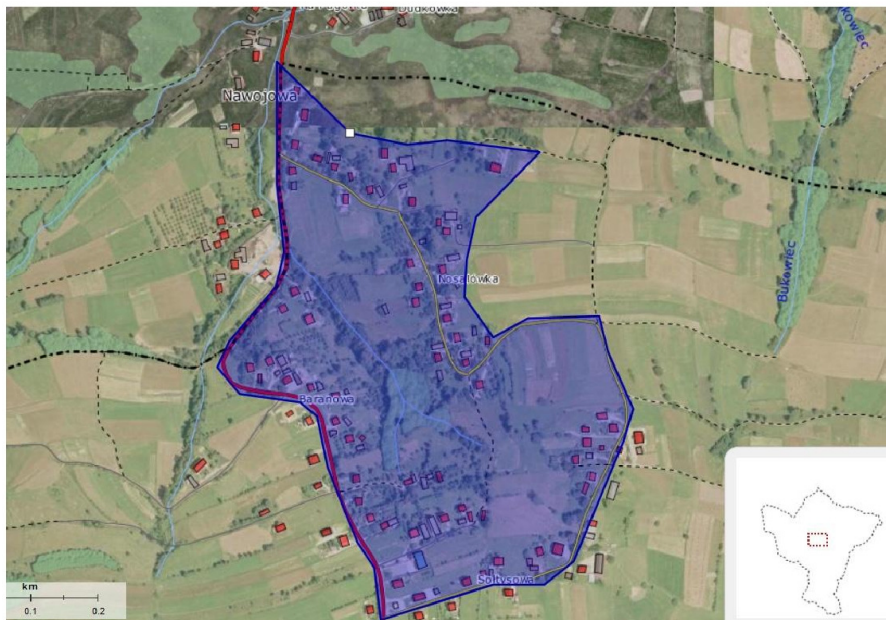
- brak poboczy i chodników, a przez to bezpiecznego dojścia do szkoły,
- nieestetyczna przestrzeń publiczna, w szczególności zatoczek autobusowa,
- szpecący budynek sklepu,
- słabe oświetlenie drogi gminnej,
- brak miejsc parkingowych,
- brak informacji turystycznej,
- brak miejsc wypoczynku dla dorosłych i młodzieży /boisko/,
- brak infrastruktury turystycznej dla odwiedzających i miejscowych,
- częste akty wandalizmu,
- brak hot-spot.

Główne potrzeby zdefiniowane w tym obszarze to:

- Poprawa dostępności i bezpieczeństwa komunikacyjnego.
- Umożliwienie dostępu do infrastruktury technicznej poprawiającej standard życia mieszkańców i wzrost potencjału inwestycyjnego obszaru.
- Poprawa estetyki terenu i wprowadzenie ładu przestrzennego.
- Stymulowanie integracji mieszkańców oraz tworzenie zwartych społeczności lokalnych.
- Stymulowanie pozytywnej rywalizacji pomiędzy mieszkańcami.
- Poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców.
- Aktywizacja zawodowa mieszkańców, wzrost zamożności, spadek bezrobocia.
- Wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- Poprawa jakości powietrza.
- Obniżenie kosztów ogrzewania.
- Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców i zapobieganie aktom wandalizmu.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

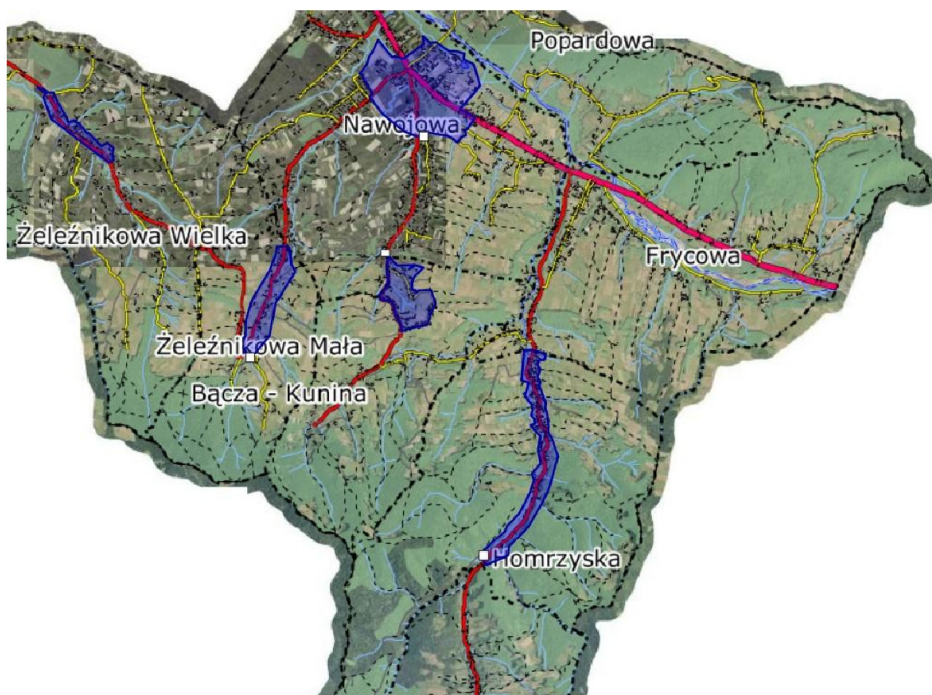
Mapa 20 Podobszar rewitalizowany V, Bączka Kunina.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Pod względem powierzchni, **obszar rewitalizowany stanowi łącznie ok. 4 %** całej gminy, tj. **234,58 ha**. **Liczba mieszkańców obszaru rewitalizowanego: 1157** (na podstawie danych meldunkowych UG Nawojowa) **osób** tj. **ok. 13,7 %** ogółu ludności gminy.

Mapa 21 Podbszary rewitalizowane na tle gminy.

Biorąc pod uwagę przeprowadzoną w niniejszym dokumencie analizę stanu obecnego należy stwierdzić, iż **obszary wytypowane do rewitalizacji są źródłem istotnych problemów, a nasilenie zjawisk kryzysowych jest wysokie.**

Zdiagnozowane w obszarze zdegradowanym zjawiska kryzysowe, choć w różnym natężeniu, występują jednak na terenie całej miejscowości, nie jedynie na obszarze rewitalizowanym. Suma oddziaływania tych negatywnych czynników wpływa na możliwości sprawnego funkcjonowania i dalszego rozwoju gminy.

Proponując konkretne działania zmierzające do poprawy sytuacji na rewitalizowanym obszarze, uwzględniono w ich doborze obowiązujące dla zadań z zakresu rewitalizacji kryteria tj. przede wszystkim **kompleksowość, synergii** oraz stworzenie dzięki wdrożeniu GPR korzystnych warunków do dalszego trwałego rozwoju gminy.

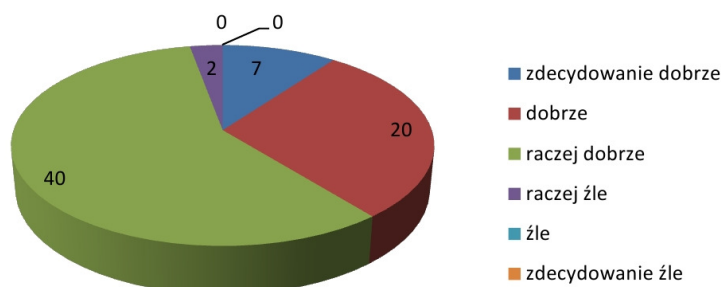
III. Wyniki konsultacji społecznych - akcja ankietowa.

Akcja ankietowa wśród mieszkańców

Mieszkańców Gminy Nawojowa poproszono o wypełnienie ankiety zawierającej 12 pytań dotyczących ich subiektywnej oceny jakości życia w gminie, jej głównych problemów i barier rozwoju oraz szans, które odpowiednio wykorzystane mogłyby wpłynąć w znaczący sposób na rozwój. Kwestionariusz zawierał zarówno pytania zamknięte, jak i otwarte. Ankietowanych poproszono także o wskazanie ich zdaniem najbardziej zdegradowanych obszarów gminy oraz konkretnych działań niezbędnych ich zdaniem do wyprowadzenia ich ze stanu degradacji. Wyniki zebranych 69 ankiet uwzględniono w diagnozie sytuacji na obszarze rewitalizowanym oraz dla określenia celów rewitalizacji i katalogu zadań.

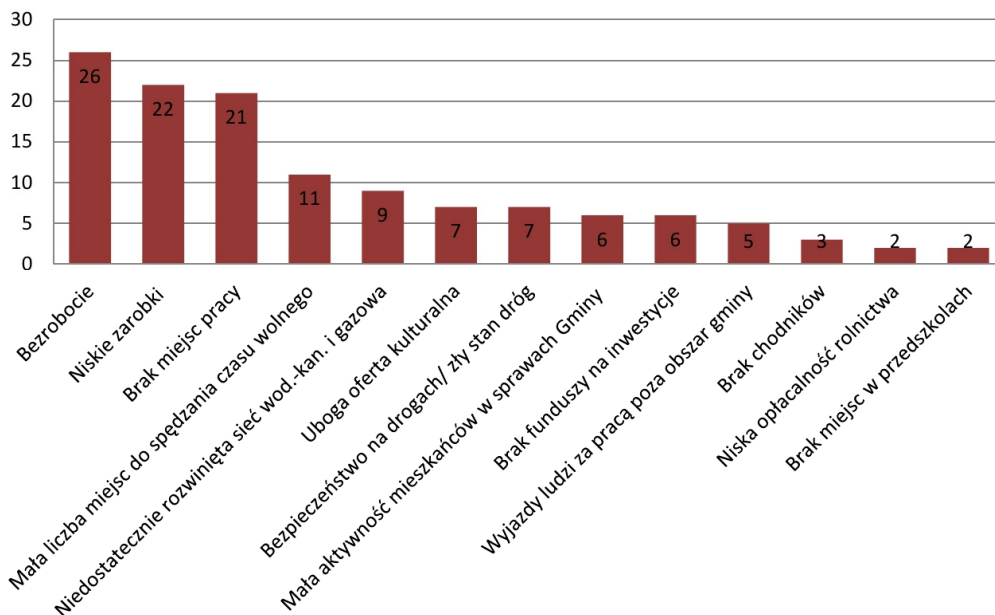
Poniżej przedstawiono krótki raport podsumowujący z przeprowadzonej akcji, prezentując wyniki uzyskane we wszystkich kolejnych punktach ankiety.

1. Jak ocenia Pani/Pan sytuację społeczno-gospodarczą w gminie?

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Większość mieszkańców gminy ocenia sytuację społeczno - gospodarczą jako **raczej dobrą (58%)**, dobrą (29%) lub zdecydowanie dobrą (10%). Pomimo dobrej oceny, mieszkańcy zauważają istniejące problemy i ograniczenia, czemu dają wyraz w odpowiedziach na kolejne pytania zadane w ankiecie.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

2. Co Pani/Pana zdaniem wpływa niekorzystnie na jakość życia w gminie?

Powyższy wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Zdecydowanie największy negatywny wpływ na jakość życia w gminie ma wg wskazań mieszkańców jej **sytuacja gospodarcza**: bezrobocie (38% wskazań), brak miejsc pracy (32%) oraz niskie zarobki (30%). W odniesieniu do braku miejsc pracy mieszkańcy wskazywali także na zbyt małą liczbę przedsiębiorstw mogących kreować miejsca pracy. Na kolejnym miejscu ankietowani wskazują na **brak wystarczającej oferty spędzania wolnego czasu**: zarówno pod względem obiektów jak i oferty kulturalnej (razem **26% wskazań**).

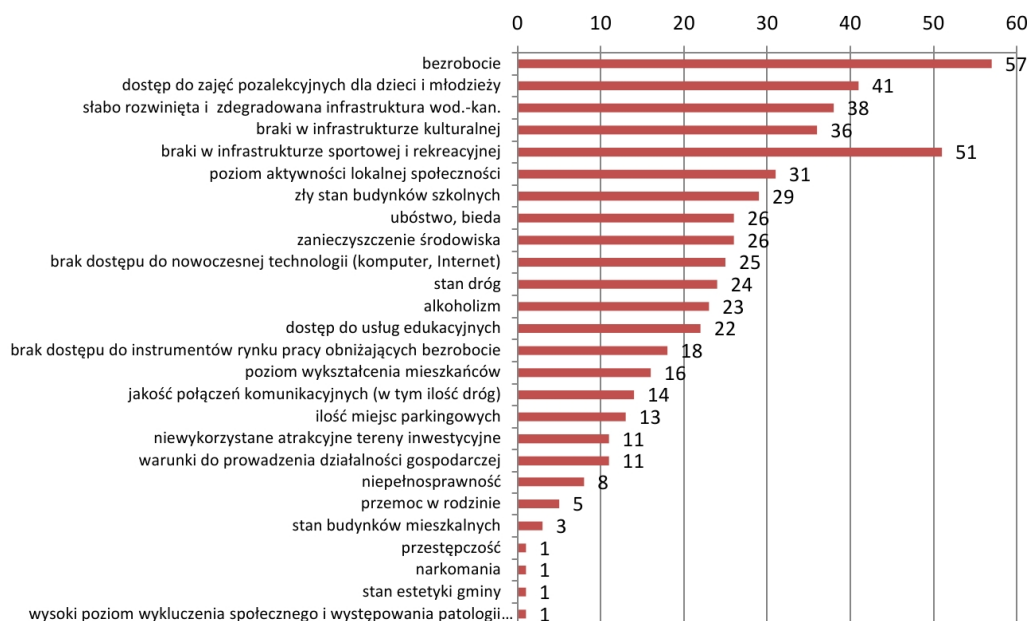
Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

- brak parkingu przy szkole,
- brak żłobka,
- niedostateczna infrastruktura sportowa, w tym przeznaczona dla dzieci,
- brak świetlic,
- brak dbałości o pracowników budżetowych,
- słaba opieka społeczna,
- niezgoda i zawiść sąsiedzka,
- rozrzutne gospodarzenie,
- biurokracja,

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- utrudnienia w prowadzeniu działalności gospodarczej,
- patologie społeczne,
- małe zaangażowanie władz.

3. Które z podanych niżej "barier rozwoju" w szczególnym stopniu dotyczą, wg Pani/ Pana, Gminę Nawojowa? Proszę wskazać max. 10. Proszę również wskazać miejsce największego występowania czynnika (np. ulica, miejscowość).

Powyższy wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Za główną barierę rozwoju mieszkańcy uznają **bezrobocie (aż 83% wskazań)**. Wysoko uplasowały się także odpowiedzi wskazujące na poziom wyposażenia gminy w infrastrukturę techniczną: wodno - kanalizacyjną (55%). Sumarycznie **najwięcej wskazań** otrzymały jednak odpowiedzi wskazujące na **braki w infrastrukturze kulturalnej, sportowej, rekreacyjnej oraz edukacyjnej, w tym dostęp do usług edukacyjnych oraz oferty zagospodarowania czasu wolnego.**

Aż **45%** wskazań przypada na **niski poziom aktywności lokalnej społeczności**, co może mieć związek ze zbyt niskim dostępem do aktywizującej oferty i infrastruktury.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

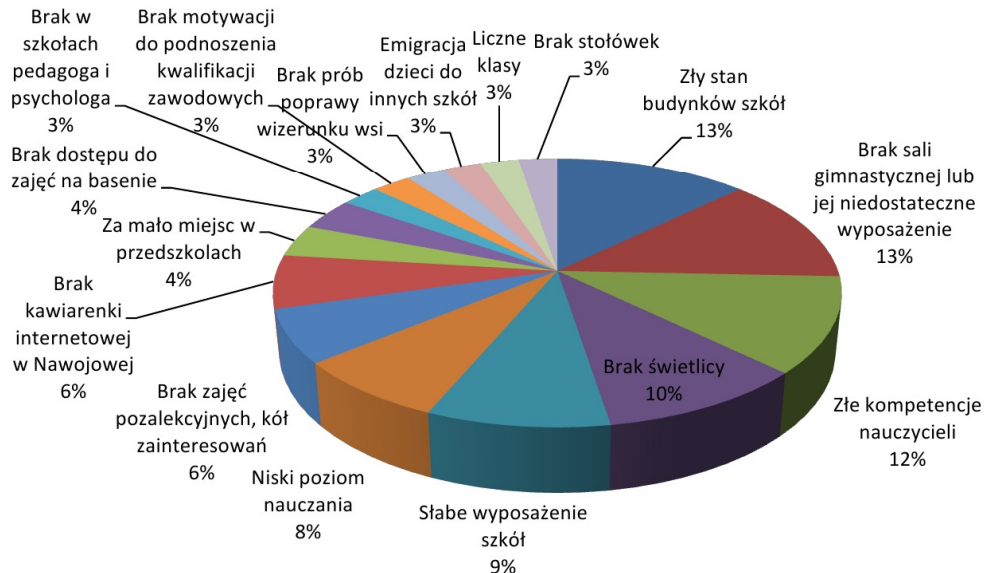
Pod **względem przestrzennym** wymieniane bariery rozwoju koncentrowały się jak następuje:

- bezrobocie - cała gmina;
- ubóstwo, bieda - cała gmina;
- niepełnosprawność - cała gmina;
- alkoholizm - cała gmina;
- brak dostępu do nowoczesnej technologii (komputer, Internet) - Złotne, prócz tego Homrzska, Żeleźnikowa Wielka;
- poziom wykształcenia mieszkańców - cała gmina, zwłaszcza Żeleźnikowa Wielka;
- dostęp do usług edukacyjnych – głównie Żeleźnikowa Wielka, oprócz tego Homrzska, Złotne i wskazania na całą gminę;
- zły stan budynków szkolnych – Nawojowa, Żeleźnikowa Wielka, Homrzska
- dostęp do zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży – Nawojowa, Homrzska, Żeleźnikowa Wielka, Frycowa;
- słabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura sportowa i rekreacyjna: najczęściej Homrzska, Bączka Kunina, Nawojowa, Złotne, Nawojowa, Żeleźnikowa Wielka, cała gmina;
- stan dróg - cała gmina;
- jakość połączeń komunikacyjnych (w tym ilość dróg) - Żeleźnikowa Wielka, Homrzska;
- ilość miejsc parkingowych - najczęściej Nawojowa, Żeleźnikowa Wielka;
- słabo rozwinięta i zdegradowana infrastruktura techniczna (kanalizacja, wodociągi) – Żeleźnikowa Wielka, Homrzska, Złotne, Bączka Kunina;
- braki w infrastrukturze kulturalnej – Nawojowa, Żeleźnikowa Wielka, Żeleźnikowa Mała;
- niewykorzystane atrakcyjne tereny inwestycyjne – Nawojowa;
- zanieczyszczenie środowiska - Nawojowa;
- stan budynków mieszkalnych – cała gmina;
- warunki do prowadzenia działalności gospodarczej - Nawojowa;
- poziom aktywności lokalnej społeczności – Nawojowa, Homrzska, Żeleźnikowa Wielka, cała gmina.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

4. Proszę wskazać, jakie są największe Pana/Pani zdaniem problemy gminy w sferze:

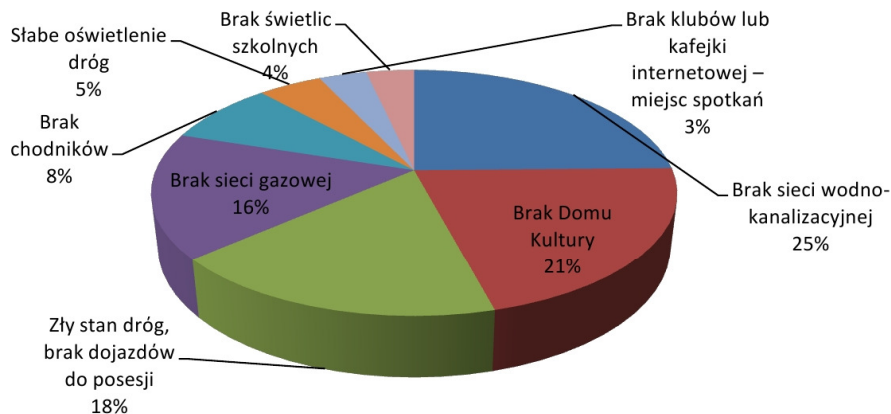
a. edukacyjnej:

Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskazań dla poszczególnych odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

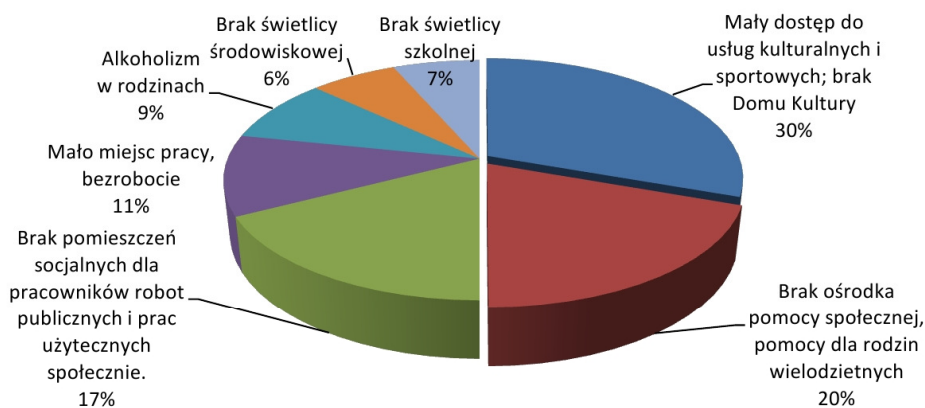
- zbyt mała liczba uczniów w SP w Homrzychach i Bącza – Kunina,
- brak żłobka,
- małe nakłady finansowe na szkoły,
- przeładowanie zakresów materiałów,
- niska rekrutacja w Technikum,
- brak budynku Gminnej Biblioteki,
- zagospodarowanie placu wokół nowej szkoły w Nawojowej,
- brak internetu i drukarki w każdym domu a zadania w szkole często tego wymagają,
- brak motywacji u dzieci.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

b. infrastrukturalnej

Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskaźników dla poszczególnych odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

- zły stan części przystanków komunikacji publicznej,
- niskie bezpieczeństwo na drogach osób pieszych,
- brak kina,
- brak świetlic środowiskowych w wioskach,
- niedokończone projekty,
- brak zaplecza dla seniorów,
- zalesione pobocza,
- brak ścieżek rowerowych.

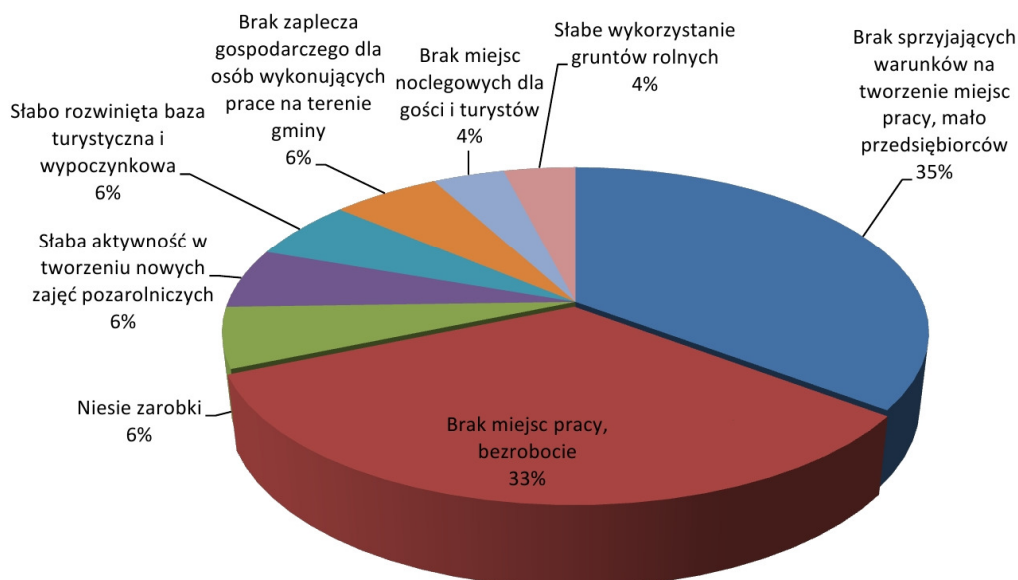
c. społecznej

Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskaźników dla poszczególnych odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

- brak przedszkola,
- zwiększenie bezpieczeństwa koło szkoły,

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

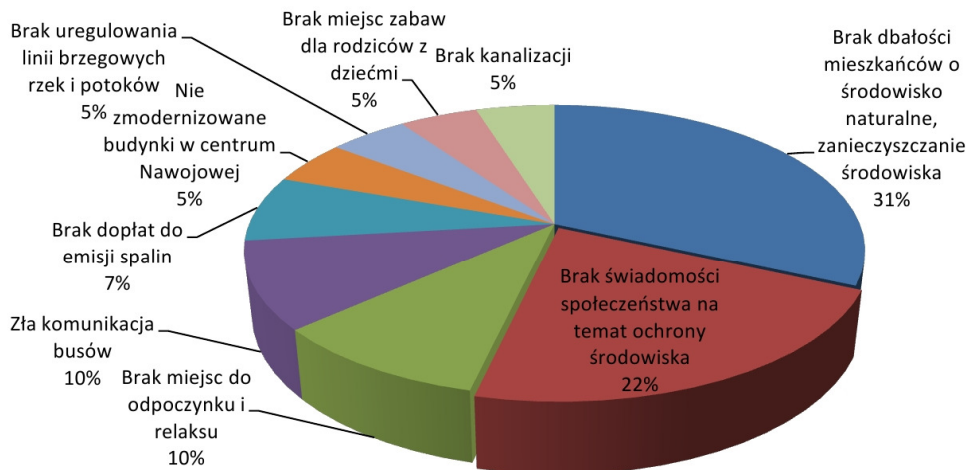
- konflikty sąsiedzkie,
- słabe bezpieczeństwo dzieci i młodzieży,
- brak poradni dla kobiet,
- bardzo ograniczony dostęp do stomatologa,
- brak dostępu do lekarzy specjalistów,
- konfliktowe i roszczeniowe społeczeństwo,
- zbyt mało opieki pielęgnacyjnej,
- mało pielęgniarek środowiskowych,
- brak dostosowania warunków dla osób niepełnosprawnych,
- brak szans rozwoju dla młodych ludzi, emigracja młodych,
- niskie ulgi dla rodzin wielodzietnych.

d. gospodarczej

Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskaźników dla poszczególnych odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

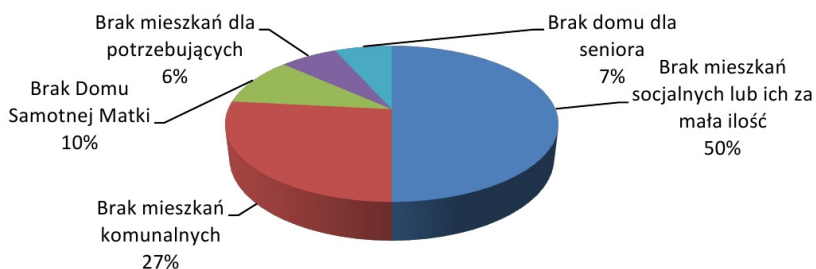
- brak dróg do niektórych mieszkańców,
- brak domu kultury,
- brak przemysłu,
- inwestowanie w miejsca pracy a nie rekreacje,
- zanikająca hodowla zwierząt,
- ubożenie rodzin utrzymujących się z rolnictwa i osób pozbawionych pracy.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

e. przestrzeni i środowiskowej

Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskazań dla poszczególnych odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

- mały nacisk na ochronę środowiska,
- brak chodników,
- brak zagospodarowania i wykorzystania platformy krajobrazowo-widokowej w Bączej Kuninie,
- brak siłowni na świeżym powietrzu,
- braki w infrastrukturze oświetlenia ulicznego,
- niewykorzystanie potencjału turystycznego Pałacu Stadnickich, stan parku w Nawojowej,
- słabe wykorzystanie możliwości przyrodniczych, ekologicznych, widokowych,
- brak rozwoju pod kątem agroturystycznym,
- częściowa wandalizacja,
- brak środowiskowych pielęgniarek,
- stan dróg.

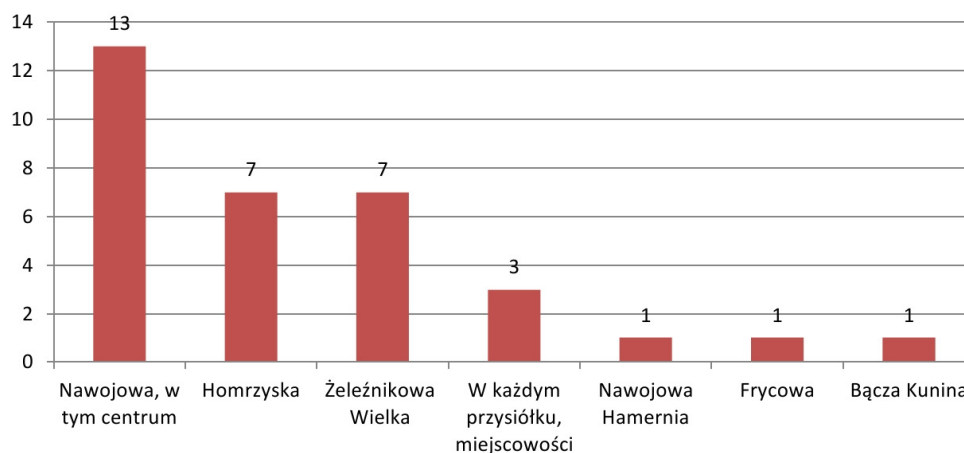
f. mieszkaniowej

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskazań dla poszczególnych odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

- mało mieszkań zastępczych,
- rozdrobnione gospodarstwa,
- brak klubów pracy,
- brak mieszkań do wynajęcia,
- zły stan mieszkań socjalnych.

5. Gdzie Pani/Pana zdaniem powinny być umiejscawiane działania zmierzające do rozwiązania głównych problemów społeczno - gospodarczych gminy?

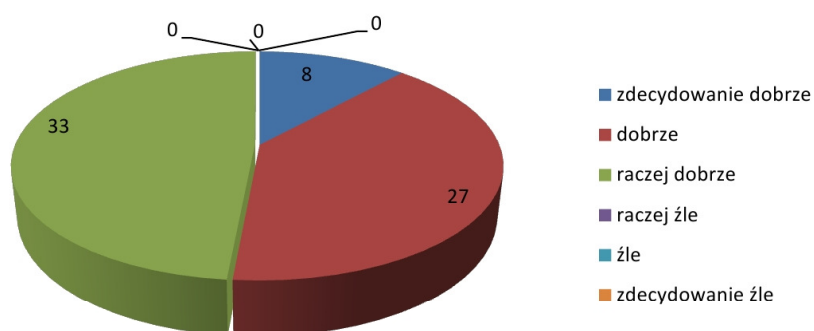

Powyższy wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Jeśli chodzi o instytucję odpowiednią do rozwiązywania istniejących problemów mieszkańcy wskazywali najczęściej **Urząd Gminy** (9 wskazań) i **GOK** (11 wskazań) oraz władze wojewódzkie. Pod kątem konkretnych działań zmierzających do rozwiązania istniejących problemów mieszkańcy wskazywali na poniższe projekty:

- budowa placów sportowych w Homrzyskach i Bączej Kuninie - 8 wskazań,
- zagospodarowanie terenu wokół budującej się szkoły w Nawojowej – 7,
- budowa Domu Kultury w Nawojowej i Żeleźnikowej Wielkiej – 7,
- budowa oraz poprawa dróg - 3,
oraz *pojedyncze wskazania* na:
 - szkolenia zawodowe,
 - punkt informacji obywatelskiej,
 - chodnik koło szkoły,
 - zorganizowanie zajęć pozalekcyjnych i sportowych dla dzieci,
 - wzrost zarobków sfery budżetowej,

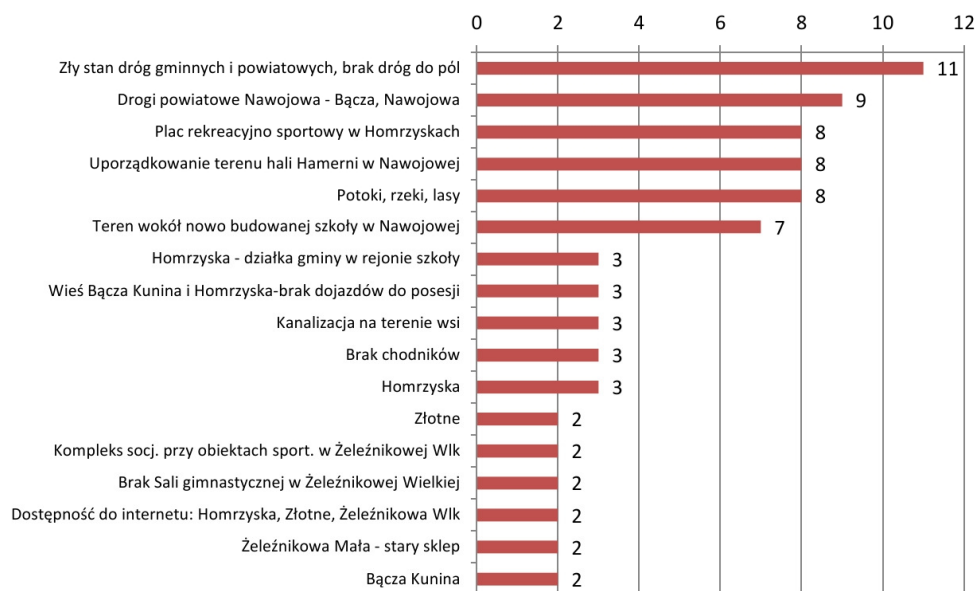
DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- poprawa pomocy społecznej,
- zagospodarowanie terenu wokół cmentarza w Nawojowej,
- poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę chodników i oświetlenie dróg,
- poprawa stanu szkół,
- rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągów,
- budowa świetlic środowiskowych,
- tworzenie miejsc pracy,
- tworzenie domów socjalnych,
- Nawojowa - zagospodarowanie bazy byłej Hamerni,
- projekty w sferze kultury i opieki.

6. Jak Pani/Pan ocenia estetykę przestrzeni w gminie?

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Większość mieszkańców gminy ocenia estetykę gminy jako raczej dobrą (48%), dobrą (39%) lub zdecydowanie dobrą (11%). Pomimo dobrej oceny, mieszkańcy zauważają istniejące problemy i ograniczenia, czemu dają wyraz w odpowiedziach na kolejne pytania zadane w ankiecie.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

7. Proszę wskazać i krótko opisać wg Pani/Pana najbardziej zaniedbane lub wymagające uporządkowania obszary z terenu gminy.

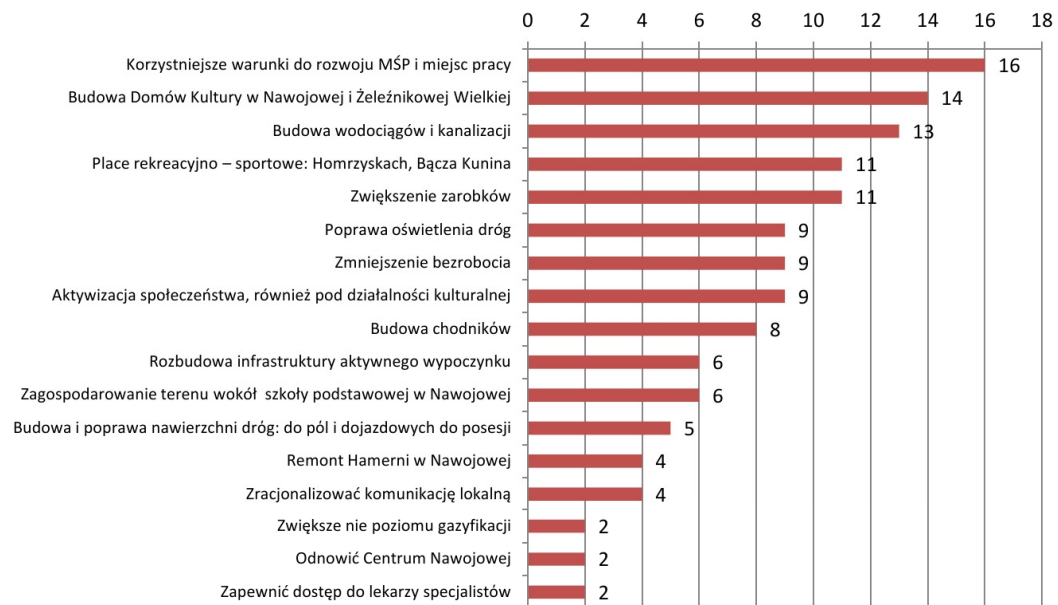
Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

- Żeleźnikowa Wielka działka przedszkola i szkoły,
- brak domu kultury wieś Żeleźnikowa Wielka,
- tereny obok budynków usługowych,
- brak domu kultury w Nawojowej,
- park Nawojowski - teren wokół parku,
- obszar Bączej Kuniny - brak chodnika wzdłuż drogi,
- obszar Bączej Kuniny - brak infrastruktury rekreacyjno – sportowej,
- podniesienie atrakcyjności turystycznej poprzez zagospodarowanie platformy krajobrazowo- widokowej w Bączej Kuninie,
- miejsca parkingowe,
- teren wokół cmentarza w Nawojowej,
- tereny obrzeży zwartych osiedli mieszkaniowych,
- brak terenów budowlanych w miejscowościach Frycowa, Bączka Kunina, Homrzyska, Złotne,
- brak gazociągu,
- zmodernizowanie obiektów, placu w okolicach restauracji Margoń,
- zmodernizowanie obiektów, np. restauracje, place parkingowe,
- droga powiatowa Frycowa – Homrzyska,
- teren wsi Żeleźnikowa Mała,

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- centrum wsi Żeleźnikowa Wielka,
- regulację gruntów we władaniu gminy,
- dostęp do zasięgu telefonicznego.

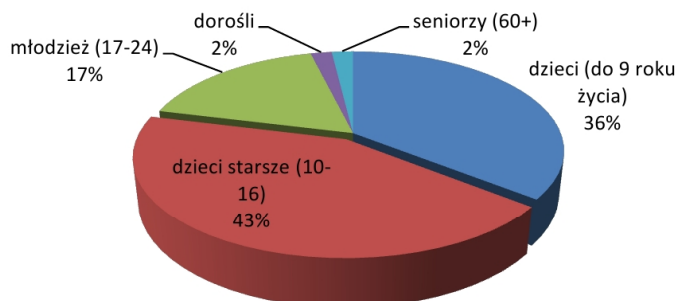
8. Co Pani/Pana zdaniem należy zmienić/poprawić w gminie w pierwszej kolejności żeby poprawić jakość życia mieszkańców?

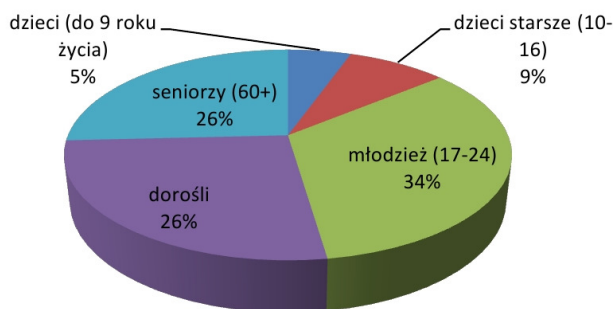
Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Uzyskano także pojedyncze wskazania następujących opcji:

- dostęp do internetu szerokopasmowego,
- budowa świetlicy,
- stworzenie warunków do pracy dla robotników publicznych i prac społ.,
- rozbudowa sali gimnastycznej w Żeleźnikowej Małej,
- poprawić stan powietrza i wyeliminować zanieczyszczenia,
- zwiększyć opiekę socjalną,
- modernizacja drogi powiatowej do Bączej Kuniny,
- zaostrzyć nakaz wiązania psów,
- zdyscyplinowanie mieszkańców w zakresie ochrony środowiska,
- zrównanie potencjału wszystkich miejscowości,
- budowa świetlicy w Żeleźnikowej Małej,
- pomoc dla bezrobotnych i rodzin z ciężką sytuacją finansową.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

9. Która z grup wiekowych na terenie gminy jest Pani/ Pana zdaniem objęta obecnie najbardziej bogatą ofertą zagospodarowania czasu wolnego?

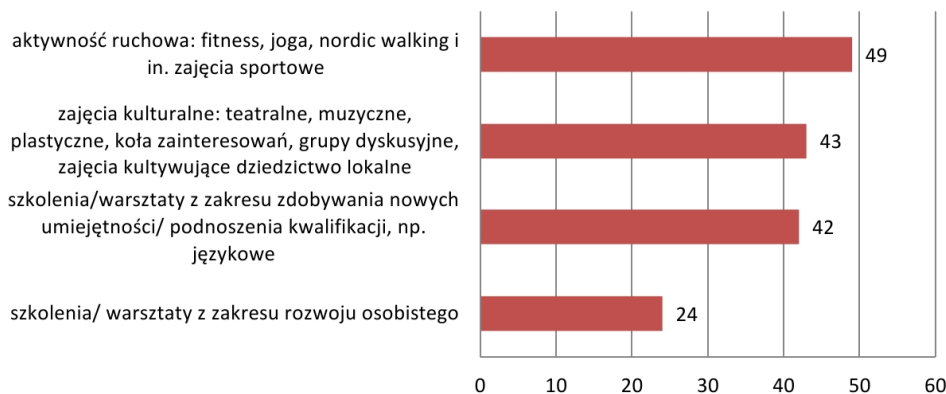
Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskazań dla poszczególnych odpowiedzi. Zdaniem mieszkańców gminy najbardziej bogatą ofertą zagospodarowania czasu wolnego posiadają najmłodsi mieszkańcy gminy: dzieci do 16 roku życia. Zdecydowanie brak jest zdaniem mieszkańców oferty dla dorosłych i seniorów.

10. Dla jakiej grupy wiekowej z terenu gminy Pani/Pana zdaniem szczególnie brakuje obecnie ciekawej oferty zagospodarowania czasu wolnego?

Powyższy wykres wskazuje procentowy poziom wskazań dla poszczególnych odpowiedzi. Zdaniem mieszkańców gminy zdecydowanie brak jest oferty dla młodzieży w wieku 17-24 lata oraz dla dorosłych i seniorów.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

11. Jakiego rodzaju oferta zagospodarowania czasu wolnego Pani/Pana zdaniem spotkałaby się z największym zainteresowaniem na terenie gminy, niezależnie od grup wiekowych:

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Zdecydowanie najczęściej mieszkańcy gminy wskazują na **aktywność ruchową**, jako najbardziej atrakcyjną formę spędzania czasu wolnego (**71%** wskazań). Na drugim miejscu wskazano zajęcia kulturalne, na kolejnym możliwość podnoszenia kwalifikacji.

12. Jaka Pani/Pana zdaniem oferta zagospodarowania czasu wolnego spotkałaby się z największym zainteresowaniem na terenie gminy w poszczególnych grupach wiekowych, proszę wymienić.

Dzieci (do 9 roku życia):

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Ponadto uzyskano pojedyncze wskazania dla następujących opcji:

- rytmika,
- taniec regionalny,
- wycieczki krajoznawcze,
- nauka gry na instrumentach,
- organizowanie zajęć dodatkowych uczących dzieci jak zaplanować dalsze życie,
- półkolonie w okresie wakacji chociaż przez 1 miesiąc,
- kółka zainteresowań,
- treningi sportów walki,
- świetlica szkolna czynna co najmniej do 17:00,
- przedszkola, żłobki.

Dzieci starsze (10-16):

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Ponadto uzyskano pojedyncze wskazania dla następujących opcji:

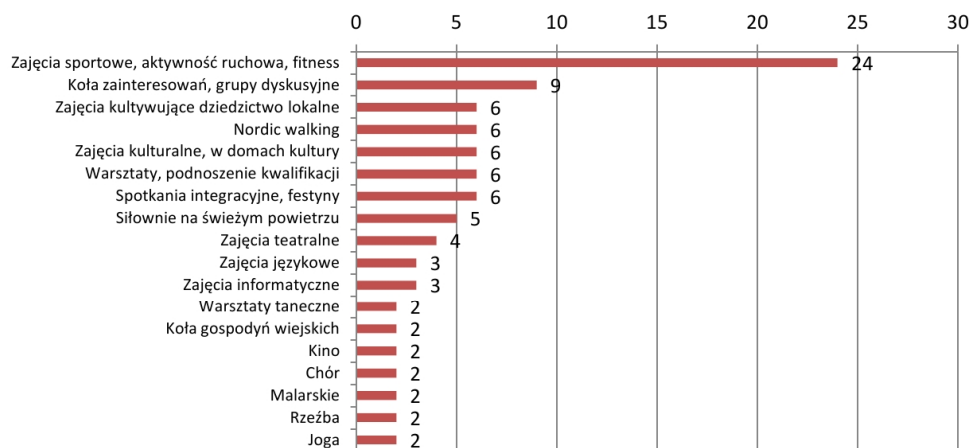
- zajęcia kulturalne,
- wycieczki krajoznawcze,
- nauka gry na instrumentach,
- turnieje w różnych sportach, np. utworzenie rozgrywek o puchar Wójta w piłce nożnej,
- gry planszowe,
- szachy
- imprezy sportowe, kulturalne
- sporty walki.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Młodzież (17-24):

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Ponadto uzyskano pojedyncze wskazania dla następujących opcji:

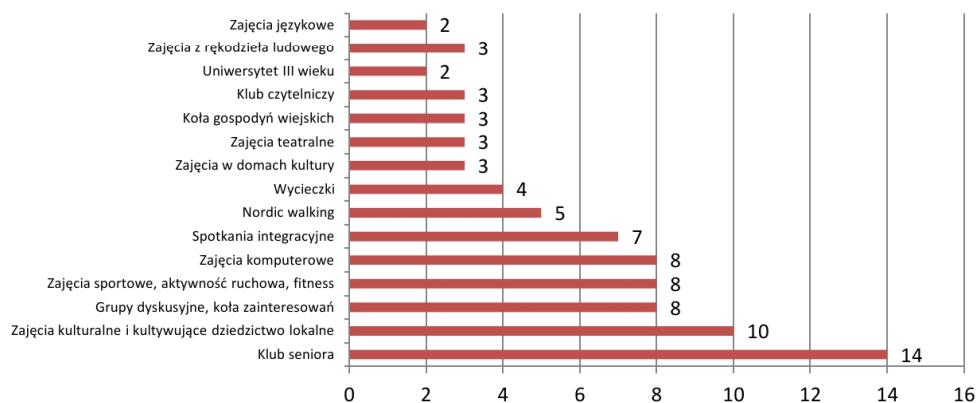
- zawody sportowe,
- miejsce do spotkań w okresie jesienno-zimowym,
- utworzenie klubu fitness,
- zajęcia w dziedzinie tworzenia zespołów regionalnych,
- kółko strzeleckie,
- wolontariat.

Dorośli:

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Ponadto uzyskano pojedyncze wskazania dla następujących opcji:

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

- wycieczki,
- zorganizowanie różnych warsztatów tj. wyszywanie, haftowanie itp.,
- basen,
- ścieżki rowerowe,
- opieka nad dziećmi (większa ilość przedszkoli i żłobków).

Seniorzy

Wykres przedstawia liczbę wskazań konkretnej odpowiedzi. Ponadto uzyskano pojedyncze wskazania dla następujących opcji:

- kino,
- koło kulinarne,
- taneczne,
- świetlica środowiskowa,
- folklor,
- większa pomoc społeczna (lekarska, transport),
- dancingi,
- klub szachowy,
- bingo,
- spotkania kółek różańcowych,
- utworzenie pubu bądź kawiarni, w której ludzie będą mogli dyskutować.

13. Metryczka.

Płeć		Wiek						
K	M	0-18	18-26	27-35	36-45	46-59	60-70	70+
32	35	0	3	10	17	26	11	0

Wykształcenie				
podstawowe i niepełne	zawodowe	średnie	policealne	wyższe
1	13	27	0	24

IV. Załączniki.

1. Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.
2. Mapa w skali co najmniej 1:1000, sporządzona z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku – z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej, na której wyznacza się obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

v. Spis tabel.

Tabela 1 Sołectwa Gminy Nawojowa wg wielkości zajmowanej powierzchni.	9
Tabela 2 Liczebność sołectw Gminy Nawojowa 2014 i 2015 w podziale na płeć (2014).	10
Tabela 3 Ludność gminy wg ekonomicznych grup wiekowych, 2010-2014.	12
Tabela 4 Wykształcenie mieszkańców gminy wg spisów powszechnych 1998, 2002.	12
Tabela 5 Bezrobotni zarejestrowani wg płci z terenu Gminy Nawojowa.	13
Tabela 6 Liczba bezrobotnych w poszczególnych miejscowościach, II kw. 2016.	14
Tabela 7 Udział bezrobotnych z terenu gminy w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.	14
Tabela 8 Pracujący wg płci z terenu Gminy Nawojowa.	15
Tabela 9 Średnia odległość w km do szkoły/ przedszkola.	16
Tabela 10 Prognoza liczby młodzieży w Gimnazjum w Nawojowej do roku 2019/2020.	17
Tabela 11 Prognoza liczby dzieci w szkołach podstawowych gminy do roku 2019/2020.	17
Tabela 12 Sprawdzian szóstoklasisty 2016.	25
Tabela 13 Liczba dzieci podejmujących naukę w szkołach obwodowych 2014/2015.	27
Tabela 14 Liczba dzieci podejmujących naukę w szkołach obwodowych 2015/2016.	27
Tabela 15 Liczba dzieci nie podejmujących nauki w Gimnazjum w Nawojowej.	27
Tabela 16 Wyniki egzaminu gimnazjalnego 2016.	28
Tabela 17 Liczba dzieci realizujących wychowanie przedszkolne poza terenem gminy.	30
Tabela 18 Liczba przestępstw przeciwko mieniu i życiu Gminie Nawojowa w 1015 r.	38
Tabela 19 Pomoc społeczna udzielona na terenie Gminy Nawojowa w roku 2015.	48
Tabela 20 Formy udzielonej pomocy społecznej na terenie Gminy Nawojowa, 2015.	49
Tabela 21 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Nawojowa.	62
Tabela 22 Wskaźniki mieszkaniowe w Gminie Nawojowa na tle województwa.	62
Tabela 23 Wyposażenie mieszkań w Gminie Nawojowa w podstawową infrastrukturę sieciovą.	63
Tabela 24 Podmioty gospodarcze z sektora prywatnego w Nawojowa 2010 - 2014.	65
Tabela 25 Wskaźniki przedsiębiorczości w Nawojowej 2010-2014.	65
Tabela 26 Firmy zarejestrowane/ wyrejestrowane w poszczególnych miejscowościach, 2015.	66
Tabela 27 Podmioty wg klas wielkości, 2014.	66
Tabela 28 Główni pracodawcy w Gminie Nawojowa.	68
Tabela 29 Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Nawojowa.	71
Tabela 30 Struktura obszarowa gospodarstw rolnych na terenie Gminy Nawojowa, 2010.	72
Tabela 31. Aktualny stan infrastruktury wodno - kan. na terenie gminy.	90
Tabela 32 Analiza SWOT w obszarze sfera społeczna.	96
Tabela 33 Analiza SWOT w obszarze sfera mieszkaniowa.	97
Tabela 34 Analiza SWOT w obszarze gospodarka.	98
Tabela 35 Analiza SWOT w obszarze zagospodarowanie przestrzenne.	99
Tabela 36 Analiza SWOT w obszarze infrastruktura techniczna.	100
Tabela 37 Negatywne zjawiska społeczne.	102
Tabela 38 Negatywne zjawiska gospodarcze.	102

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Tabela 39 Negatywne zjawiska przestrzenno - funkcjonalne.....	103
Tabela 40 Negatywne zjawiska techniczne.....	103
Tabela 41 Negatywne zjawiska środowiskowe.....	104
Tabela 42 Wskaźnik syntetyczny.....	106
Tabela 43 Analiza wskaźnikowa występowania zjawisk negatywnych na terenie Gminy Nawojowa.....	107
Tabela 44 Podsumowanie występowania negatywnych zjawisk w poszczególnych miejscowościach.....	110
Tabela 45 Wyniki kalkulacji wg wskaźnika syntetycznego.....	111

VI. Spis ilustracji.

Rysunek 1 Położenie Gminy Nawojowa.....	8
Rysunek 2 Zagospodarowanie terenu przy budowanym obiekcie wielofunkcyjnym... ..	23
Rysunek 3 Zagospodarowanie terenu przy budowanym obiekcie wielofunkcyjnym... ..	23
Rysunek 4 Homrzyska, działka 788 proponowana do rewitalizacji.....	35
Rysunek 5 Widok na działki 95/1 i 98/4 w Żeleźnikowej Wielkiej.....	45
Rysunek 6 Budynek magazynowy na terenie "Hamerni" w Nawojowej.....	53
Rysunek 7 Drogi powiatowe na terenie Gminy Nawojowa.....	84

VII. Spis wykresów.

Wykres 1 Liczba ludności 2005 - 2015.....	10
Wykres 2 Prognozowany wzrost liczby ludności powiatu nowosądeckiego do roku 2050.....	11
Wykres 3 Porównanie wyników sprawdzianu szóstoklasisty 2016.....	26
Wykres 4 Porównanie wyników egzaminu gimnazjalnego 2016.....	28
Wykres 5 Struktura upraw na terenie Gminy Nawojowa (liczba gospodarstw).....	72

VIII. Spis map.

Mapa 1 Obszar zdegradowany.....	6
Mapa 2 Działka 162 w Bączej Kuninie.....	19
Mapa 3 Działka 74/1 w Żeleźnikowej Wielkiej.....	20
Mapa 4 Lokalizacja działek 675/14, 675/16, 675/18.....	21
Mapa 5 Lokalizacja działki nr 19 w Żeleźnikowej Małej.....	31
Mapa 6 Lokalizacja działki 788 w Homrzyskach.....	34
Mapa 7 Lokalizacja działki 738 w Homrzyskach.....	35
Mapa 8 Działka 258, Nawojowa.....	37
Mapa 9 Działki 248/9, 248/10, 248/11, 248/39, 248/38, 248/7, 248/8 w Nawojowej.....	43
Mapa 10 Lokalizacja działek 95/1 i 98/4 w Żeleźnikowej Wielkiej.....	45
Mapa 11 Lokalizacja działki 271/5 w Nawojowej.....	53
Mapa 12 Drogi w obrębie Hamerni, Nawojowa.....	86
Mapa 13 Działki 1 i 166 w Bączej Kuninie.....	87
Mapa 14 Działka 165/3 w Bączej Kuninie.....	88
Mapa 15 Obszar zdegradowany.....	112

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

Mapa 16 Podobszar I, Nawojowa.....	115
Mapa 17 Podobszar rewitalizowany II, Homrzyńska.	117
Mapa 18 Podobszar III, Żeleźnikowa Mała.	119
Mapa 19 Podobszar rewitalizowany IV, Żeleźnikowa Wielka.	121
Mapa 20 Podobszar rewitalizowany V, Bączka Kunina.	123
Mapa 21 Podobszary rewitalizowane na tle gminy.	124

Przewodniczący Rady

/-/ Jacenty Skrzypiec